

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 18 mars justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:608

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:608 Den framtida a-kassan

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 april 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:617

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:617 Konsumenters ansvar för arbetsmiljön vid

delad entreprenad

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 april 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM93 Ett år efter utbrottet av covid-19: finanspolitiska insatser
COM(2021) 105 till finansutskottet

§ 4 Anmälan om avskrivning av proposition

Förste vice talmannen meddelade att talmannen den 7 april avskrivit prop. 2020/21:64 *En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket* samt de med anledning av propositionen väckta motionerna 2020/21:3839, 3841, 3844 och 3845.

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2020/21:3909, 3910 och 3925 till utrikesutskottet

Inkomstskatt

§ 6 Inkomstskatt

Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU18
Inkomstskatt
föredrogs.

Anf. 1 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Sverige har världens högsta skatter. Armand Duplantis är världsetta i stavhopp, och Sverige är världsetta i att göra av med andras pengar. Vi är fantastiska på att ta ifrån folk pengar som de har förvärvat med hårt arbete och sedan dela ut de pengarna relativt godtyckligt.

Det måste löna sig att arbeta. Varför har vi annars ett samhälle? Av vilket skäl har staten rätt att beskatta folk med 50–70 procent av deras inkomster? Under 60-, 70- och 80-talen försökte Socialdemokraterna förverkliga socialismen genom att införa en blandekonomi: löntagarfonder, inskränkningar av äganderätten, skatter på mer än 100 procent, omfattande offentlig näringsverksamhet och kraftiga regleringar. Det blev ett gigantiskt misslyckande, och under 90-talet fick man riva upp många av besluten. Dåvarande finansminister Kjell-Olof Feldt var den första att bekräfta att det var ett misslyckande.

Men ränderna går aldrig ur tigern. I stället började Socialdemokraterna försöka förverkliga sina socialistiska ideal genom bidragspolitik. Skatterna höjdes, och bidragen höjdes än mer. Alla skulle få lika mycket, oavsett om man jobbade eller inte. Mer än motsvarande 1 miljon människor heltidsförsörjdes av bidrag 2006. Alla kände någon som var förtidspensionerad trots att någon form av arbetsförmåga egentligen ofta fanns kvar.

Vi moderater gjorde upp med Bidragssverige till delar under regeringen Reinfeldt, men under de senaste sju åren har regeringen Löfven i små steg byggt ut bidragssystemen. Föga förvånande ser vi hur bidragsberoendet och utanförskapet ökar, särskilt i utsatta områden. De ekonomiska drivkrafterna för arbete är av avgörande betydelse för att fler ska arbeta. Det är också viktigt för att öka de totala resurserna till statsfinanserna.

För låginkomsttagare lönar det sig inte tillräckligt väl att gå från bidrag till arbete. Det får stora effekter på integrationen. Arbetslösheten är till exempel fyra gånger så hög för utrikes födda som för inrikes födda, och en majoritet av utlandsfödda kvinnor i arbetsför ålder arbetar inte. Fru talman, jag säger det igen: En majoritet av utlandsfödda kvinnor arbetar inte. Det gör att skatten på låga inkomster kommer att behöva tas ned ytterligare för att vi ska klara integrationen genom att skapa drivkrafter att välja arbete för alla de utrikes födda kvinnor som i dag är fast i utanförskap.

Fru talman! Samtidigt bör en stor översyn av bidragen göras i en ny bidragsreform som behöver tas fram i god parlamentarisk anda. Är det rimligt att personer utan medborgarskap i dag har mer bidrag än vad våra pensionärer har i månaden efter att ha gått till jobbet och arbetat under alla år, kanske under så många som 40 år?

För att det ska löna sig att arbeta måste naturligtvis skatten på arbete sänkas. Den är alldeles för hög. Tjänar man över brytpunkten betalar man 52 procent i skatt. Det torde i princip räcka med kommunalskatt och punktskatter, anser jag. Dessutom ger den statliga skatten endast 3 procent, 55 miljarder, i intäkter till staten.

En skärpt arbetslinje skapar fler jobb samtidigt som det säkerställer att det svenska folkets samlade skattepengar oftare går till välfärd och rättssystemet än till bidrag. Det vinner hela Sverige på. Genom att sänka skatten för dem som arbetar stärks drivkrafterna att arbeta. Vi gör det för att det är rätt och ökar sysselsättningen. Vi gör det mer rättvist: Ansträngning ska löna sig.

Möjligheten att stapla bidrag på varandra, som barnbidrag, flerbarnstillägg, bostadstillägg och försörjningsstöd minskar kraftigt drivkrafterna för arbete. Särskilt hindrar detta kvinnor från att komma i arbete eftersom drivkrafterna minskar i takt med antalet barn.

Arbete är ett av de viktigaste verktygen för välstånd eftersom arbete skapar oberoende och självständighet för individen. Vi vill därför också ge regeringen i uppdrag att utreda möjligheterna att växla vissa bidrag, till exempel flerbarnstillägg och bostadsbidrag, mot skatteavdrag för att öka drivkraften för arbete.

Befolkningen blir allt äldre, och allt färre i arbetsför ålder måste försörja allt fler. Det kräver att fler arbetar längre men också att de som arbetar gör det fler timmar. Till exempel behöver många med utländsk härkomst komma i arbete för att bidra till pensioner och inte minst till sjukvården.

De kommande åren förutses betydande pensionsavgångar både i den offentliga sektorn och i den privata sektorn. Samtidigt finns det en stor efterfrågan på kompetenta och erfarna medarbetare. Om fler av dem som nu närmar sig pensionen kan förmås att arbeta längre kommer bristen på arbetskraft på kort sikt att minska samtidigt som välfärdens finansiering stärks också på längre sikt. För att åstadkomma detta vill vi stärka de ekonomiska drivkrafterna för att fler äldre ska arbeta längre.

Det finns även ett par andra inkomstskattefrågor som vi moderater anser är viktiga och som jag skulle vilja lyfta fram.

Rutavdraget och rutreformen som togs fram under regeringen Reinfeldt är en av de mest lyckade reformer som infördes. Tiotusentals jobb har blivit vita, och tjänster som tidigare utfördes av hushållen själva alternativt på den svarta marknaden har blivit vita. De nya jobben har ofta gått till människor som tidigare har haft en svag förankring på arbetsmarknaden, såsom utrikes födda och unga kvinnor.

Drygt hälften av dem som driver företag i rutbranschen är kvinnor. Rutreformen har varit viktig för att underlätta livspusslet i allmänhet, men framför allt har den varit viktig för de kvinnor som vill ut i arbetslivet och få avlastning när det gäller obetalt hemarbete. Forskningen visar att gifta kvinnor i hushåll köper 40–80 timmars ruttjänster och ökar sina inkomster proportionellt med avdragens storlek. På så sätt ökar sysselsättningsgraden och stärks Sveriges ekonomi.

För att underlätta människors vardag och för att få fler enkla jobb att växa fram i Sverige vill vi genomföra en ny omfattande rutreform. Äldre är bland de flitigaste användarna av rutavdraget och använder det frekvent. Ett utökad behov av hjälp i hemmet bör ge ett mer generöst rutavdrag. Ett utvecklat och breddat rutavdrag möjliggör innovation och tillväxt i rutsektorn.

Reseavdraget är också viktigt för människor som ska åka till jobbet. Vi bor ju på lite olika ställen i Sverige. Enligt det nya förslag som lagts fram ska de som har mindre än tre mil enkel resa, som många har i Stockholmsregionen, inte få göra några avdrag alls. De som har upp till 80 kilometers resa ska få ha det här avdraget men inte mer. I stora delar av Norrland har ju folk tio mil enkel resa till jobbet eller mer än så.

Det här tycker vi inte är bra, och vi hoppas att det inte blir genomfört.

Anf. 2 ANNE OSKARSSON (SD):

Fru talman! Sveriges inkomstskatt är av särskilt stor betydelse då två tredjedelar av den offentliga sektorns intäkter kommer från just inkomstbeskattning av anställda, företag och kapital.

Sverige ska ta ut skatter för att öka och finansiera trygghet och välfärd. Samtidigt måste Sverige tänka på att vara konkurrenskraftigt på skatteområdet gentemot andra – mot omvärlden – då vi är rätt beroende av export. Beskattningen ska också vara transparent, begriplig, rättvis och stabil över tid, detta för att vi ska kunna planera våra liv.

Fru talman! I dag gäller olika grundavdrag på inkomst av tjänst beroende på jobbskatteavdragen och vilken inkomst man har. Ett mer rättvist system vore ett platt grundavdrag som erhålls lika av alla löntagare och pensionärer men som får störst effekt för dem med lägst inkomster. Ett platt grundavdrag får en mer social funktion. Detta kan ge människor som står långt ifrån arbetsmarknaden ett incitament att gå från att vara bidragsförsörjda till att vara självförsörjande.

Fru talman! Av de 300 000 pensionärer i Sverige som kallas fattigpensionärer är två tredjedelar kvinnor. Var sjätte pensionär uppbär garantipension. Det pensionssystem som vi har i dag innebär att hela livstidsinkomsten, det vill säga minst 40 intjänandeår, ska vara pensionsgrundande. Före 2002 var det i stället 30 intjänandeår som gällde, och de 15 bästa åren skulle ligga som bas för pensionen.

Förändringen av pensionssystemets utformning har dessvärre varit förödande för kvinnor, mycket på grund av att kvinnor redan har en lägre beskattningsbar livsinkomst på grund av lägre löner. Det beror också på att kvinnor föder barn och vårdar äldre när samhället inte räcker till, vilket leder till ytterligare sänkt livsinkomst för kvinnor.

Detta är ett fundamentalt problem. Vi behöver genomföra en översyn av pensionssystemet för att få rättvisa. Att hela tiden lappa ihop systemet fungerar inte.

Sambeskattningen avskaffades 1971 för att kvinnor skulle bli självförsörjande och jämställda. Inget av dessa mål har vi sett uppfylla, och det nya pensionssystemet skapade en ny kvinnofälla. I Sverige, som säger sig vara det mest jämställda landet i Europa, är alltså två tredjedelar av fattigpensionärerna kvinnor.

Fru talman! Den så kallade pensionärsskatten kom egentligen till genom att jobbskatteavdrag implementerades i flera steg för den arbetande befolkningen men inte för pensionärer. Detta ledde till att vanliga löntagare fick lägre skatt, vilket var bra, men dessvärre fick pensionärerna ingen skattelättnad.

Det är av principiella skäl inte rimligt att den som har arbetat ett helt yrkesliv ska betala högre skatt än en person som arbetat sin första timme. Vår utgångspunkt är därför att pensionen ska betraktas som uppskjuten lön. Det finns ingen rimlig anledning att ha två olika skattesystem avseende inkomst av tjänst. Vi föreslår därför att begreppet inkomst av pension avskaffas. Pensionsinkomsten ska betraktas som inkomst av tjänst. I praktiken försvinner då det så kallade förhöjda grundavdraget och ersätts med befintliga jobbskatteavdrag.

Fru talman! Det tidigare systemet för sparande till pension var kanske bristfälligt, men effekten av att avdraget för privat pensionssparande försvann 2016 gör att invånarna frågar sig om det är lönt att pensionsspara. Om inte blir man mer beroende av det offentliga ålderspensionssystemet, som i dagsläget inte klarar att leverera tillräckligt höga pensioner.

Sverigedemokraterna föreslår därför en förnyelse av systemet för privat pensionssparande där man inte gör skatteavdrag vid själva insättningen och heller inte drabbas av reavinstbeskattning när man säljer fonder eller aktier utan i stället betalar en väldigt låg schablonskatt i enlighet med hur tjänstepensioner fungerar. Förslaget är att schablonbeskattningen uppgår till 15 procent av föregående års statslåneränta, vilket är detsamma som gäller för tjänstepensioner och som för 2018 uppgick till bara 0,8 procent.

Tillika bör skatten på investeringssparkonton återställas till den nivå som den var på före regeringens senaste höjning. Detta bör rimligtvis uppmuntras med förmånliga skattevillkor snarare än tvärtom.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 3 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Skatterna är ett av de mest effektiva styrmedel vi har när det gäller samhällsutvecklingen. Från Centerpartiets sida är vi klara över att vi styr det vi vill ha mer av respektive det vi vill ha mindre av med hjälp av skatterna. Det är av största vikt att vi väljer rätt – annars kan konsekvenserna bli stora både för den enskilde och för samhället i stort.

Jag är väldigt stolt över att Centerpartiet både i allianskontext och i januarisamarbetet har bidragit till att minska skattetrycket såväl för dem

som skapar jobben som för enskilda personer. Avskaffandet av värnskat-
ten och sänkningen av skatten för människor med låga inkomster är väldigt
tydliga exempel på Centerpartiets avtryck i skattepolitiken.

Jag vill dock bemöta saker som min moderata riksdagskollega Kjell
Jansson sa i den här talarstolen. Han antydde att vi i Sverige har någon typ
av fritt spelrum och att vem som helst kan uppbära vilken typ av bidrag
som helst. Detta vill jag ta avstånd från.

Fru talman! Jag vill i mitt anförande fokusera på tre skatteproblem som
bör adresseras snarast, till exempel några av de skatteeffekter som uppstått
i spåren av den pågående pandemihanteringen.

Som jag nämnde inledningsvis är skatter ett viktigt styrmedel, men om
de styr fel blir de rättsosäkra. Vi måste då ha både modet och kraften att
snabbt korrigera. Låt mig ta ett konkret och tydligt exempel där corona-
pandemin har ställt till med problem för gränspendlare i skattehänseende.

Nordiska gränspendlare som har jobbat hemifrån under coronapande-
min kan tvingas betala skatt i två länder. Det är följderna av att de nordiska
finansministrarna inte går med på ett undantag från gällande skatteregler.
Enligt nordiska skatteavtalet ska en gränspendlare betala skatt i det land
där personen arbetar. Under coronapandemin har många pendlare på an-
modan av sina arbetsgivare jobbat hemifrån, vilket innebär att pendlarna
ska betala skatt i det land där de bor för varje dag som arbetet sker hemi-
från.

I Öresundsregionen finns även ett särskilt skatteavtal, Öresundsavtalet,
som innebär att om hemarbetet pågår mer än 50 procent under en period
på tre månader gäller inte de vanliga reglerna, utan då ska skatten betalas
i det land där man bor. Det betyder att de pendlare som berörs av detta
måste deklarerat och betala skatt både i bosättningslandet och i det land
där de jobbar. I vissa fall ska skattepengar skickas mellan länder, vilket leder
till ökat merarbete för arbetstagaren, arbetsgivaren och myndigheterna.

Tyvärr finns det fler exempel på skatteproblem som uppstår för gräns-
pendlarna. När problemen blev tydliga förra året kom svaret från finans-
ministern att man inte avser att vidta några åtgärder. Detta behöver såklart
lösas här och nu för dem som det berör, men minst lika viktigt är det att
lära och göra om inför framtiden.

Fru talman! Vi har från Centerpartiets sida en reservation under
punkt 3 i betänkandet, där vi konstaterar att grön skatteväxling är en stra-
tegisk metod. Med höjda skatter på sådant som är dåligt för miljön minskar
utsläppen och människors miljöpåverkan. Vi menar även att en fortsatt
grön skatteväxling inom transportsektorn bör utredas. Det är ett system
som gör det möjligt för människor att leva och verka i hela landet. En så-
dan skattereform måste utformas i bred dialog med alla berörda.

I den mån trafik ska beskattas måste man förhålla sig till att dagens
skattebas, det fossila bränslet, kraftigt eroderar. Om och när den skatte-
basen ska ersättas med andra skattebaser måste dessa bland annat innebära
en differentiering av beskattning av vägtrafik i städer och i lands- och gles-
bygd. Det handlar även om att beskattning måste tillåtas variera mellan
olika tider och platser.

Fru talman! Ryckighet och osäkerhet ska vi alltid göra allt för att und-
vika. När vi uppmärksammar att något upplevs som ryckigt och rent ut
sagt felaktigt måste vi agera. För företagen är långsiktiga och transparenta
skatteregler alltid prioriterat på skatteområdet.

Sedan en dom i Högsta förvaltningsdomstolen 2017 är det inte längre tillåtet för styrelseledamöter att fakturera sina arvoden via bolag. I stället ska arvodet betalas ut som lön, samtidigt som uppdragsgivaren ska betala arbetsgivaravgifter.

År 2009 genomfördes en lagändring som öppnade för att under vissa omständigheter fakturera styrelsearvoden via eget bolag. Sedan lagändringen har Skatteverket gett grönt ljus för styrelseproffs att skicka fakturor från eget bolag så länge de har minst tre uppdrag och inte är delägare i bolagen. Vi var pådrivande i lagförändringen, eftersom den breddade möjligheten för företag att rekrytera kompetenta, externa ledamöter. Reformen har fungerat mycket väl och varit värdefull ända till nyligen.

Vi har sedan 2017 drivit att lagen måste göras om nu när Högsta förvaltningsdomstolen underkänt Skatteverkets tolkning. Speciellt mindre företag, även tillväxtbolag och företag utanför städerna och på landsbygden med mindre ekonomiska resurser, riskerar att drabbas extra hårt.

Anf. 4 KJELL JANSSON (M) replik:

Fru talman! Jag missade att yrka bifall till Moderaternas reservationer. Det var därför som jag begärde ordet. Jag yrkar bifall till Moderaternas samtliga reservationer i betänkandet *Inkomstskatt*.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Vi har en överenskommelse med gruppledarna om att man yrkar på en reservation i varje betänkande, så jag uppmanar ledamöterna att välja en reservation.)

Jag får återkomma.

Anf. 5 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Jag får inleda med att säga att jag i inledningen av den här debatten blev lite provocerad av Moderaternas tal om att det delas ut skattepengar godtyckligt. Ja, man kan väl säga till vårdpersonalen, som just nu krigar i fronten mot pandemin, och till skolpersonalen, som möter nedskärningar, att det är godtyckliga verksamheter. Och man kan säga till den cancersjuka som behöver vård och omsorg: Gud, vad godtyckligt vi delar ut de här skattepengarna! Det här säger väl lite om Moderaternas syn på samhället.

Fru talman! Det är alltid inspirerande att komma upp efter Centerpartiet här i kammaren. Vid det här laget vet vi ändå vad som inte har fungerat, alltså den nyliberala politik som urholkat välfärden, inte minst genom stora skattesänkningar, privatiseringar, timanställningar och otrygga jobb, som i längden också försvårar våra förutsättningar att möta en kris.

För varje år som går blir Sverige mer och mer ojämlikt. Det är trots allt kärnan i den nyliberala ekonomiska politiken som gör att så många halkar efter. När det gäller inkomsterna är Sverige ett av de länder där inkomstskillnaderna har ökat snabbast i OECD.

LO släppte nyligen sin årliga granskning av inkomsterna för samhällets maktelit. Förutom en dyster bild ger den en fingervisning om hur ojämlikheten i inkomster ser ut, hur värdet av vanliga löntagares arbete hamnar i ett fåtals fickor, hur pengar koncentreras till dem som har mest och hur det lämnar väldigt många människor efter. Ett exempel är att den genomsnittliga inkomsten för en vd på ett svenskt storföretag motsvarar mer än

60 industriarbetarlöner. Att upprätthålla de här klassklyftorna kan ju inte vara något alternativ.

Vi kan titta tillbaka på 1980, då Sverige var mycket mer jämlikt än i dag. Då hade vd:n nio industriarbetarlöner. Då kanske man tänker att det här måste man ju rätta till, att de ekonomiska klyftorna är för stora för ett hållbart samhälle och inkomstskillnaderna för stora mellan kvinnor och män, mellan rika och fattiga, mellan sjuka och arbetande och mellan stad och land. Men i stället för att rätta till det passar regeringen på att slopa värnskatten – pengar som framför allt går till rika män. Det var ju detta som representanten för Centern var så stolt över här i talarstolen.

Att sedan sänka skatten ytterligare med 30 miljarder under en pandemi i stället för att göra stora offentliga investeringar eller utjämna de ekonomiska klyftorna är ju helt ofattbart.

Men det är trots allt många gånger nyliberalismens logik att de med lägre inkomster ska ha lägre lön för att jobba mer medan de rika ska ha lägre skatter för att jobba mer. Piska till arbetarklassen, morot till gräddhyllan är inte särskilt nytt.

Det är en vansinnig utveckling med tanke på vilka som bär upp hela samhället. För nio av tio arbetaryrken är arbetet förlagt på ordinarie arbetsplats under pandemin eftersom arbetare bara kan utföra sitt yrke på plats. Det är många gånger just dessa som möter nedskärningar, en snål bemanning på arbetsplatsen, eftersatt arbetsmiljö och otrygga anställningar. Det är framför allt kvinnliga arbetare som har betalat ett högt pris under pandemin, både ekonomiskt och arbetsmiljömässigt.

Det är inte bara en vansinnig utveckling. Det är en väldigt cynisk utveckling, inte minst eftersom de skattesänkningar nyliberaler i denna kammar eftersträvar har prövats i decennier utan positiva effekter. I dag går det att dra slutsatsen att skattesänkningar endast lett till kraftigt ökade inkomstskillnader där främst den rikaste procenten drar ifrån och arbetarna är kvar och bär upp samhället.

Om det vore så att skattesänkningar för de rikaste skapar jobb, som man motiverar det med varje gång och som man har prövat under hela min livstid, varför översvämmas vi då inte av fler arbetstillfällen?

Många av dem som har blivit arbetslösa hör till dem med låga löner, timanställningar och otrygga jobb. Hur fixar skattesänkningar för de rika deras tillvaro? Det är ju de stora skattesänkningarna som har lett till nedskärningar i välfärden och försämrat våra förutsättningar att möta en kris.

Därför behövs mer än någonsin en skatteomläggning som gynnar arbetare och vanligt folk, som rustar upp välfärden och vårt gemensamma och som utjämnar de ekonomiska klyftorna. För att uppnå detta måste skattesänkningar för de rika ställas åt sidan, och vi måste börja rätta till alla systemfel.

Det är också dags att vi rättar till slopandet av värnskatten och inför en extra välfärdsskatt på höga inkomster så att vi säkrar välfärdens långsiktiga finansiering.

Det är också dags att återinföra en skattereduktion på fackföreningsavgifter så att vi kan sänka kostnaden för fackligt medlemskap och möjliggöra att fler går med i facket. Vi vet att det som skapar ökade och rättvisa inkomster för arbetare är att gå samman och kräva det, och då måste det i högre grad möjliggöras.

Skattesänkarnas tid måste vara förbi så att vi kan säga nej till all nedskärningspolitik, oavsett om det gäller vården eller barnens förskola. Nedskärningar får aldrig vara ett alternativ. Tvärtom behöver vi rusta upp samhället med kraftfulla offentliga investeringar på alla fronter.

Jag yrkar bifall till reservation 14.

Anf. 6 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3 – om det inte framgick av mitt anförande.

Fru talman! När jag hörde Tony Haddous anförande tänkte jag oj och blev fundersam. Det var väldigt många överord: skattesänkningar för de allra rikaste, cyniskt, nyliberaler och nedskärningspolitik. Jag blir konfunderad. Var kommer denna verklighetsbeskrivning från? Den stämmer ju inte. Finns det verkligen belägg för alla Tony Haddous påståenden?

Som jag sa är jag fantastiskt stolt över att Centerpartiet har bidragit stort till att skatten har sänkts för de hårt arbetande människor som är med och bygger Sverige starkt. Vi har tillfört historiskt stora resurser till svensk välfärd. För mig är det obegripligt att Tony Haddou och Vänsterpartiet inte ser den verklighet som vi alla andra ser.

Jag undrar på riktigt vad som är Vänsterpartiets lösningar på de samhällsproblem vi ser. Vill Tony Haddou och Vänsterpartiet verkligen höja skatten för hårt arbetande sjuksköterskor, undersköterskor, läkare och andra som står i frontlinjen och bekämpar pandemin? Är det verkligen det Vänsterpartiet tycker är lösningen på de utmaningar vi har i Sverige i dag?

Anf. 7 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag börjar där Alireza slutade. Han ger en medvetet felaktig beskrivning av mitt anförande, till exempel att jag vill höja skatten för alla som jobbar inom vården. De som lyssnade på mitt anförande vet att det inte stämmer.

De växande klyftorna är ett av våra största samhällsproblem, och det är här jag kritiserar Centerpartiet.

Vad vi vill göra är framför allt att gå in med stora offentliga investeringar för att rusta samhället, inte minst efter pandemin. I den senaste budgeten lade vi därför 70 miljarder mer än regeringen.

Jag förstår att du är stolt över ditt arbete, men vi tar välfärdsåtagandet och långsiktigheten på mycket större allvar än vad Centerpartiet gör. Ni går ju fram med nedskärningar, och vi vet att det pågår nedskärningar runt om i landet, även i kommunerna.

Jag vet inte om Alireza har varit i skolvärlden den senaste tiden, men det finns skolor där man drar ned på personal och så vidare.

När det gäller inkomster och värnskatt har jag en motfråga till Alireza. Om en vd får 2 miljoner extra i fickan på grund av en skattesänkning, den skatt du var så stolt över att ni tog bort, hur gynnar det samhället? Det är troligtvis en manlig vd som får dessa 2 miljoner. Det gynnar inte samhället över huvud taget. Det är detta vi kritiserar.

Vi vill också införa en extra välfärdsskatt på höga inkomster. Vi tycker inte bara att det är värt besväret att beskatta rika, utan vi anser att det är nödvändigt. Men det gör inte ni, och det är det som skiljer oss åt.

Anf. 8 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna ledamoten om att vi talar genom talmannen och inte säger du eller ni.

Anf. 9 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Tony Haddou för frågan.

Jag önskar verkligen att jag hade mer talartid så att jag kunde hålla en grundkurs i nationalekonomi om hur ekonomiska teorier samspelar med samhällsutvecklingen i stort.

Tony Haddou känner kanske till Lafferkurvan. Det finns tydliga ekonomiska belägg för att värnskatten är direkt skadlig för samhällsutvecklingen och att staten de facto får in mindre skattemedel som kan gå till välfärden och till satsningar för de människor som Tony Haddou och Vänsterpartiet säger sig värna om och brinna för.

Tony Haddou och Vänsterpartiet undviker skickligt att svara på frågan varför de vill höja skatten. Varför röstade de emot skattesänkningen för dem med allra lägst inkomst? Varför röstade de emot att ha fler sjuksköterskor och läkare som kan stå i frontlinjen och bekämpa pandemin? Att dölja detta i teoretiska beräkningar om en vd som plötsligt får 2 miljoner mer för att vi tog bort värnskatten, som rör inkomster över 56 000, är för mig ganska obegripligt.

Vi ser också klyftorna i samhället, Tony Haddou. Men man löser dem inte genom att skapa nya problem genom att staten får in mindre i skattemedel.

Anf. 10 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag precis fick en klapp på huvudet. Men en grundkurs med Alireza Akhondi kommer tyvärr att innehålla hur man slår sönder arbetsrätten för alla dem som står i frontlinjen mot pandemin. Jag tror att Centerpartiet med sin nyliberalism är de sista som ska ge en grundkurs till en vänsterpartist i ekonomi. Det finns tydliga ekonomiska belägg för exakt motsatsen till det som Alireza Akhondi lyfter fram här.

Det blir svårt i denna debatt då vi faktiskt är för sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. Jag vet inte var du får dina uppgifter ifrån, Alireza Akhondi, men du får nog kika igen på vår skattepolitik. Jag tror inte att det går att komma särskilt mycket längre när vi får sådana påståenden.

Anf. 11 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! De flesta av oss vet nog hur mycket vi betalar för vår bostad varje månad. De flesta av oss har någorlunda koll på vad telefonen kostar, vad vi betalar för att ha internet hemma och vad andra räkningar brukar kosta. Men det finns undersökningar som visar att de flesta av oss inte vet hur stor vår största utgift är. Vår största utgift är den skatt vi betalar varje månad.

Kristdemokraterna tycker att skattetrycket måste synliggöras. Offentliga arbetsgivare måste visa vägen genom att tydligare redovisa samtliga skatter och avgifter på lönebeskedet. Det är inte mer än rätt gentemot medborgarna – alla de som är de egentliga ägarna till pengarna. Vi måste belysa och informera om hur vårt samhällssystem fungerar och vilka fundament det vilar på.

Fru talman! Vi kristdemokrater arbetar för att skattetrycket i Sverige ska minska. Sänkta skatter är ett mål i sig. Det är ett mål att människor får behålla så mycket som möjligt av de pengar de själva har tjänat ihop.

Att sänka just inkomstskatterna är särskilt viktigt. Om det är något som är viktigt för Sverige och svensk välfärd så är det att fler människor arbetar fler timmar. Skattesänkningar som leder till att fler människor arbetar mer leder också till att kommunernas ekonomi stärks långsiktigt. Det som är mest betydelsefullt för att kommuner och regioner ska kunna upprätthålla och utveckla välfärden är att skatteunderlaget utvecklas positivt.

Under Kristdemokraternas och Alliansens tid vid regeringsmakten stärktes välfärden. Det syns bland annat på hur skattekraften, det vill säga skatteunderlaget per invånare, utvecklades under denna tid. Under de åtta år som Alliansen styrde växte skattekraften från 162 600 kronor till 185 800 kronor, räknat i 2014 års fasta priser. Det är en ökning med 12 procent – en långsiktig förstärkning av kommunernas skatteintäkter och möjligheter att utveckla välfärden. Sänkta skatter på arbete ger möjlighet att utveckla välfärden.

Den politik som fördes av Kristdemokraterna och Alliansen i regeringsställning innebär att resurserna till skola, sjukvård och omsorg ökade med mer än 100 miljarder kronor, i fasta priser. Resurserna ökade per invånare, per elev och per slutenvårdspatient. Antalet läkare, barnmorskor och sjuksköterskor per invånare ökade. Resurserna till skolan ökade per elev, i alla skolformer, återigen i fasta priser. Att öka tillväxten genom sänkta skatter och förbättrade förutsättningar för företag lönar sig – för alla.

Fru talman! Trots ett relativt stort bostadsbyggande under några år har trösklarna till bostadsmarknaden blivit väldigt höga. Det senaste året har bostadspriserna ökat rejält. Hemma i Göteborg, som jag kommer ifrån, har priserna på bostadsrätter det senaste året ökat med nästan 6 procent. Priserna på småhus har samtidigt ökat med över 15 procent på ett år.

I takt med prisutvecklingen ökar också behovet av en rejäl kontantinsats. För att hjälpa fler att ha råd att köpa den första bostaden vill Kristdemokraterna införa ett skattesubventionerat bosparande för unga mellan 18 och 34 år. Skatteavdraget ska göras de första 60 månaderna. I vår modell ska alla unga få detta automatiskt, men det ska givetvis vara möjligt att lämna systemet för den som vill.

Tillsammans med ett startlån för förstagångsköpare, som innebär att staten bistår genom att låna ut en del av kontantinsatsen, kan fler få möjlighet att köpa sin första bostad. I vintras tillsatte regeringen en utredning om just startlån. Det välkomnar vi. Nu behövs det också en utredning om ett förmånligt bosparande för unga.

Fru talman! Vi kristdemokrater har flera olika reservationer i dagens betänkande. Jag står givetvis bakom dem alla, men jag vill särskilt lyfta fram och yrka bifall till reservation 27, som handlar om gåvor till ideell verksamhet.

Vi vill ha ett starkt, livskraftigt och självständigt civilsamhälle. Därför har vi arbetat för och infört ett gåvoskatteavdrag. Det innebär i praktiken en skattelättnad för den som ger gåvor till sociala ändamål och till forskning. Genom gåvoskatteavdraget stärks organisationer som Stadsmissionen, Räddningsmissionen, Hjärt-Lungfonden och Cancerfonden. Vi införde detta första gången 2012, men tyvärr togs gåvoskatteavdraget bort av den rödgröna regeringen under den förra mandatperioden. Det var ett

mycket hårt slag mot civilsamhällets organisationer, och vi kristdemokrater kämpade därför hårt för att återinföra det. Det lyckades vi med när den kristdemokratiska och moderata budgeten antogs i början av den här mandatperioden. Sedan sommaren 2019 är gåvoskatteavdraget återigen tillbaka.

Men vi är inte nöjda. Gåvoskatteavdraget behöver byggas ut kraftigt. Taket måste höjas så att fler kan ge betydligt större gåvor. Fler typer av organisationer måste omfattas, den undre beloppsgränsen för varje enskild gåva måste sänkas och administrationen behöver förenklas för de berörda organisationerna.

Gåvoskatteavdraget är inget konstigt. Nästan alla Europas länder har någon typ av skatteavdrag eller reduktion för gåvor, men den mest intressanta förebilden för oss är förmodligen vårt grannland Norge. Där infördes avdraget 1999. I början var det precis som här, ganska blygsamt och omfattade bara några få typer av organisationer, men sedan kom det att utvecklas. I dag omfattas över 600 organisationer. Det är organisationer som arbetar med omsorg, mänskliga rättigheter, kultur, miljö, natur och djurskydd.

År 1999 var kristdemokraten Kjell Magne Bondevik statsminister i Norge, och sedan dess har Norge haft regeringar både till höger och till vänster, med statsministrar som Erna Solberg och Jens Stoltenberg. Det var olika regeringar, med olika politik på många områden, men alla har utvecklat gåvoskatteavdraget.

Fru talman! Det norska exemplet borde vara en förebild för oss i Sverige.

Anf. 12 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Eftersom debattreglerna inte tillåter att vi som inte har hållit våra huvudanföranden tar replik tänkte jag passa på att kommentera kollegan och ledamoten Kjell Janssons tidigare inlägg.

Jag håller fullständigt med om att den integrationspolitik som har förts i decennier har varit förödande för inte minst utrikes födda personers möjligheter att komma i arbete och egen försörjning. Jag håller med om att den så kallade arbetslinjen, som har drivits under ett antal år, inte har sänkt trösklarna för just utrikes födda personer att komma i arbete och egen försörjning. Vi behöver på allvar ta tag i integrationsmisslyckandena och från grunden anlägga en tydlig integrationspolitik så att vi kan skapa möjlighet för alla människor, oavsett var de ursprungligen kommer ifrån, att ha samma förutsättningar att komma i arbete och egen försörjning. Det är den bästa vägen till frihet.

Men jag vänder mig mot den typen av argumentation som ställer grupper mot varandra. Jag vänder mig kraftigt mot när man ställer utrikes födda personer mot svenska pensionärer med dåliga pensioner. Så löser vi inte problem, Kjell Jansson. Så kan vi inte tänka om vi på allvar ska anta utmaningarna med att få bukt med de misslyckanden som har tillåtits under decennier.

Fru talman! Nu ska jag ta upp det som jag hade tänkt att tala om och som också är viktigt. Inte minst handlar det om alla de viktiga satsningar som har gjorts under detta fasansfulla år med pandemin.

Vi liberaler har tillsammans med regeringen och Centerpartiet presenterat otaliga krispaket för att säkerställa att företag räddas från konkurser och att jobb skyddas i ett akut läge.

Vi har med jämna mellanrum förstärkt stimulanspaketen med regel-förenklingar, kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter, direktstöd, investeringsstöd med mera. Listan kan göras väldigt lång över alla åtgärder som har vidtagits. Men en sak har vi liberaler inte gjort. Vi har varken varit passiva eller ansvarslösa under krisen. Vi har tvärtom tagit ansvar för Sverige igenom de mest utsatta lägena som vi har befunnit oss i sedan demokratins införande.

Ska vi kunna underlätta återstarten av ekonomin och värna konkurrenskraften när den akuta fasen är över behöver betydligt mer göras.

För oss liberaler är det en självklarhet att utgå från företagen när vi ska återstarta ekonomin, eftersom det är företagen som är grunden för välfärden och viktiga jobbskapare.

Jag vet att Vänsterpartiet inte håller med mig. Det har ledamoten Tony Haddou klart och tydligt gett uttryck för i sitt inledningsanförande. Tvärtom är Vänsterpartiet besatt av att bedriva häxjakt mot företag och svartmåla dem som giriga riskkapitalister. Det är förstås väldigt sorgligt att svartmåla de viktiga välfärdsskapande aktörerna då många företag bokstavligen just nu går på knäna och blöder.

Jag är stolt över att Liberalerna i budgetförhandlingar med regeringen har fått igenom skattelättnader för experter, forskare och andra viktiga nyckelpersoner från andra länder för att de ska kunna komma till Sverige genom att expertskatten nu har förlängts från tre till fem år. Jag har också noterat att det i betänkandet finns ett antal yrkanden som handlar om just expertskatten.

Men det är inte bara expertskatten som har förlängts. Det har skett i kombination med en sänkt bolagsskatt med ett nytt avdrag för investeringar. Nya bestämmelser om avdrag för koncernbidragsspärrade underskott och avdrag för näringslivet har också genomförts. Vi har också bidragit till att utvidga FoU-avdraget med en rejäl sänkning av arbetsgivaravgifterna.

Reglerna för beskattning av personaloptioner ska reformeras och utvidgas så att unga företag med tillväxtambitioner som både vill attrahera och behålla nyckelpersoner i sina bolag ges den möjligheten och att svenska regler ska bli konkurrenskraftiga internationellt. Detta förslag kommer att träda i kraft den 1 januari 2022.

Alla dessa förändringar sammantaget kommer att stärka svenska företags attraktionskraft genom att de ges möjlighet att konkurrera på lika villkor på den globala marknaden. Vi får nämligen inte glömma den globala marknaden. Den är otroligt viktig för oss som ett litet och exportberoende land. En stor del av vår verksamhet är handel med andra länder.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att svensk arbetsmarknad på det stora hela kommer att bli mer attraktiv för människor från andra länder, att de vill komma hit och bidra med sina kompetenser och sina kunskaper. Det är ett viktigt besked till Svenskt Näringsliv och företagen. De förändringar som har gjorts och görs i närtid är nämligen en stor seger för ett starkare företagsklimat i Sverige.

Fru talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att säga några ord om den skattereform som vi inom januaripartierna har kommit överens om ska genomföras denna mandatperiod. Jag tycker att det är lika bra att vara ärlig. Det kommer inte att bli någon skattereform denna mandatperiod. Det beror på två saker, men det beror inte på att Liberalerna inte har velat det eller inte har haft det som en ambition.

Vi har ett skattesystem i dag som har 30 år på nacken och som är dysfunctionellt och knappt förståbart för många vanliga människor. Det är ett lapptäcke där vi har lagt till saker och tagit bort saker. Det funkar inte långsiktigt om vi ska ha ett starkt, gediget och robust skattesystem. Men pandemin har kommit i vägen. Vi har det senaste året behövt lägga all vår kraft och tid på att hantera denna kris.

Det andra är att vi inte heller tror, nu när två år har passerat, att det går att göra en så gedigen skattereform som bara har stöd av fyra partier i Sveriges riksdag. Vi tror att det krävs en bredare samsyn kring den nya skattereformen som förhoppningsvis ska hålla 30 år framåt i tid. Det förutsätter att fler partier än bara Liberalerna, Centern och regeringspartierna sätter sig vid ett förhandlingsbord. Det förutsätter att riksdagens två största partier också kommer överens – Socialdemokraterna och Moderaterna. Därför vore det ansvarslost att hasta igenom en reform som är otroligt viktig för Sveriges framtida tillväxtpotential.

Det har under det senaste året kommit ett antal olika rapporter med förslag om hur man ska kunna genomföra en ny skattereform. Vissa förslag är bra. Och jag tycker att det är viktigt att man tar inspiration från inte minst ESO-rapporterna. Men det finns ett förslag som kommer från Tanke-smedjan Tiden. Det är en så kallad skuggutredning. Jag kan lova att vi liberaler inte kommer att ta någon inspiration från den. Två saker som vi kan ge besked om här och nu är att vi inte kommer att bidra till att man inför den gamla fastighetsskatten eller att man gör förändringar i skattesystemet som innebär att vi går tillbaka till en ordning där vi återigen får världens högsta marginalskatter på arbetsinkomster. Det är inte bra för Sverige, vare sig ur ett konkurrensperspektiv eller för att stimulera arbetslinjen och få fler människor att gå från bidrag till arbete. Det kommer att vara en viktig fråga för alla oss partier att hantera under nästa mandatperiod. Det är klart att vi har påbörjat ett antal viktiga steg i rätt riktning. Men att stå här och säga att vi under resterande tid av denna mandatperiod ska baxa igenom en skattereform som inte ens har majoritet i Sveriges riksdag och som inte fler än fyra partier står bakom vore faktiskt ansvarslost i den svåra ekonomiska kris som Sverige befinner sig i.

Fru talman! Jag står givetvis bakom alla våra reservationer. Men för att vinna tid vid voteringen yrkar jag bifall endast till reservation 31.

Anf. 13 SULTAN KAYHAN (S):

Fru talman! Den svenska drömmen: Under 80-talet, då jag föddes, kunde Medelstenssons livsmål lite skämtsamt sammanfattas med tre ord: villa, Volvo, vovve. Det är tre korta ord som ytterst var ett mått på den materiella nivå av levnadsstandard som utlovade lycka och framgång. Det var en medelklassaga som spreds runt jorden och blev synonym med beskrivningen av både det rika och jämlika Sverige – landet där varje människa inte bara skulle få drömma om utan även kunna förvänta sig att få den trygghet och lycka som livet med dessa tre ord symboliserade.

I bakgrunden fanns också en bred välfärdsstat som togs för given – ett av världens främsta utbildningssystem som var gratis och öppet för alla, en växande och alltmer omfattande barnomsorg, sjukvård och äldreomsorg utan privata inslag, bibliotek och fritidsgårdar i varje stadsdel.

Under min uppväxt började detta ideal utmanas. Välfärdsstatens trygghet började uppfattas som ett hinder för individens frihet. Detta började också ge utslag i politiska beslut.

Min generation anklagas ofta för att vara missnöjda på grund av att vi har så höga förväntningar. Men 90-talskrisen skakade om vårt land och öppnade dörren för marknadsliberalismens framfart och dess effekter på välfärden. Regeringen Bildt 1991 spelade också en viktig roll för ojämlikhetens och klassklyftornas återkomst. Det var ett förebud om vad som senare skulle komma under Reinfeldts långa statsministertid.

Fru talman! Jag minns samtalen mina lärare hade med föräldrarna om de nedskärningar som skulle komma i skolan. Flera år senare sprang min gymnasieklass ut till en ännu mer osäker arbetsmarknad, en uppförbacke till den första egna bostaden och mer otrygghet än generationen före oss haft.

I dag ser världen fundamentalt annorlunda ut än för 30 år sedan, och det gör även Sverige. Många har det kanske bättre rent materiellt, men ojämlikheten har ökat. Den rikaste tiondelen, i högre grad den rikaste procenten och i ännu högre grad den rikaste promillen i Sverige har dragit ifrån alla andra i väldigt stor utsträckning under 2000-talet. Vi ser detta även globalt. Både miljardärerna och de hemlösa har blivit fler. Att arbeta räcker inte alltid till för att försörja sig, eftersom lönerna och i förlängningen även pensionerna är för låga i låglöneyrkena. I USA är det redan så att de allra fattigaste får ta två eller tre jobb för att klara sig. Samtidigt rusar aktieutdelningar och kapitalvinster.

Fru talman! Symbolen för lycka må förändras över tid, men jag är övertygad om att människor alltid strävat efter det. Det kanske inte alltid är tryggheten som är ändamålet utan de möjligheter som medföljer. Ska vi vara fria behöver vi också vara trygga.

Det är när skola och utbildning är kostnadsfri och likvärdig som alla kan få möjlighet att forma sina liv. Det är när vi har rätt till arbete med goda villkor som vi kan leva, resa och bo utan att vara beroende av någon annan eller känna oro för hur månaden ska gå ihop. Det är när rättssystemet fungerar som vi kan vara trygga ute och i våra hem.

Det är när det finns bra föräldraförsäkring och förskola som vi kan ge våra barn en trygg start och återgå till arbetslivet när det väl är dags. Det är när det finns fungerande sjukvård och sjukförsäkring som vi kan känna trygghet om livet skulle ta en annan vändning. Och så handlar det inte minst om planetens överlevnad – får vi inte stopp på den globala uppvärmningen, krympande skogar och förgiftning av haven blir det ingen trygghet kvar.

I ett starkare samhälle med minskande klassklyftor kan man arbeta för det liv som man själv vill ha. Skulle något oväntat hända är man inte ensam. Då finns samhället där. Vi kan fortsätta där vi var eller börja om. När vi är trygga är vi friare. Men när vi är otrygga är vi också ofria. Växande ekonomiska och sociala klyftor innebär både ofrihet och otrygghet för alla.

Fru talman! När vi diskuterar politik är vi skyldiga att hantera dagens frågor och samtidigt blicka framåt. Vi behöver hantera den pågående pandemin. Vi behöver också bygga tillbaka bättre när den väl är över. Det gör vi inte genom de skattesänkningar som föreslås här i dag. Dessutom är skatter sällan ett ändamål i sig själva. För oss socialdemokrater handlar skattefrågan snarare om utrymme att bygga det starka samhälle där alla kan vara med.

Jag välkomnar de höga förväntningar som människor har på samhället, på politiken och på sig själva. Människor har all rätt att förvänta sig trygghet, jämlikhet, jämställdhet och en ljus framtid. Förväntningar gör att vi utvecklas och blir bättre.

Även om varken drömmar eller lycka formas av politiska beslut är det i den här salen som vi lagstiftar om vilka förutsättningar vi ger människor. För mig handlar den svenska drömmen om möjligheten till ett jämlikt och tryggt samhälle där var och en kan definiera och välja sin egen lycka. Det är vår plikt som folkvalda politiker att möjliggöra just det, både i dag och för kommande generationer.

Med det sagt, fru talman, yrkar jag avslag på samtliga reservationer.

Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Återigen är jag sist på talarlistan. Det har varit roligt och intressant att lyssna till mina kollegor i utskottet i denna debatt om skatt. Det har varit få repliker, så jag hoppas att jag får fart på er nu.

Jag vill börja med att säga att jag instämmer i och uppskattar föregående talare Sultan Kayhans tal. Men den här debatten inleddes av Moderaternas Kjell Jansson. Vi tycker olika om ganska mycket. Kjell Jansson beklagar sig över att människor blir beroende av bidrag och behöver samhällets bidrag för att kunna leva och få ihop sin vardag. Kjell Jansson förargar sig över att personer går i pension för tidigt för att de är utarbetade och kroppen inte håller. Kjell Jansson vill skapa jobb – det är oerhört flummigt att vilja skapa jobb – och öka arbetsviljan med ekonomiska incitament. Kjell Jansson klankar ned på olika typer av bidrag som vi har byggt upp i vårt välfärdssamhälle. Där kan jag förvisso hålla med – om vad återkommer jag till senare i mitt anförande.

Jag tycker att det är viktiga frågor som tas upp, men jag vill också att vi backar tillbaka några steg och landar i värderingar. Jag ser inte drivkraften för att arbeta och bidra till samhället enbart i ekonomiska incitament. Jag tror inte på det. Jag tror på människans inneboende vilja att göra någonting för andra och för samhället. Jag har sett det inte minst i den ideella sektorn, och det har talats varmt om dess vikt.

Människor vill engagera sig i olika frågor. Det kan handla om humanitära frågor, miljöfrågor, naturfrågor med mera. Vi vet också som politiker att de flesta som engagerar sig politiskt jobbar utan arvode på kvällar och helger. Det är för att vi drivs av någonting. Vi vill göra någonting, oavsett om vi får betalt eller inte. Därför tror jag att det inte är ekonomin eller hur mycket vi får på saldot i slutet av månaden som avgör hur mycket vi brinner för någonting. Det kommer inifrån.

Vad är det då vi värderar? När jag möter en medmänniska möter jag en medmänniska. Det är inte så att jag ser en robot och tänker: Du måste jobba längre och hårdare. Jag ser inte arbetstimmar, utan jag ser en medmänniska som jag värderar. Jag värderar tid. Jag värderar de små sakerna i livet. Jag

värderar min familj. Jag värderar tiden med mina vänner. Jag värderar återhämtning. Jag värderar rekreation. Jag värderar naturen. Jag är ofta ute i naturen och ser skogen – inte bara för alla träd utan som ett ekosystem och som liv i sig. När jag vistas i naturen värderar jag till exempel inte skogen bara för massan ved eller antalet kubikmeter.

Men man kan ha olika grundsyn. Den före detta finansministern Anders Borg visar kanske vad han värderar när han åker på troféjakt i Afrika och skjuter utrotningshotade djur. Man kan ta med sig elefantfötterna hem och ha dem som papperskorgar. Det är en annan typ av grundvärdering – en som jag inte delar. Men de här värderingarna är ändå det som ligger till grund för hur vi sedan agerar politiskt. Det avspeglar sig också i den här debatten och i skatter i stort.

Kjell Janssons förslag på hur vi ska komma till rätta med det här är en rutereform. Det är ett förklätt bidragssystem för dem som redan är välbeställda. Det gynnar faktiskt inte heller de utlandsfödda kvinnor som Kjell Jansson säger sig vilja värna.

Jag uppskattar Liberalernas ledamot Gulan Avcis markering att vi inte kan ställa grupper mot grupper i detta sammanhang. Jag instämmer till fullo i det. Jag vill komplettera med en annan dimension. Vi kan inte ställa aktieägare mot arbetare. Vi kan inte ställa arbetsgivare mot arbetstagare.

Jag tror inte på trickle-down-ekonomin, utifrån vilken vi har byggt upp vår syn på arbete. Centerpartiets ledamot går upp i debatten och vill undervisa med en snabbkurs i nationalekonomi och försvarar stolt borttagandet av en skatt, värnskatten, för dem som tjänar allra mest i samhället. Det är bortom min förståelse.

När vi ändå ska försöka att undervisa varandra i ekonomi vill jag ännu en gång påpeka att ekonomisk tillväxt varken är önskvärd eller realistisk i längden, eftersom den mäts exponentiellt. Biolog som jag är vet jag att om något växer exponentiellt i naturen eller i biologin hänvisar vi till cancer, för det är vad det handlar om. Med en planet är det inte möjligt eller önskvärt att ha en ekonomi som ska öka mer än vad själva planeten har bärförmåga till.

Fru talman! Jag hoppas att det framgår tydligt att jag inte tror på nyliberalismen, som verkligen genomsyrar vår debatt och i stort vår politik numera. Jag tror inte på den som avreglerar kapitalismens destruktiva mekanismer. Det är vad som driver på ojämlikheten och samtidigt effektivt utarmar vårt ekosystem planeten.

Jag håller med Kjell Jansson på en punkt. Visst skulle vi kunna förenkla systemen. Varför inte införa en basinkomst? Det vore så mycket lättare. Jag och Miljöpartiet driver på för en statlig offentlig utredning för att få mer svar på hur det skulle kunna genomföras.

Miljöpartiet instämmer också med Centerpartiet om den gröna skatteväxlingen. Jag tror på att vi ska använda skattesystemet för att driva bort från det som är dåligt och mot det som vi uppskattar och är bra. Vi vill sänka skatten på inkomst och öka skatten på det som är miljöförstörande.

Vi vill minska normalarbetstiden. Det var en reform som samtliga partier var överens om för 50 år sedan, men sedan dess har man inte vågat göra någonting med den. Det är just för att vi värderar tid som vi vill det. Det gäller också engagemang, som vi har hört från Kristdemokraternas ledamot. Det handlar om engagemanget och det ideella deltagandet i samhället. Det tror vi på.

Vi vill se till att få bukt med den skeva beskattningen. Vi har i dag otroligt höga skatter på arbete men otroligt låga skatter på kapital. Det säger någonting om vad man värderar. Man värderar inte hårt arbete. Man värderar den som föds rik, den som spekulerar eller den som har tur. Där skiljer vi oss rejält åt.

Med det sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 15 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Tack, Rebecka Le Moine, för omnämmandet i talarstolen! Jag uppmärksammade att Rebecka Le Moine sökte en replik. Jag tänkte: Varför inte, det är alltid bra att vara lite alert.

Fru talman! Jag är väldigt glad att vi debatterar skatter och inte biologi. Jag vill passa på att påminna Rebecka Le Moine om att Miljöpartiet de facto sitter i regeringen. Det verkar vara en liten detalj som Rebecka Le Moine har förbisett i sitt engagemang. Miljöpartiet har varit med och avskaffat värnskatten. Det är viktigt att komma ihåg.

Vi vet rent ekonomiskt, enligt ekonomiska teorier, att minskat skatte-tryck på arbete genererar både tillväxt och resurser till välfärden. Det är resurser som vi kan använda i den gröna omställning som måste ske här och nu för att vi ska kunna nå de klimatmål som Miljöpartiet och Centerpartiet tycker är oerhört viktiga.

Jag vill avslutningsvis passa på att fråga Rebecka Le Moine vad Miljöpartiets alternativ är, med tanke på att ni ändå sitter i regering med de verktyg och de departement som jobbar med att försöka nå klimatmålen.

Anf. 16 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Får jag vara så oförskämd att påminna om hur mitt efternamn Le Moine uttalas, så att vi vet det?

Det är klart att mitt parti är en del av regeringen, och Centern och Liberalerna är en del av januariavtalet. Däremot tror inte jag på munkavel. Det är viktigt för demokratin och alla som följer debatten att de vet var partierna står. Annars kan vi delegera hela det politiska samtalet till Stefan Löfven, men det ser inte jag som något som vitaliserar och driver demokratin framåt.

Vi är en del av regeringen. Men jag är inte minister. Jag är riksdagsledamot. Jag är inkryssad för de åsikter och den politik som jag driver. Det är min förhoppning att fortsätta att kunna göra det hela den här mandatperioden. Det ser inte jag som ett hinder att säga vad jag och Miljöpartiet står för.

Det är såklart i regeringen som vi får försöka att trycka på och förändra med de verktyg som finns. Det gör vi. I varje förhandling och i varje rum tjarar vi till exempel om miljövärdena och att öka budgeten för natursatser.

Vi kämpar för att den gröna skatteväxlingen ska genomföras med så stor effekt som möjligt för natur och de miljömål som vi gemensamt har fattat beslut om i riksdagen.

Det ena står inte emot det andra. Jag är riksdagsledamot, och vi är en del av regeringen. Där verkar vi också i alla förhandlingar som vi är en del av.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag ber om ursäkt för fel uttal av namnet. Jag ska skärpa mig.)

Prot. 2020/21:104
8 april

Inkomstskatt

Anf. 17 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Även jag vill be om ursäkt till Rebecka Le Moine för felaktigt uttal. Detta med efternamn är inte alldeles enkelt alla gånger. Det vet jag av egen erfarenhet.

Jag vill ändå passa på att säga att Rebecka Le Moine inte svarade på min fråga. Jag har hört den typen av argumentation tidigare från miljöpartister. Men svaret och vad lösningarna och alternativet skulle kunna tänkas vara lyser som alltid med sin frånvaro.

Med tanke på hur vårt samhälle ser ut och de utmaningar som vi står inför blir det i varje fall för mig med min liberala kompass som ledstjärna väldigt problematiskt att försöka förstå hur Rebecka Le Moine resonerar om hur man ska ta bort begreppet tillväxt och att det i sig skulle vara skadligt.

Eftersom vi ändå debatterar skatter vill jag på riktigt veta hur Miljöpartiet ser på att vi ska kunna ha ett välfärdssamhälle där vi tar ansvar för de svaga i samhället. Det handlar om att vi ändå kan ha en välfärd utan att på något sätt hamna i en situation där det från min horisont, ursäktat detta, blir ett bakåträvande. Jag får inte riktigt ihop det i min roll.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Vi har såklart tänkt igenom detta när vi kritiserar tillväxt som begrepp. Vi kan ju sluta med att ha det som ett politiskt mål och se ekonomin, precis som föregående talare nämnde, som ett verktyg för att nå de egentliga målen.

Så vad är då egentligen vår uppgift? Vad är det som är viktigt för oss alla? Det tror jag att vi kan enas om. Det är någonstans en välfärd och en livskvalitet inom planetens enda gräns, som vi överskred i förgår.

I går hade vi en debatt om punktskatter. Där hoppas jag att jag gjorde det tydligt att Miljöpartiet har en rad olika förslag på hur man kan höja skatten på just uttaget av naturresurser. I dag är det i princip gratis. Naturen ses som någonting vi ska borra upp och skövla och sedan göra om till någonting mer användbart, för det är det som skapar jobb. Jag menar att det är en felsyn i grunden på naturen att vi snabbt ska göra oss av med och göra om naturresurserna. Det där måste vi beskatta mer.

Om vi nu är så positiva inför framtiden när det gäller teknikutveckling och it-lösningar – som jag också tror att vi alla är – hur kan man då samtidigt vilja skapa jobb för sakens skull? Det är det jag tycker är väldigt flummigt.

Då är frågan: Hur gör vi för att återigen kunna beskatta värdet? Ska man inte då tänka sig att beskatta även det arbete som robotar utför i framtiden? Det är en ny tanke som vi faktiskt bör överväga och fundera på så att vi inte skapar ett klassamhälle där till exempel de som har automatiserad arbetskraft och robotar kommer lättare undan.

Det handlar också om att använda den gröna skatteväxlingen – som jag också tror att vi är överens om – som ett verktyg för att växla fokus.

Anf. 19 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag ska klargöra det här med reservationerna. Naturligtvis står jag bakom alla moderata reservationer, men jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet om inkomstskatt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Företag, kapital och fastighet

Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU19
Företag, kapital och fastighet
föredrogs.

Anf. 20 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Sverige har högst skattetryck i världen, sa jag i mitt förra inlägg. Jag säger det igen, för det tål att påminnas om.

Statens totala skatteintäkter är cirka 2 100 miljarder årligen. Många av våra invånare betalar upp till 70 procent av sin inkomst i skatt, 30 procent i kommunalskatt och 22 procent i statlig inkomstskatt för dem som är över brytpunkten, samt moms och punktskatter. Staten är vinnare i alla lägen på driftiga människor.

Varje felanvänd skattekrona är en stöld från folket, sa den socialdemokratiska ingenjören Gustav Möller en gång i världen. Och det hade han alldeles rätt i. Vad har staten för legitimitet att ta ut så höga skatter? Det kan man fundera över. Svaret är socialism och en övertro på att staten ska sköta saker i samhället som kan göras effektivare och bättre av den privata sektorn.

Skatterna borde generellt sänkas. Då kommer mer kapital att skapa högre intäkter för staten genom de dynamiska effekterna. Det är också förmögenhetsbildande för enskilda människor och företag. Människor som bygger företag och riskerar kapital måste belönas i högre grad.

Riksdagen har under decennier byggt upp en enorm statsapparat. Vi har i dag cirka 450 myndigheter med 230 000 anställda i landet. Många behövs för rättssäkerheten, som polis och försvar med mera. Men många myndigheter i dag håller också på med saker som man kan ifrågasätta, bland annat när det gäller skogen.

Under de sju år som har gått under regeringen Löfvens styre har det bildats 50 nya myndigheter. Samtidigt har staten flera områden som behöver förstärkas, såsom försvar och polis i första hand samt utbildning och sjukvård.

En kraftig översyn av statliga myndigheter skulle behöva göras. Flera myndigheter driver i dag politik, som jag var inne på, och ger sig på skogen och äganderätten. De lägger ut biotopskydd på privatägd skog, vilket i högsta grad kan ifrågasättas. Om skogsägaren är med på det är det väl okej, men ofta är inte markägarna med på noterna och tvingas till det här mot dåliga ersättningar – och i form av en engångsersättning. Skogen vårdar man av tradition av generationer i Sverige; det är därför vi har så fin och välskött skog.

Så fort ett samhällsproblem uppstår ska en ny myndighet till. Syftet är även att fördela om pengar enligt den socialistiska ideologin, till delar godtyckligt.

Personligen anser jag att det borde införas ett skattetak på 30 procent av ens arbetsinkomst samt på punktskatter och moms, vilket ändå borde ge staten starka intäkter. Som ni vet är den statliga skatten totalt 3 procent av statens intäkter, 55 miljarder.

Fru talman! Företagsbeskattningen är en stor inkomst för statskassan, cirka 120 miljarder årligen för bolagsskatten. Den är 20,6 procent, och det är en skattesats där jag tycker att vi ligger rätt i Sverige. Den tycker jag inte att vi behöver sänka, utan den ligger rätt internationellt i enlighet med de länder som vi konkurrerar med och säljer varor till. Exportindustrin är en motor i Sverige. 52 procent av bnp kommer från exporten.

640 miljarder i arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt betalas av företagen. Därtill kommer skatteintäkter och egenavgifter från småföretagen med 12 miljarder. Jag vill lyfta att företagarna alltså bidrar starkt till vårt välstånd. Ibland misstänker man alla företagare för att vara banditer och skojare, men det är inte sanningen. Sanningen är tvärtom att det är de som bär Sverige, och det gäller både exportföretag och småföretag.

Småföretagen är roten i samhället – att folk kan leva i glesbygden, driva sitt lilla företag och försörja sin familj på det. Så har det blivit i och med att lantbruket har minskat så kraftigt. År 1950 var 50 procent av Sveriges näring lantbruk. I dag är det cirka 1 procent.

Utan företag inget välstånd! Kapitalskatterna är en stor skattebas. Det är också 3 procent av statens intäkter, som den statliga inkomstskaften. Normal skattesats på kapital är i dag runt 30 procent; det är lite olika. Sedan har vi 3:12-reglerna, och där är det 20 procent. Kupongskatt med utdelningar från bolag är cirka 30 procent. Det ger statskassan 9 miljarder om året.

Reavinstskatt vid försäljning av bostäder är 22 procent. Det är alldeles för högt. Det stoppar rörligheten i bostadsbeståndet. Om man säljer en villa, låt oss säga i Vallentuna, för 5 miljoner och ska betala skatt på det får man i bästa fall en etta i innerstaden för pengarna, eller knappt det längre. Man kanske får en etta i förorterna. Så ser det ut. Det är inte bra, utan här måste en översyn till. Detta borde man kunna göra något åt utan att man stjälper statens finanser.

ISK-kontot kom till under regeringen Reinfeldt via Anders Borg. Det är mycket bra, och det är 30 procent schablonskatt på det. Avkastningskatt på kapitalförsäkringar, kapitalpensioner och pensionsförsäkringar ger cirka 5 miljarder. Kapitalförsäkringar beskattas med 30 procent av schablonintäkten. För pensionsmedel är det 15 procent i skatt.

Personligen tycker jag att det vore önskvärt att förenkla detta. Jag tror att det är åtta olika nivåer på kapitalskatter i Sverige. Det är förvirrande och försvårande för den vanliga lilla människan att hålla reda på detta. Man kanske skulle sträva efter att ha två olika nivåer på kapitalskatter.

Fru talman! Nu kommer jag med någonting som säkert får mina politiska motståndare att reagera. Om kapitalskatten sänktes till 20 procent skulle det få enormt positiva effekter på jobben och tillväxten – jag vet att inte alla tycker om tillväxt, men om man nu gör det, om man tror på ett samhälle som växer och klarar finanserna. Enligt en utredning från IFO-institutet skulle det skapas 35 000 nya jobb om man sänkte kapitalskatten

till 20 procent. Det skulle bli 3 procent högre bnp, 6 procent högre investeringar inom ekonomin och 8 ½ miljard i ökade skatteintäkter.

Fastighetsskatten är en omstridd skatt, som delvis har varit uppe här i dag. Den avskaffades av regeringen Reinfeldt. Nu har många ekonomer börjat vakna till liv och vill återinföra den. Varför vet jag inte, för den är oerhört skadlig både för boende och för ekonomin i landet. Den är en annan form av förmögenhetsskatt som är konfiskatorisk. Att behöva betala skatt på egendom med redan skattade pengar kan vem som helst räkna ut är konfiskatoriskt.

Nu är skatten 1 procent på obebyggda tomter och sedan en kommunal avgift. Det är högst rimligt.

Men det är inte bara ekonomer som är på om att fastighetsskatten ska införas igen. Även flera ledande miljöpartister och socialdemokrater har fallit in i kören med samma budskap. Framför allt finansministern och Anders Ygeman har framfört att de vill återinföra fastighetsskatten. Jag vill här en gång för alla med all tydlighet och kraft deklarerera att vi moderater aldrig kommer att medverka till att införa denna konfiskatoriska skatt igen.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation nummer 1.

Anf. 21 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Det här betänkandet handlar om beskattning av företag, kapital och fastigheter. I betänkandet behandlas motionerna från den allmänna motionstiden avseende just beskattning av företag, kapital och fastighet. När det gäller företag har Sverigedemokraterna genom åren lagt fram en lång rad olika förslag för att underlätta för framför allt små och medelstora företag. I detta betänkande har vi sju reservationer, och jag ber att få yrka bifall till reservation nummer 2.

Företagen utgör ryggraden i skattebasen, det vill säga företagens verksamhet är det som bär upp samhället ekonomiskt. När företagens situation medför att de känner sig tvingade att flytta utomlands för att kunna konkurrera tappar vi skattekraft. Vi måste därför ha ett skattesystem som gör det attraktivt för företagare att förlägga och utveckla sin verksamhet i Sverige.

Svensk ekonomi och svenska företag har länge fått kämpa under ansträngande administrativa regelverk och betungande skattebördor. Ibland kan man uppleva att systemet hindrar och låser in. Sverigedemokraterna ser ett behov av ett tydligt regelverk, och det måste finnas rimlighet i systemen. Det totala skatteuttaget från företag får heller inte överstiga den nivå som gör företagandet mindre intressant än vad det annars skulle ha kunnat vara och vad det borde vara. Vi vill därför satsa på att både förbättra och förenkla skattevillkoren såväl vad gäller kapital och kompetensförsörjning som vad gäller beskattning relaterad till företagens produktion och export.

Det är bra med ett brett aktiesparande i befolkningen, delvis för att stärka den enskildes finansiella situation men även för landet som helhet med ett högt inhemskt ägande av bolag som främst verkar i Sverige. Svenskarna ska vara ett ägande folk, har vi tidigare myntat. Därför är det viktigt att utvidga möjligheterna till investeringar genom förbättrade avdragsmöjligheter och återställda skattehöjningar på investeringssparkonton och kapitalförsäkringar, samtidigt som vi stimulerar till sparande i allmänhet och motverkar överskuldssättning i andra änden. Så menar vi att de svenska hushållen bör stärkas.

Investeringsparkontot, ISK, infördes som en schablonbeskattad sparform 2012. Det är angeläget att skattereglerna underlättar för enskilda småsparare att ha ett aktivt sparande, vilket kan minska byråkratin inte minst vid deklaration. Det finns många moment vid direkta investeringar som utgör hinder eller svårigheter vid exempelvis aktiesparande, såsom nyemissioner, fondemissioner och inlösenförfaranden.

När investeringsparkontot infördes var det inget av de åtta nuvarande partierna i riksdagen som hade någon annan uppfattning om hur schablonintäkten från investeringsparkontot skulle beräknas. Detta lär ha varit en tydlig signal till de småsparare som öppnade kontot om att det fanns långsiktiga, förutsägbara regler för hur deras innehav skulle beskattas och under vilka former det skulle ske.

I budgetpropositionen för 2016 valde däremot den rödgröna regeringen att, endast fyra år efter införandet, ändra förutsättningarna för sparformen och tillföra ett tillägg på 0,75 procent av hela avgiftsunderlaget. Att så kort tid efter införandet ändra förutsättningarna var något som många uppfattade som ett svek mot småspararna. De småsparare som exempelvis nu skulle vilja återgå med sitt sparande till en vanlig aktiedepå som en konsekvens av att de långsiktiga förutsättningarna har förändrats, eller rent av saknas, tvingas nu till att avyttra samtliga värdepapper eftersom värdepapper inte kan flyttas ut från investeringsparkontot.

Skattereglerna kring beräkningen av avgiftsunderlaget bör återställas, då statsfinanserna tillåter, till de regler som gällde vid införandet 2012 och som även utgjort grundförutsättningen för de flesta som öppnat ett sådant här konto – en åtgärd som är angelägen för att uppvisa trovärdighet kring långsiktiga förutsättningar i denna investeringsform.

Fru talman! Coronapandemin har kraftigt påverkat det svenska näringslivet, och än har vi inte sett de totala effekterna. Även om ett flertal stödpaket presenterats under året kommer vi även i efterdyningarna av pandemin att behöva se över dels hur vi skapar förutsättningar för svenska företag att ta sig igenom den ansträngda situationen, dels hur vi kan rusta näringslivet inför framtiden och stärka dess konkurrenskraft. I det arbetet får det inte finnas några heliga kor, utan alla potentiella åtgärder bör lyftas för diskussion.

Ett förslag som skulle kunna vara av intresse att se över i det arbetet är en förändring av dagens system för ett bolags resultatutjämnning över åren. I nuläget kan ett bolag som gör förlust bara kvitta den mot eventuella vinster kommande år, trots att framtiden är osäker. Systemet är alltså mer spekulativt än om bolaget hade fått kvitta förlusten mot tidigare års reella vinster. Det sistnämnda systemet, som kallas carry-back, används i dag i flera länder som en del i deras bolagsskattesystem, däribland USA, Storbritannien och Kanada.

I praktiken innebär ett sådant system att företag som har beskattats för vinster tidigare år men som sedan visar förlust under ett år – pandemi eller inte – ges möjlighet att få återbetalning av den skatt de betalt tidigare redan året efter förluståret. Skillnaden jämfört med dagens system blir därför att bolagets soliditet och likviditet kan stärkas tidigare än om man bara kan kvitta förlusten mot potentiella, men osäkra, framtida vinster. Samtidigt är det bolag som redan har bevisat sig vara lönsamma under normala omständigheter som gynnas.

Om detta system varit på plats redan nu hade det möjliggjort ett välbehövt kapitaltillskott för många bolag som för tillfället är ansträngda men som genererat en vinst i sin verksamhet under tidigare och mer normala verksamhetsår. Att systemet därutöver vore lättadministrerat och svårt att fuskas med talar också för förslaget. Flera länder, däribland Norge, Belgien och Tjeckien, har under pandemin kommit till insikt om de potentiella fördelarna med systemet och därför implementerat carry-back för att stödja det inhemska näringslivet.

Det här ska dock inte förväxlas med den redan existerande möjligheten i dagens svenska skattesystem att genom en periodiseringsfond sätta av delar av vinsten för att sedan lösa upp den under ett förlustår. Det är nämligen bara 25 procent av årets vinst som kan sättas av till periodiseringsfonden, och den måste lösas upp inom sex år. Dessutom räntebeläggs avsättningarna vid beskattningen.

Pandemin har påvisat behovet av att skyndsamt utreda möjligheten för ett företag att kvitta förluster mot tidigare års vinster och på så sätt ta ett steg mot de carry-back-system som återfinns i andra länder.

Sveriges företagare är som tidigare nämnts viktiga för vårt välstånd, vår välfärd och vår trygghet. Det är viktigt att förstå att varje företag är unikt, att varje uppstart har sin särskilda resa och att varje konjunktur har sitt tidstypiska utfall. Det föranleder att det skulle kunna vara av nytta för företagen att periodiseringsfonderna erbjöds i ett system som var enklare och något mer flexibelt. Inte minst i spåren av coronapandemin kan vi se att företagens behov kanske inte alla gånger är cykliska över året utan att det ibland även kan uppstå ett behov av obeskattade reserver att ta till för att säkra överlevnaden av företaget vid en oförutsedd omsättningsminskning.

Vi vill se över reglerna för periodiseringsfonder så att de är optimalt anpassade för de behov företagen har i olika skeden. Vi föreslår därför en utredning med syfte att ta fram förslag som skapar större flexibilitet och frihet för företagen.

Jag ska säga några ord även om produktutveckling. Produktutvecklingen i företagen förutsätter forskning och utveckling, vilket i sin tur genererar tillväxt, arbetstillfällen och på längre sikt skatteintäkter och därmed en tryggad välfärd. Sverigedemokraterna vill se ett ökat ekonomiskt utrymme för de tidiga innovationsprocesserna i företag och deras avdelningar eller dotterbolag för forskning och utveckling. Vi föreslår därför en utredning om möjligheten att införa särskilda skattelättnader just för forskning och utveckling.

Anf. 22 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Det är viktigt att skatter utformas så att svenska företags konkurrenskraft stärks ytterligare. Skatterna måste utformas så att människor vågar ta risker och starta företag, därom är vi alla ense. Skatter ska medverka till tillväxt i hela landet, underlätta jobbskapande och stimulera en grön skatteväxling. Skatterna måste också vara förutsägbara, rättssäkra och långsiktiga.

Sveriges konkurrenskraft bygger på att företagen har hög kompetens och i stor utsträckning på att många företag satsar mycket på sina anställdas vidareutbildning och på kompetenshöjande insatser. Detta är otroligt viktigt inte minst nu i pandemitider. Men eftersom det alltid finns en risk

att företag förlorar värdet av en sådan investering, exempelvis om den anställda byter jobb, är det inte alla företag som vågar göra dessa investeringar i kompetenshöjande åtgärder. Därför är det extra viktigt att skapa särskilda ekonomiska incitament att investera i anställdas vidareutbildning. Centerpartiet har genom den budgetsamverkan vi har bland annat skapat ytterligare möjligheter till avdrag för personer som jobbar med forskning och utveckling.

Fru talman! Att satsa sig ur en kris är också en god tanke som staten bör premiera. Därför föreslog Centerpartiet en skattereduktion för investeringar i årets budget, som en ytterligare förstärkning av befintligt investeraravdrag, vilket gick igenom.

Det pågår också en märklig debatt i landet om skogsbruk. Det är den näring som är viktigast av alla för omställningen till ett fossilfritt samhälle. Det är en näring som kan ersätta fossilt bränsle och fossilt material såsom plast och som kan ersätta mindre klimatsmarta byggmaterial. Samtidigt vet vi att det är en näring som har enormt stor betydelse för Sveriges ekonomi och exportnetto.

Kloka ekonomiska handlingsåtgärder för Sveriges skogsägare, till exempel möjlighet att avsätta pengar från avverkning på skogskonto, är helt avgörande för skogsägarnas ekonomi. Det innebär att pengar från en avverkning – och då pratar vi om en omloppstid på kanske 80 år – måste få disponeras över tid och inte tas ut och beskattas vid avverkningstillfället. Skatteförenklingsutredningen kom 2014, och där föreslogs att detta skulle upphöra och göras om. Sedan dess har Sveriges skogsägare i princip levt i ovisshet kring dessa frågor. Det är dags att regeringen nu sätter ned foten och dessutom utvecklar skogskontot så att även ersättning för naturvårdsavtal kan disponeras på precis samma sätt.

Fru talman! Ibland får små och för de allra flesta helt okända delar av skattelagstiftningen oerhört stora konsekvenser. Det finns stora skillnader i hur ekonomiska resurser fördelas inom till exempel dam- och herridrott, trots att det är relativt jämnt fördelat mellan kvinnor och män när det gäller antalet utövare. Sponsring är en stor och betydande del av de ekonomiska resurserna för idrottsverksamheter. De största sponsringsinsatserna görs dock för herridrotten. En anledning till att det ser ut som det gör är att avdragsrätten är mycket större vid sponsring av herridrott.

Detta beror på att det är marknadsvärdet och motprestationen av sponsringen som ligger till grund för att beräkna avdraget. När man går in på Skatteverkets hemsida ser man ett exempel på direkt motprestation, till exempel att sponsorn får ett antal biljetter till det sport- eller kulturarrangemang som sponsras. Ett annat exempel är att sponsorn får en reklamplats på till exempel sportarenan, i teaterlokalerna eller i programblad. Men vi skriver nu år 2021, fru talman, och det är inte matchprogram i pappersformat som säljs för 40 kronor utanför en fotbollsarena eller en liten skylt vid sidan av handbollsplanen som är företagets anledning att sponsra.

Till att börja med är det för många företag ett strategiskt beslut att bidra till exempelvis idrotten. Vi pratar då om social hållbarhet, vilket det blir allt vanligare för företag att vara delaktiga i. Men valen styrs såklart av kostnader när det ena blir ”dyrare” än det andra. Om det inte finns avdragsmöjligheter för det företag som sponsrar ett ungdomslags träningsläger en sommarvecka – ja, då kanske det inte blir någon sponsring. När ett företag syns på en tröja på en fotbollsspelare inom damfotbollen når det såklart

oerhört många fler än enbart de som är på matchen fysiskt eller ser den på tv. Jag kan till exempel titta på det allsvenska lag jag själv stöder, KIF Örebro, där flertalet spelare har runt tusen följare bara på Instagram. Detta kan jämföras med publiksnittet, som 2019 var runt 800 per match.

Bara dessa enkla exempel visar att regelverket är förlegat. Och observera att jag säger ”regelverk”, mina vänner, för lyssna på det här: Det finns i dag ingen direkt lagstiftning som reglerar avdragsrätten för sponsring! År 2020 drog de tio största förbunden sett i sponsorintäkter in hela 502 miljoner kronor tillsammans. Att vi då inte har en tydlig lagstiftning i botten är såklart ett problem. Därför håller det inte riktigt att regeringen och utskottsmajoriteten skriver som de gör, nämligen: ”Utskottet konstaterar vidare att det är en viktig del i ett fungerande skattesystem att reglerna om avdrag för sponsring är generella och tydliga. Det är också en av de bärande principerna bakom skattepolitiken. Frågorna om en mer jämställd idrott eller om sponsring av kulturen bör därför enligt utskottets mening inte lösas genom undantag i skattereglerna.”

För det första finns det alltså inga skatteregler, utan allt bygger på praxis från domar i mål prövade i regeringsrätten. För det andra är det ju just praxis och undantag som måste ändras om det är de som leder till det ojämförbara – i det här fallet det strukturellt ojämförbara. Vi vet att det tar tid att påverka normer, men vi måste få bort de systembrister som i dag försvårar för tjejer och kvinnor att utöva idrott på lika villkor. Flickor slutar idrotta i tidigare ålder jämfört med pojkar.

Fru talman! Ojämförbarheten inom idrotten börjar redan från de första knaggliga träningarna på småbarnsben och är ett problem som multipliceras över tid. Att ta fram lösningar som lyfter bort uppenbara skattetekniska hinder som står i vägen för jämställd sponsring borde stå högt upp på prioriteringslistan för alla i denna kammare. Vi kan inte ducka för detta längre. Damidrotten behöver fungerande villkor nu – ett system för 2020-talet och framåt.

Därmed yrkar jag bifall till reservation 21.
(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.48 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 23 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Mikael Damberg, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Ardalan Shekarabi och statsrådet Anders Ygeman.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Prot. 2020/21:104

8 april

Frågestund

En ny migrationslagstiftning

Anf. 24 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Min fråga går till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

I somras ställde sig Socialdemokraterna bakom Migrationskommitténs alla 26 förslag. I konsekvensanalysen sa man att de förslagen skulle leda till samma nivå på invandringen som vi hade då.

Då låg Sverige på sjätte plats i EU när det gällde både antal som kom som asylsökande och andel av EU:s befolkning.

I dag har vi fått svart på vitt att Socialdemokraterna i stället ställer sig bakom Miljöpartiets förslag till ny migrationslagstiftning. Det innebär en rad uppluckringar på en rad punkter. Man går ifrån kravet på svenska och kunskap om det svenska samhället. Man vill se en helt ny grund för uppehållstillstånd för vuxna utan asylskäl, och man inför en rad undantag från försörjningskravet för anhöriga.

Vad är det som har hänt sedan i somras?

Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Till att börja med ska nog inte Moderaterna försöka lära något annat parti att bedriva migrationspolitik. När Moderaterna styrde Sverige tog Sverige emot 12 procent av alla asylsökande som kom till EU. De kom till Sverige.

I dag är den siffran 3 procent. Som jämförelse ska man veta att Sverige har ungefär 2 procent av EU:s befolkning och knappt 3 procent av EU:s bnp. Vi ligger nu ungefär där vi ska ligga.

Förra året hade Sverige också det lägsta antalet asylsökande på 20 år. De åtstramningar som vi gjorde 2015 och 2016 gjorde att vi fick kontroll över detta.

Nej, vi har inte anslutit oss till någon annan politik. Det vi har presenterat i dag, för någon timme sedan, bygger i huvudsak på Migrationskommitténs betänkande med några kompletterande förslag. Det innebär, menar jag, en fortsatt långsiktigt hållbar politik som kommer att bevara stabiliteten på det här området.

Anf. 26 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag frågade ministern om den politik som han själv bedriver. Jag frågade inte ministern vad han anser om den politik som Moderaterna bedrev för länge sedan.

Skillnaden mellan oss och Socialdemokraterna är att vi har lagt om vår politik. I vår enda omröstning i den här kammaren har vi röstat för minskad invandring. Socialdemokraterna gick till val på kraftigt begränsad invandring men har i stället lurat sina egna väljare och driver nu på för ökad

invandring. Det är ett stort svek mot folket, och det här blir ingen hållbar politik. Den måste ändras.

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill bara påpeka att Moderaterna förde *in* Sverige i flyktingkrisen. Jag var en del i en regering som förde *ut* Sverige ur flyktingkrisen. Sedan vi tog över för drygt sex år sedan har antalet asylsökande minskat med över 90 procent. Också Sveriges andel har minskat, och vi har nu kontroll över den här sektorn på ett sätt som vi absolut inte hade på Moderaternas tid.

Vi kommer att behålla den kontrollen. Det är också innebörden i den lagstiftning som vi nu lagt fram en lagrådsremiss om. Tillfälligt uppehållstillstånd och möjlighet till permanent uppehållstillstånd om man klarar vissa krav – det är en stram och hållbar politik.

Utvisning av islamister

Anf. 28 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! I min hemstad Göteborg kom nyligen en lägesanalys från kommunen som slår fast att salafister verkar öppet för att skapa ett parallellt samhälle med egna normer och värderingar.

Salafismen är en renlärig gren inom islam som bokstavstolkar de religiösa texterna. Närvaron av dessa grupperingar är särskilt tydlig i förorterna, där personer kopplade till miljön försöker påverka boende i fråga om hur de ska leva och vad som är tillåtet.

Därutöver har staden haft flera uppmärksammade fall där skolor haft anställda på ledande positioner som enligt Säpo utgör hot mot rikets säkerhet.

Totalt finns det i dag 2 000 individer inom den våldsbejakande islamistiska miljön, och det är den snabbast växande formen av extremism i Sverige. Detta är alltså facit fyra år efter dådet på Drottninggatan.

Min fråga till statsrådet Mikael Damberg är därför: Hur många islamister har utvisats de senaste sex åren?

Anf. 29 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att Säkerhetspolisen gör bedömningen att det största hotet när det gäller terror mot Sverige kommer från islamistiska våldsbejakande grupper men också från högerextrema grupper i Sverige. Det som har hänt de senaste åren gör att Säkerhetspolisen i dag jämför det högerextrema hotet med det islamistiska hotet. Så var det inte för bara något år sedan, när det islamistiska hotet dominerade.

Vi gör ett väldigt stort arbete sedan det fruktansvärda dådet på Drottninggatan. Vi har stärkt polisen. Vi har stärkt Säkerhetspolisen. Vi har utbildat polisen i hur man ingriper mot dödligt våld. Vi har inrättat Center mot våldsbejakande extremism. Vi har skärpt kraven för dem som bedriver skolverksamhet. Därmed har man via Säpo lyckats stänga ett antal skolor vars huvudmän inte uppfyllde kraven och räddat kanske 400–500 barn och elever från de här miljöerna.

Vi bekämpar extremism oavsett från vilket håll den kommer, och det kommer vi att fortsätta göra.

Prot. 2020/21:104
8 april

Frågestund

Anf. 30 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Jag tackar ministern för redogörelsen för vad man gjort och avser att göra. Det låter som att regeringen har åstadkommit lite utredningar och lite ambitioner för framtiden. Men faktum är att under samma tid har man lyckats utvisa noll islamister.

Varför är det så få? Hur kommer det sig att man varit så passiv, och varför tvingas människorna i Bergsjön, i Angered och i Kortedala att leva sida vid sida med våldsbejakande islamister?

Anf. 31 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Regeringen har fattat flera beslut om att utvisa personer som Säpo anser vara säkerhetsshot mot Sverige.

Däremot har regeringen enligt svenska lagar inte möjlighet att utvisa personer när domstolar säger att det finns verkställighetshinder för utvisningen. Det kan inte den nuvarande regeringen, tidigare regeringar eller kommande regeringar göra något åt. Svenska regeringar agerar under svenska lagar.

Stölder från lantbrukare

Anf. 32 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Runt omkring i vårt land börjar nu vårbruket dra igång. I alla fall i de södra delarna av landet kan vi se hur plogar, harvar och såmaskiner börjar röra sig över fälten.

Men det våras inte bara i lantbruket, utan det våras även för stöldligorna. Efter en coronarelaterad dipp förra våren har stölderna tagit fart igen. Det har redan kommit ett antal rapporter om gps-stölder från traktorer, och vi kan vänta oss att stölderna av diesel, växtskyddsmedel och andra insatsvaror kommer att öka under växtsäsongen.

Vi i Centerpartiet har länge drivit på i den här frågan och bland annat lyft fram behovet av straffskärpningar för systematiska stölder. Det är nu på plats, men eftersom vi ser att stöldligornas framfart nu ökar igen vill jag fråga justitieminister Morgan Johansson vilka ytterligare åtgärder regeringen tänker vidta framöver för att stärka tryggheten på landsbygden och hejda stöldligornas framfart bland lantbruken.

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Kristina Yngwe, för skildringen av vårbruket i Skåne – den känner jag mig hemma i!

Det stämmer precis som Kristina Yngwe säger: Vi har skärpt lagstiftningen de senaste åren, inte minst när det gäller inbrottsstöld, som en del av dessa stöldligor också ägnat sig åt. Vi har en ny lagstiftning på plats där vi skärper straffet för detta.

Vi har också gett särskilda uppdrag till polisen att bekämpa stöldligorna. Faktum är att vi på senare år har sett en minskning av stöldligornas framfart.

När vi nu successivt ser till att fler poliser kommer ut för varje halvår som går gäller det att se till att vi fördelar de ökade polisiära resurserna på ett sådant sätt att hela landet får tillgång till dem. Både jag och inrikesministern, som är ansvarig för polisen, kan lova att vi kommer att fortsätta att göra det.

Anf. 34 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Vi har absolut sett en minskning, men i fjol var det som sagt mycket kopplat till corona att de utländska ligorna inte for fram på samma sätt som annars.

Det är bra att det vidtas åtgärder, men vi ser också att det behövs en utarbetad strategi som gör att brotten aldrig sker. En viktig del är det brottsförebyggande arbetet. Vi ser tyvärr hur landsbygden hittills helt har glömts bort i detta arbete.

I går biföll riksdagen Centerpartiets motion om att ett särskilt lands- och glesbygdsspecifikt brottsförebyggande arbete ska utvecklas. Jag vill fråga hur regeringen tänker ta det arbetet vidare.

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det ska vi gärna ta del av. Jag utesluter inte alls att vi behöver ha något ytterligare specifikt riktat mot landsbygden.

Stöldligornas verksamhet har inte begränsats bara av corona – det har varit en del av det – utan faktiskt också av de gränskontroller som vi redan sedan tidigare hade på plats. Vi märkte direkt 2015, när vi införde gränskontrollerna, att stöldligornas verksamhet minskade. En hel del av dem kommer från Polen, Rumänien och Litauen, exempelvis. Vi kommer också att fortsätta att samarbeta närmare med de länderna och deras polis för att motverka dessa ligor.

Kommuners och regioners krisberedskap

Anf. 36 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Min fråga går till inrikesministern. Strax före påskhelgen kunde vi i medierna ta del av nyheter om vårdpersonal som hade problem att få ledigt under högtiden och helgen för att både vara hemma med sin familj och få en efterlängtnad återhämtning. Pandemin är ju en enormt stor kris, sett till både hur länge den har pågått och vilka effekter den har fått för vårt samhälle, vår hälsa och många människors liv.

Vi lever i en mer osäker värld, där vi tror att fler kriser kommer att inträffa. Många av de verksamheter som ligger närmast människor – sjukvård, förskola och äldreomsorg – handhas av kommuner och regioner. Jag vill därför fråga inrikesministern hur väl han anser att Sveriges kommuner och regioner är rustade för att hantera denna typ av stora kriser.

Anf. 37 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Hanna Gunnarsson, för en viktig fråga om pandemin! Vi ser att smittspridningen har ökat de senaste veckorna och därmed också belastningen på hälso- och sjukvården runt om i Sverige. Vi lever fortfarande mitt i pandemin, och det är otroligt viktigt att vi fortsätter att

både få ned smittspridningen och jobba med stora insatser för att till exempel ge stöd till kommuner och regioner ekonomiskt så att man kan öka bemanningen och har de resurser som krävs.

Min bild är att vi har läxor att göra, inte minst när det gäller vår beredningsplanering, utbyggnaden av det civila försvaret och vår krisberedskap framöver. Vi gör stora insatser där från regeringens sida, och jag ser att vi gör det i ganska brett politiskt samförstånd i Sveriges riksdag. Det tycker jag är bra.

Anf. 38 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Tack, inrikesministern, för svaret! Jag menar att vi sätter krokben för oss själva när det gäller hur vi har byggt upp vårt samhälle i dag. Vi ser ute i regioner och kommuner hur man lever enligt just-in-time, med obefintliga lager, och hur stora nedskärningar i den offentliga sektorn de senaste åren har lett till stora problem. Vi ser privatiseringar och problem med utländskt ägande av samhällsviktig verksamhet. Hur ser inrikesministern på dessa problem?

Anf. 39 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag instämmer i den problembeskrivningen. Vi har ett alltför splittrat system i dag, på vissa områden utan tydligt ansvar. Det måste åtgärdas. Vi har fler privata aktörer i det svenska samhället som driver verksamheter som är viktiga för vår civila krisberedskap och vår beredskap för framtida krig. Detta måste vi åtgärda inom ramen för återuppbyggnaden av det civila försvaret. Vi måste också tydliggöra ansvaret. Det måste vara så att alla tar sitt ansvar i kris och ytterst också i krig.

Jämställda pensioner

Anf. 40 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Jag är övertygad om att jämställdheten mår bäst av att politiken belyser och löser de problem som vanliga kvinnor möter, inte av symbolpolitik. Så i stället för genuspedagogik, kvotering i bolagsstyrelser och föräldraförsäkring ska en jämställdhet som vill göra skillnad på riktigt möjliggöra exempelvis att karriär och familjeliv kan kombineras, att man får ned de höga sjukskrivningstalen och att tjejer kan känna sig trygga på gator och torg.

Men jämställdhet handlar också om pensioner, så jag skulle vilja ställa min fråga till statsrådet Shekarabi. Kvinnors och mäns pensioner är inte jämställda. Vi kristdemokrater har förslag om hur vi kan minska denna skillnad här och nu. Så vad tänker ministern om att vi exempelvis automatiskt delar premiepensionen mellan makar som har barn upp till 12 år, att vi inför ett femte barnrättsår i pensionssystemet och att vi inför en omställningspension för personer som är över 65 år och inte bara för dem som är under 65 år?

Anf. 41 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Hans Eklind, för frågan och engagemanget i pensionsfrågorna. Vi behöver definitivt jobba med jämställdheten i vårt pensionssystem. Det pågår en process som är en del av överenskommelsen

mellan partierna i Pensionsgruppen, där vi kommer att titta på olika möjliga vägar för att förstärka pensionssystemets jämställdhetsaspekter.

Men det vi inte kommer ifrån är att pensionerna måste höjas för alla. Vi har för låga pensioner i vårt land. Vill vi höja pensionerna för kvinnor och minska jämställdhetsgapet i vårt pensionssystem måste vi fortsätta höja pensionerna. Det kommer en pensionshöjning i september, pensions-tillägget, som kommer att innebära att kvinnorna gynnas och att de lågbetalda kvinnoarbetare som har låga pensioner i dag kommer att få höjda pensioner. Men detta måste följas av fler pensionshöjningar om vi på allvar ska kunna attackera ojämställdheten och ojämlikheten i det svenska pensionssystemet.

Anf. 42 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Ja, Sverige behöver en ny, modern jämställdhetspolitik i stället för dagens, där jämställdhet reduceras till matematik eller försök att upplösa könen. Jag hade tre förslag som jag nämnde för ministern, och ministern kommenterade inte något enda av dem.

Skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioner är till stor del driven av löneskillnaden. Får vi ned löneskillnaden får vi också ned gapet mellan mäns och kvinnors pensioner. Men de tre förslagen är åtgärder som kan minska skillnaden här och nu. Jag hoppas att ministern kan vara med i det arbetet.

Anf. 43 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag är övertygad om att de partier som ingår i Pensionsgruppen kan vidta åtgärder här och nu. Ett av de steg som tagits är införandet av pensionstillägget, som innebär att vi höjer pensionerna inte minst för de lågbetalda kvinnorna. Detta kommer att innebära en pensionshöjning som betalas ut redan i september.

Kan vi ta fler steg, utifrån de förslag som Hans Eklind lyfte här, tar vi ytterligare ett steg mot jämställdhet i pensionssystemet. Jag ser fram emot ett sådant samarbete.

Försäkringskassans regeltillämpning

Anf. 44 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Min fråga går också till statsrådet Ardalan Shekarabi. Försäkringskassans rutiner och tillämpning har ifrågasatts av väldigt många på senare tid, och det känns som att det blir fler och fler. På sikt innebär ifrågasättandet också ett sviktande förtroende när det gäller tryggheten och en sviktande tilltro till hela sjukförsäkringssystemet, som är en viktig grundbult i vårt välfärdssamhälle.

När det gäller sjuk- och aktivitetsersättningen har det till och med gått så långt att Försäkringskassan ifrågasätter sig själv och har initierat en utredning och en översyn av sina egna tillämpningar och rutiner. Vi får ganska snart svar, antar jag. Det är Försäkringskassans bedömning att de själva är bäst på att bedöma sig själva.

Jag undrar nu över statsrådets bedömning och slutsats när det gäller Försäkringskassans tillämpningar. Är detta något som statsrådet har funderat över? Han vet ju bilden, precis som jag.

Anf. 45 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Bengt Eliasson, för frågan! Vi har allvarliga problem i den svenska sjukförsäkringen. Det drabbar löntagare och företagare och har minskat tryggheten för sjuka, inte minst långtidssjuka.

Mot denna bakgrund har vi nu inlett en resa där vi förändrar lagstiftningen. I dag fattade regeringen beslut om dels en proposition som innebär att vi föreslår riksdagen att ändra regelverket för normalt förekommande arbete, dels ett justerat regleringsbrev för Försäkringskassan, där vi tydliggör att minskningen av sjuktalen inte ska ske genom svaret ”nej” på ansökan om sjukpenning. Det är ett väldigt viktigt steg.

Behöver vi göra mer? Ja, vi behöver fortsätta ändra regelverket. Vi behöver fortsätta hålla i arbetet med att förändra styrningen av Försäkringskassan, och vi behöver fortsätta granska Försäkringskassan.

Jag är väldigt glad över att Inspektionen för socialförsäkringen lade fram en utvärdering som handlar om den fråga som Bengt Eliasson tar upp. Och vi behöver göra fler granskningar.

Anf. 46 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Ja, att vi gör förändringar av pandemiska skäl är väldigt bra. Förändringarna är välkomna, och det behöver göras mer. Men samtidigt är frågan om det är myndighetens egen granskning som är den mest värdefulla. Är det inte en oberoende granskning av yttre granskare som faktiskt kan leda till konkreta resultat?

Anf. 47 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Ja, granskningar behövs. Vi har som sagt Inspektionen för socialförsäkringen, som kontinuerligt granskar inte minst Försäkringskassan. Men i ärlighetens namn: Vi vet vad som behöver göras. Vi behöver ändra regelverket för dag 365. Vi behöver ändra regelverket för sjuk- och aktivitetsersättningen. Vi behöver ändra regelverket när det gäller sjukpenningen för äldre och sjuka som är nära pensionsåldern.

Låt oss samarbeta och lösa de frågorna, inte skjuta upp dem med ytterligare granskningar!

Försäkringskassans utredningsskyldighet

Anf. 48 SULTAN KAYHAN (S):

Herr talman! Under flera år har andelen avslag i sjukförsäkringen ökat kraftigt. Många avslag tycks obegripliga. Inspektionen för socialförsäkringen har på uppdrag av regeringen granskat hur Försäkringskassan tillämpar utredningsskyldigheten vid handläggningen av sjukpenning och aktivitetsersättning.

ISF:s granskning visar att Försäkringskassan i 11 procent av de granskade avslagsfallen inte har uppfyllt sin utredningsskyldighet. Det är väldigt allvarligt. Något måste göras även om Försäkringskassan i nio av tio fall anses uppfylla utredningsskyldigheten.

Därför vill jag fråga socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi om det ökade antalet avslag i sjukförsäkringen kan förklaras av de brister i utredningsskyldigheten som rapporten visar. Eller är problemet större än

så? Vad gör regeringen för att sjukförsäkringen ska bli tryggare och mer begriplig?

Anf. 49 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Sultan Kayhan, för frågan! Vi har problem med regelverket, som är alltför restriktivt sedan förändringarna 2008. Nu ändrar vi regelverket steg för steg. Reglerna för prövningen dag 180 ändrades den 15 mars, och i dag har regeringen fattat beslut om en proposition om ändring av begreppet normalt förekommande arbete.

Vi har en resa att göra vad gäller styrning av Försäkringskassan. I dag ändrar vi regleringsbrevet för Försäkringskassan. Vi har en nära dialog med den nya styrelsen och med den övriga myndighetsledningen i Försäkringskassan. Och vi har gett särskilda uppdrag som specifikt rör Försäkringskassans handläggning av sjukförsäkringsärenden.

Försäkringskassan har i sin tur inlett en egen process som handlar om att förändra arbetet med sjukförsäkringen och handläggningen av sjukförsäkringsärendena. Vi har också en pågående granskning i Inspektionen för socialförsäkringen, som bland annat rör sjukförsäkringen.

Det sker alltså flera saker som handlar om att återupprätta tryggheten vid sjukdom.

Anf. 50 SULTAN KAYHAN (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. ISF pekar också i rapporten på att det finns gränsdragningsproblem och att det kan vara svårt för den enskilda handläggaren att avgöra var gränsen går för att man ska fortsätta utreda ärendet. Det är något som jag kan känna igen – jag har själv jobbat på Försäkringskassan.

Vilka åtgärder har regeringen gjort för att Försäkringskassan ska kunna förbättra och utveckla sina utredningar?

Anf. 51 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Som jag beskrev har Försäkringskassan fått ett särskilt uppdrag som specifikt gäller handläggningen av sjukförsäkringsärenden. Det rör också utredningsskyldigheten, som berördes av ISF:s granskning. Vi har i dag beslutat om en ändring av regleringsbrevet för Försäkringskassan, och vi för en kontinuerlig dialog med myndighetschefen och styrelsen kring den process som Försäkringskassan själv initierat som handlar om förändring av arbetet med sjukförsäkringen.

Troféjakt på utrotningshotade arter

Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Mikael Damberg. Det har på senaste tiden uppmärksammats i Expressen att flera svenska kändisar åker till Afrika för att där bedriva troféjakt.

Visst kan man tycka att det är hemskt och vedervärdigt i sig, men jakten sker dessutom på utrotningshotade djur, såsom lejon och elefanter. Det är alltså ett aktivt bidrag till artutrotning. Det finns nu endast cirka 200 000 lejon kvar i det vilda, och den afrikanska elefanten har minskat med 96 procent de senaste 100 åren.

Även om vi inte kan förbjuda Afrika att tillåta troféjakt kan vi verka för att fler arter ska ingå i Cites, appendix I, och sluta tillåta att Jordbruksverket ger importtillstånd för dessa troféer.

Jag är nyfiken på hur statsrådet Mikael Damberg ställer sig till att Sverige kan sluta att aktivt bidra till troféjakten på utrotningshotade arter.

Anf. 53 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Rebecka Le Moine, för en intressant fråga, som jag inte har något svar på! Det är inte inom mitt ansvarsområde, så riksdagsledamoten får återkomma till ansvarigt statsråd vid annat tillfälle.

Anf. 54 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! En annan enkel åtgärd är att låta tullen prioritera att man söker efter utrotningshotade arter som finns i Cites, på samma sätt som man nu eftersöker vapen och droger. Man kan också förbjuda troféjakt inom Sverige. Till exempel drar poängjakten igång snart. Där får man poäng ju fler djur man skjuter. Och man får en belöning om man fotograferas med dem. Man kan också avsluta jakten på det fridlysta lodjuret. Det finns alltså saker man kan göra också inom Sverige.

Antalet poliser på landsbygden

Anf. 55 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Det är inte bara i Skåne som det är vår och vårbruk. Även i det bördiga Östergötland har våren kommit, och vårbruket har dragit igång. Därför tänkte jag att statsrådet Damberg skulle få prata lite jordbruk.

Precis som lyftes tidigare ser vi återigen en ökning av stölderna nu på vårkanten. Det handlar om gps-utrustning, växtskydd och annat. Det är för lantbruket ganska värdefulla varor som försvinner. Det är hjälpmedel som i dag krävs i ett modernt jordbruk för att man ska kunna vara precisionsodlare och ligga i framkant, som svenska bönder ofta gör. Blir man av med sin gps-utrustning står man utan den under stora delar av året som kommer, och då kan man inte använda den moderna tekniken.

Mitt eget jordbruksföretag har drabbats av stölder. Vid dessa stölder kommer inte polisen, för det finns inte medel till det. Regeringen säger ofta att man ökar antalet poliser. Man vill göra gällande det. När ska också landsbygden se att det blir mer poliser och mer poliser som tar denna typ av brott på allvar?

Anf. 56 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är en viktig fråga om trygghet i hela Sverige. Jag kan kort säga att vi har gett flera uppdrag till polisen och andra myndigheter om att man ska samverka mot de internationella stöldligorna. Vi jobbar också med att hindra att stöldligorna kommer in i Sverige, det vill säga har de begått brott ska de inte ens komma in i Sverige. Dessutom ger vi nu tullen nya befogenheter att stoppa stöldgods på väg ut ur Sverige.

Men den absolut viktigaste insatsen är det förebyggande arbetet och det samarbete som sker med polisen runt om i Sverige. Vi har nu sett en tillväxt hos Polismyndigheten. Det handlar om ungefär 5 000 personer

sedan tillväxten började. Men de flesta är civilanställda. Den stora tillväxten av poliser kommer att ske i år och de kommande åren, och det kommer att märkas i hela landet. Redan förra året såg vi att alla polisregioner fick fler anställda poliser. Det kommer att fortsätta varje halvår.

Anf. 57 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Det är jättebra, för jag menar att det stora problemet är just att man inte ser poliser och att man känner att polisen inte bryr sig om den här typen av brott.

Det är klart att värdena varierar. Det kan vara allt från en motorsåg, som är värd 10 000 kronor, till en gps-utrustning, som kanske är värd 200 000 kronor. Men det är ändå ett ganska hårt brott mot den som drabbas. Därför vill jag återigen trycka på att jordbruket och Sveriges landsbygd behöver få se att det är poliser i rörelse som gör nytta.

Anf. 58 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Om det är vi helt överens. Därför ska vi fortsätta med polistillväxten. Sverige har aldrig haft så många poliser som nu. Men vi kommer att få ungefär 5 000 fler poliser under de närmaste åren, vilket är viktigt. Vi har också skärpt straffen för systematiska stölder och systematiskt häleri. Vi har dessutom infört kameraövervakning, som underlättar för jordbrukare runt om i Sverige. Vi gör alltså mycket och kommer att fortsätta att göra det. Men det är efterlängtat med fler poliser i hela Sverige.

Vaccindoser till länder utanför EU

Anf. 59 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Företrädare för regeringen har på senare tid uttalat sig om huruvida Sverige ska skänka vaccin till länder utanför EU. Biståndsministern har exempelvis i en intervju med Dagens industri den 2 april framfört att Sverige bör avstå vaccin till förmån för andra länders riskgrupper när vi har vaccinerat våra egna riskgrupper.

Det senare beskedet från socialministern var i stället att det inte är aktuellt att ge bort stora doser vaccin innan sommaren, ett uttalande som inte direkt klargör ifall det svenska folket ska prioriteras befintliga vaccindoser fullt ut.

Därför skulle jag vilja att statsrådet Mikael Damberg förtydligar regeringens ståndpunkt i frågan. Har regeringen för avsikt att ge bort vaccindoser till länder utanför EU innan hela den vuxna befolkningen i Sverige har blivit färdigvaccinerad?

Anf. 60 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Regeringen har ett och samma besked: Vi har ett ansvar för att skydda människors liv och hälsa i vårt land. Det är vårt yttersta uppdrag, och det är det som pandemin handlar om. Det betyder att vårt fokus här hemma handlar om att se till att alla som vill vaccineras får vaccineras. Vi har också en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om detta, och det ska rulla på. Det ska inte rubbas.

Däremot är det så att om vi ska skydda liv och hälsa i Sverige måste vi också jobba internationellt. Därför är Sverige en av de största bidragsgiv-

arna, givet vår storlek, till de internationella fonder som jobbar med att också vaccinera andra delar av världen – för om vi inte lyckas med det kommer det här viruset att leva kvar, mutera i större utsträckning och därmed hota liv och hälsa också i Sverige.

Vi måste alltså orka med att göra båda delarna, men vårt fokus just nu är att se till att vaccinera alla som vill det i hela den svenska befolkningen.

Anf. 61 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! I rapporter från EU-samtalen i Bryssel framkommer det dock att den svenska regeringen driver på inom EU för att medlemsländer ska avstå doser till förmån för fattigare länder utanför Europa.

Det vore givetvis anmärkningsvärt om regeringen driver på för något man inte har för avsikt att själv leva upp till, och därför önskar jag få svar på om regeringen anser att frågan om global tillgång till vaccin mot covid-19 i något sammanhang kan anses vara viktigare än att vaccinera den egna befolkningen.

Anf. 62 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tycker att jag var tydlig i mitt första svar. Om Sverige ska lyckas med vår strategi att värna liv och hälsa för svenska medborgare och dem som lever i vårt land måste vi också jobba internationellt.

Vi har beställt många fler doser till Sverige än antal personer i befolkningen. Vi kommer att behöva bidra med detta till det internationella arbetet. Vi kommer att driva på för att fler länder också ska bidra ekonomiskt för att minska smittspridningen i andra länder, annars får vi se fler mutationer och därmed risk för liv och hälsa även i Sverige.

Tillgången till snabbt bredband i Gnesta

Anf. 63 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till Anders Ygeman.

År 2025 ska Sverige ha tillgång till snabbt bredband. Enligt PTS har i dag drygt 66 procent av Sörmlands hushåll utanför tätort och småort tillgång till minst 1 gigabit. I Gnesta kommun är det knappt 45 procent.

Just nu riskerar dessutom Gnesta att inte kunna få tillgång till de statliga bredbandspengarna för utbyggnad av snabbt bredband, eftersom det byggs mobila lösningar. De mobila lösningarna når inte målet när det gäller hastighet och erbjuder inte alla invånare tillgång, men det finns en risk att det ändå tolkas som att det finns bredband i området och att bredbandspengar därför inte kommer att beviljas.

Min fråga är: Hur ser ministern på situationen att invånarna i Gnesta kommun riskerar att inte få tillgång till ett snabbt bredband i hela kommunen på grund av att de mobila lösningarna kan stänga möjligheten till grävd fiber?

Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Tack, Martina Johansson, för frågan!

Jag kan lugna Martina Johansson: Regeringens mål är att alla Gnestas invånare ska ha tillgång till ett snabbt bredband. 98 procent av svenskarna ska ha tillgång till ett bredband som är snabbare än 100 megabit.

Det är det mål som riksdagen har slagit fast. Det gäller Sverige, och det gäller Gnesta. Det ska inte hindras av att det också byggs ut mobila uppkopplingar i Gnesta, och det klaras genom att de som bygger ut dessa lösningar bara kommer att anmäla de adresser där det byggs ut. Det kommer alltså inte att utgöra något hinder för ett snabbt bredband för övriga i Gnesta.

Anf. 65 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Den rädsla som finns ute i bland annat sörmländska kommuner och bland bredbandskoordinatorer i landet är att tolkningen kommer att bli ett bekymmer när det handlar om tillgången, och då pratar vi också om närheten att kunna ansluta.

Om det som ministern säger stämmer ska jag känna mig lugn. Jag är nog inte helt lugn i alla fall, men jag hoppas att det är så det kommer att vara så att alla får tillgång till det snabba bredbandet.

Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag ska också säga att förutom åtgärden som innebär att de som bygger fixed wireless access, alltså trådlösa lösningar, inte kommer att rapportera in annat än de adresser som de har byggt klart så att ingen behöver ställas mot det fasta bredbandet, kommer vi också att verka för att EU:s regler görs om så att det i framtiden över huvud taget inte ska behöva konkurrera.

Vårt mål är väldigt tydligt: Det är hastigheter över 100 megabit som gäller, oavsett vilken teknik som används för att nå det.

Molntjänster och husrannsakan på distans

Anf. 67 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till inrikesminister Mikael Damberg.

För några veckor sedan avslöjade *Ekot* att sexualförbrytare kan behålla nakenbilder som de fått tag på via övergrepp om de sparat dem i en molntjänst. För att säkra bevis från molntjänsterna skulle en så kallad husrannsakan på distans behöva göras, men det saknas tydlig lagstiftning om detta i Sverige. Tolkningen från brottsbekämpande myndigheter har därmed varit att man i dag inte har rätt att gå in på den misstänktes konto genom en så kallad husrannsakan på distans.

När *Ekot* kontaktade Mikael Damberg och efterfrågade svar lovade han att han skulle ta tag i frågan. Det är dock inte värdigt att det krävs att journalister avslöjar att våldtäktsmän terroriserar sina offer med bilder på övergrepp innan en regering agerar. Min fråga till inrikesministern är därför: Varför har inte regeringen agerat för att ändra lagen för att förhindra att upprepade kränkningar kan ske mot brottsoffer med bilder från molntjänster, som man i dag inte kan beslagta i samband med sexualbrott?

Anf. 68 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Kampen mot sexualbrott är väldigt högt prioriterad av regeringen. Vi har genomfört flera straffskärpningar. Polisen gör kraft-

samlingar för att komma åt inte minst den här formen av digitala brott som det ofta handlar om.

Vi har tillträtt Budapestkonventionen efter väldigt många år, och det ger brottsbekämpande myndigheter nya verktyg i kampen mot den sexualiserade brottslighet som sker internationellt. Vi är väldigt aktiva i det internationella samarbetet, och vi bereder också förslag om att komma vidare i de frågor som handlar om att få bättre tillgång till information som är sparad i molntjänster.

Detta är alltså definitivt en fråga som vi arbetar med och som inte alls är beroende av huruvida medierna rapporterar om den eller inte.

Anf. 69 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD):

Herr talman! Bristerna i lagstiftningen påtalades i en utredning redan 2017. Kristdemokraterna har krävt att lagen ska ändras, och förändringar efterfrågas av olika rättsvärdande instanser. Regeringen har alltså låtit utredningen ligga i en byrålåda i över tre år nu.

När *Ekot* frågade Mikael Damberg utlovade han en förändring av lagen men kan inte ange en tid när lagändringen ska ske. Jag skulle därför vilja be inrikesministern att i alla fall göra en uppskattning. När kommer lagen att vara ändrad så att brottsoffer kan slippa upprepade kränkningar?

Anf. 70 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är ganska komplicerad lagstiftning och ganska komplicerade juridiska frågor kopplade till utredningen som har varit ute på remiss. Därför tar det viss tid med beredningen i Regeringskansliet.

Min bestämda uppfattning är att jag vill genomföra förändringar i regelverket, och jag vill inte vänta med det. Men jag kan inte ange en tidsplan förrän jag ser när arbetet går i mål, och därför är jag försiktig med att utlova någonting som jag senare kanske inte kan hålla. Så snabbt som möjligt, är svaret.

Stopp för erkännande av månggiften

Anf. 71 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! En enig riksdag har under många års tid krävt att regeringen ska komma hit med en lagändring som stoppar misstaget som gjort att Sverige i åratal har erkänt månggiften bland flyktingar. Senast i april krävde alla åtta riksdagspartier ett totalstopp.

Döm om min förvåning när S och MP har bytt ståndpunkt på mindre än ett års tid! Regeringen lämnade nyligen in ett lagförslag som behåller ett undantag för att erkänna månggiften, men preciserar inte när man, enligt socialdemokrater och miljöpartister, tycker att månggifte är okej.

Herr talman! Det finns inga skäl till att Sverige ska erkänna ett extremt hedersförtryck, där unga tjejer ska vara bortgifta till en och samma patriarkala gubbe. Det är ett enormt svek mot de utsatta flickorna och ett hån mot svensk jämställdhetspolitik. Regeringen kommer med största sannolikhet att bli överkörd av riksdagen när lagen behandlas.

Min fråga är därför: När tycker justitieminister Morgan Johansson, Socialdemokraterna och Miljöpartiet att det är okej för patriarkala gubbar att vara gifta med flera kvinnor?

Anf. 72 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Antingen är detta ett medvetet missförstånd eller också är det ett omedvetet missförstånd. Hela syftet med det förslag till lagstiftning som vi har lagt på riksdagens bord är att vi inte ska erkänna månggifte. Det är klart och tydligt vårt förslag.

Det är möjligt att vad Robert Hannah hänvisar till är att vi säger att det i efterhand kan finnas situationer där verkan av ett äktenskap kan behöva beaktas, till exempel en arvsrätt – där gubben i fråga har dött och en kvinna som han tidigare har varit gift med vill göra anspråk på en del av arvet. I de situationerna kan man säga att hon kan göra anspråk på en del av arvet. Det innebär inte att man erkänner äktenskapet, utan det innebär bara att man ser till att hon i det läget kan komma ut bättre än vad hon annars hade gjort.

Blanda inte ihop detta med att erkänna äktenskap. Där har vi ingen som helst annan uppfattning. Det ska vi inte göra.

Anf. 73 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Det verkar uppenbart att justitieministern inte har läst sin egen lagstiftning. Det regeringen väljer att göra är att behålla ett undantag som har funnits hela tiden. Det var ett misstag då, och det är ett misstag nu.

Det undantaget gäller inte enbart de situationer som justitieministern pekar på. Tvärtom! Det finns experter som har läst lagstiftningen, till skillnad från justitieministern. Göran Lind, professor i civilrätt vid Stockholms universitet, skickade nyligen en skrivelse där han menar på att undantaget tyvärr inte bara gäller synnerliga skäl utan att det gäller ekonomiskt betydande fall. Han skriver att huvudregeln är föga verkningsfull och att många månggiften kommer att erkännas.

Anf. 74 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Här är Robert Hannah ute i ogjort väder.

Vi har inte olika uppfattningar om detta. Det enda utrymme som finns är för att kunna hantera rättsverkan efteråt så att kvinnan i fråga inte ska komma dåligt ur en sådan process. Hon ska i vissa situationer till exempel kunna göra anspråk på ett arv långt efteråt. Det är för att hennes rättigheter ska beaktas. Men förslaget till lagstiftning går inte ut på att erkänna månggifte utan syftar till att stoppa det undantaget.

Regeringens energistrategi

Anf. 75 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Min fråga går till energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman.

Runt om i samhället pågår just nu en omställning på en nivå olikt något vi tidigare sett. I norra Sverige planeras stora investeringar i exempelvis tillverkning av batterier, vätgas och fossilfritt stål. Det är bra exempel på hur omställningen påverkar den svenska industrin på ett genomgripande sätt. Detta kommer att kräva energi.

Energianvändningen ska effektiviseras, nya hållbara produkter och tjänster ska utvecklas och mycket produktion ska elektrifieras. Något som är säkert är att vi framöver kommer att behöva använda mer energi än någonsin tidigare.

Jag har därför följande frågor till energiministern. Hur arbetar regeringen med energistrategin? Hur ser målsättningarna ut?

Anf. 76 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag tackar Linus Sköld för frågorna.

Jag ska säga att vi kommer att använda mer el men inte nödvändigtvis mer energi, eftersom exempelvis skiftet från fossildrivna bilar till eldrivna bilar minskar energianvändningen kraftigt.

Den elektrifieringsstrategi som jag tog initiativ till i oktober tar nu höjd för en fördubbling av elproduktionen i Sverige, en tredubbling av ledningsbyggnaden i Sverige och en halvering av ledtiderna för att bygga nya elledningar. Detta är viktigt inte minst i den valkrets som Linus Sköld representerar eftersom vi där ser stora investeringar i koldioxidfri stålproduktion. Sverige intar där en världsledande position. Detta är också viktigt i Västerbotten, där vi ser Europas största batterifabrik byggas.

Vi ser nya investeringar i Sverige; vi ser en grön omställning – och vi ska leda den utvecklingen.

Anf. 77 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tackar givetvis också för rättelsen om mer el men inte nödvändigtvis mer energi.

Det låter betryggande med en tredubbling av ledningskapaciteten och en fördubbling av produktionen. Hur ser planen ut för att uppnå målsättningarna?

Anf. 78 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! I grunden eftersträvar vi en marknadsdriven utbyggnad av elproduktionen i Sverige. Skälet till att vi gör det är att Sverige har EU:s lägsta elpriser för industrin. Det är i sig en konkurrensfördel.

Vi ska inte bara kraftigt öka energiproduktionen, utan vi ska göra det med hjälp av konkurrenskraftiga elpriser så att vi kan locka till oss fler investeringar av motsvarigheten till Northvolt eller H2 Green Steel.

Tilläggsdirektiv om avlyssning av gängkriminella

Anf. 79 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Under årets första månader har antalet skjutningar minskat, och det är naturligtvis positivt. Anledningen är att fransk polis lyckats knäcka en krypterad tjänst, Encrochat, och informationen har lämnats till svensk polis, som uppenbarligen har gjort ett bra jobb med materialet. I dagsläget pågår flera stora rättegångar gällande gängkriminalitet som helt och hållet bygger på Encrochat.

Fransk polis har rätt att avlyssna kända gängkriminella utan konkret brottsmisstanke. Detta får man inte göra i Sverige. Rikspolischefen har vid flera tillfällen sagt att även svensk polis behöver detta verktyg. Vi moderater vill ge svensk polis verktyget mot aktiva gängmedlemmar.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över frågan om hemliga tvångsmedel, men utredningen ska inte överväga möjligheten till att använda hemliga tvångsmedel utan konkret misstanke. Är regeringen beredd att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen?

Anf. 80 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är viktigt att vi nu kan se att det finns en minskning i antalet skjutningar och sprängningar i Sverige. Det är positivt. Det hänger delvis samman med frågan om elektronisk bevisning i olika former, till exempel Encrochat. Nu kommer Sky ECC-samarbetet på europeisk nivå. Det betyder mycket för Sverige. Hemlig dataavläsning, det nya hemliga tvångsmedlet, har gällt i Sverige under ungefär ett års tid. Rikspolischefen säger att när det nya hemliga tvångsmedlet är fullt utbyggt kan det uppstå ett nytt Encrochat om året. Men även skärpta straff för inte minst vapenbrott betyder mycket för det faktum att flera av de gängkriminella sitter i fängelse.

Vi kommer att fortsätta med utbyggnaden, och vi är bara i början av den kraftsamling mot kriminalitet som vi har inlett i Sverige.

Anf. 81 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret – fast det inte var ett svar på min fråga.

Rikspolischefen har vid flera tillfällen sagt att även svensk polis behöver detta verktyg. Min fråga till ministern var följande: Är regeringen beredd att ge tilläggsdirektiv till utredningen?

Jag kan läsa frågan en gång till så att Damberg inte glömmer bort: Är regeringen beredd att ge tilläggsdirektiv till utredningen?

Anf. 82 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är otroligt viktigt att vi får en ny ordning där vi kan använda hemliga tvångsmedel i fler fall. Det är därför vi har tillsatt utredningen. Åklagare efterfrågar möjligheten att kunna summera ihop straffvärden och därmed kunna använda hemliga tvångsmedel i fler fall.

HDA, hemlig dataavläsning, kan användas utan förundersökning. Det finns också vissa typer av brott där det är möjligt för polis och säkerhetstjänst att använda hemliga tvångsmedel utan förundersökning. Det är något vi för en aktiv dialog med myndigheterna om.

Regeringens ansvar för utförsäkringarna

Anf. 83 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Under Socialdemokraternas tid i regeringen har avlagen för sjukpenning skjutit i höjden. År 2013, under Alliansens tid, låg antalet utförsäkringar på runt 5 000 fall, och under 2020 var siffran runt 47 000. Detta skedde efter det att regeringen införde en hård styrning med målet att få ned sjukpenningstalen, vilket gav svåra konsekvenser för många sjuka.

Förra veckan lade vi fram ett förslag till utskottsinitiativ som innebär att stryka skrivningen i regleringsbrevet till Försäkringskassan gällande att sträva efter låga sjukskrivningstal och i stället fokusera på rehabilitering

samt gå vidare med lagförslaget att den sjukskrivne ska prövas mot riktiga jobb i stället för låtsasjobb. I dag går regeringen ut med att man ska genomföra just dessa förslag. Det är tur att regeringen har Sverigedemokraterna i opposition som kommer med förslag till förbättringar och att regeringen äntligen har börjat lyssna till våra förslag.

Jag vill fråga statsrådet Shekarabi om regeringen kan erkänna att man har agerat felaktigt i fråga om sjukförsäkringen, vilket har åsamkat många lidande. Kommer statsrådet Shekarabi att göra något för att bidra till upprättelse för alla dem som på felaktiga grunder har utförsäkrats?

Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Låt mig uttrycka min glädje över att ett parti som stod här i kammaren och ville återinföra stupstocken i sjukförsäkringen äntligen har insett att sjukförsäkringen är en viktig del av det svenska samhällskontraktet. Det är bra att fler partier ser behovet av en stark sjukförsäkring.

Vi har inlett en resa som handlar om att återigen bygga upp alla delar av sjukförsäkringen. Vi fattar beslut i dag i regleringsbrevet om ändrade mål för Försäkringskassan. Vi lägger fram förslag på riksdagens bord om att ändra lagstiftningen. Vi har ändrat lagstiftningen – den 15 mars gjorde vi det – när det gäller prövningen dag 180 i sjukpenningen. Vi har en utredning som tittar på sjuk- och aktivitetsersättningen.

Vi kan hålla på med att ankla varandra, men det vi inte kommer ifrån är att det är regeringens och riksdagens skyldighet att återupprätta den ekonomiska tryggheten för de sjuka. Det är dags att lägga undan prestigen och lagändra där det behövs.

Anf. 85 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att vara tydlig med att med samma lagstiftning skedde det mycket färre utförsäkringar under Alliansens tid än vad som har skett nu. De har skjutit i höjden efter regeringens styrning.

Med det sagt tycker jag att det är bra att regeringen går fram med lagändringar, för de är nödvändiga.

Det är bra att man går fram med att förändra när det gäller normalt förekommande arbete, men jag saknar förändringen gällande dag 365. Vi har många långtidssjuka med covid som nu slår i gränsen. Varför fick vi inte se också det förslaget läggas fram här i dag?

Anf. 86 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Regeringen ser ett behov av att ändra regelverket för dag 365. Vi har ett konkret förslag på vårt bord som utredningen om en tryggare sjukförsäkring har lämnat. Hittills har vi inte nått en överenskommelse med samarbetspartierna som vi har ett budgetsamarbete med. Vi respektar spelreglerna för ett budgetsamarbete.

Regeringens ambition är att ändra regelverket för dag 365. Det har vi varit väldigt tydliga med. Det är uppenbart att de regeländringarna behövs, inte minst för att skydda de människor som har drabbats av post-covid-besvär.

Anf. 87 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! Den svenska vattenkraftsbranschen är på väg in i ett tjuugoårigt program av omprövningar i syfte att ge enhetliga, moderna tillstånd och göra miljöanpassningar vid kraftverken, allt enligt ett beslut här i riksdagen. Medskicket var att Sverige ska tillämpa alla förenklingar och undantag som EU-rätten medger, dessutom med ett stort fokus på att underlätta för den småskaliga vattenkraften.

Nu har vattenmyndigheterna nyligen skickat ut åtgärdsplaner för de kommande sex åren på remiss. Vad finner vi där? Inte så mycket av det som riksdagen har bestämt. Få eller inga av de klassningar som skulle ge förenklade krav för tillstånd återfinns i vattenmyndigheternas planer. Konsekvensen av det här kan i värsta fall bli att många kraftverksägare blir tvingade att riva ut sina kraftverk med följderna att både natur- och kulturmiljöer kanske raseras.

Min fråga till energiminister Ygeman är hur han ser på vattenmyndighetens agerande. Anser han att myndigheten har följt regeringens och riksdagens intentioner?

Anf. 88 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Myndighetens förslag är ute på remiss. Jag har ingen anledning att recensera det. Vi får se vad remissinstanserna svarar. Jag kan bara konstatera att jag helhjärtat står bakom de beslut som riksdagen har fattat och som en majoritet av riksdagens partier var överens om i den energiöverenskommelse som tecknades.

Det finns ett stort behov av vattenkraft i Sverige. Det är en reglerbar kraft som är ett bra komplement till andra förnybara energikällor. Det finns också ett stort behov av att göra miljöinsatser i vattenkraften, men det får inte leda till att vi minskar energiuttaget av vattenkraften mer än det som har sagts i det här arbetet.

Arbetet kommer att pågå under lång tid, och det är viktigt att det blir rätt och riktigt. Jag kommer att följa den utvecklingen noga.

Anf. 89 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! Vi vet att det här har varit en lång diskussion för framför allt de småskaliga kraftverksägarna genom åren. Det här är oerhört viktigt för tilliten till myndigheter och inte minst för den småskaliga energiproduktionen. Därför tycker jag att det är viktigt att skicka med att vi får signaler redan nu om att myndigheterna inte har örat mot marken och inte spelar på samma bana som lagstiftarna har uttryckt att de ska göra.

Jag vill skicka med det.

Anf. 90 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Tack, Helena Vilhelmsson! Jag tar det medskicket på största allvar. Jag kommer i närtid att prata på de små vattenkraftsägarnas årsmöte och lyssna på deras synpunkter på den framtida processen.

Det är viktigt att vi, under hela den tid som den här implementeringen av EU:s direktiv ska göras, klarar de mål som riksdagen har satt upp för

Användningen av tidiga förhör i brottmål

Anf. 91 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till inrikesministern.

På senare tid har det varit en diskussion kring omedelbarhetsprincipen som innebär att en domstol endast får döma utifrån det som sägs i en huvudförhandling. Vittnen och brottsoffer vittnar ofta om att de utsätts för hot och påtryckningar i syfte att få dem att ändra sin berättelse, vilket i många fall kan leda till att de inte längre vill medverka i en utredning.

I går eftermiddag presenterade inrikesministern ett beslut om en lagrådsremiss om tidiga förhör. Remissen innehåller bland annat förslag på att det ska vara tillåtet att ta upp förhör i domstol i ett tidigare skede än i dag, redan vid förundersökningen om det är lämpligt. Både vittnen och brottsoffer utgör viktiga delar i en brottsutredning, och deras vittnesmål kan i många fall vara avgörande när en person döms för brott.

Min fråga till inrikesministern är hur vittnen och brottsoffer kommer att påverkas utifrån den nya lagstiftningen.

Anf. 92 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tror att det är en viktig reform som vi nu föreslår. Det är en modernisering av processregelverket – för första gången sedan andra världskriget, egentligen. Det har hänt ganska mycket i samhället, och det finns också komplicerade brottmål som är stora och drar ut på tiden.

Jag menar att genom att kunna använda tidiga förhör kan man minska pressen på både vittnen och målsägande i de här processerna. Man kan också se till att de här förhören genomförs tidigt i en domstolsprocess och därmed minska till exempel häktetiderna och restriktionerna.

Jag tror att det här är en efterlängtd reform som både polis och åklagare har väntat på men som är viktig att genomföra på ett rättssäkert sätt.

Anf. 93 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Frågan om att kunna använda tidigare förhör och delvis förändra omedelbarhetsprincipen har ju varit föremål för diskussion. Den är önskad av många men har också varit föremål för en del kritik.

Utöver det som inrikesministern har sagt, vilka är de största fördelarna? Ministern kan också gärna säga någonting om den kritik som har kommit.

Anf. 94 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! När förslaget var ute på remiss kom det en del kritiska synpunkter. Vi har tagit till oss dem i det här lagstiftningsarbetet, till exempel att det är domstolar som gör lämplighetsprövningen och att vi spelar upp de här videoförhören i förekommande fall och inte bara läser upp en text, som i det danska systemet, där det beskrivs vad som har sagts i tidigare förhör.

Jag tror och hoppas att det här leder till kortare häktningstider, att fler ska våga vittna och att pressen på både vittnen och målsägande ska minska.

Anf. 95 ARIN KARAPET (M):

Herr talman! Min fråga går till justitieminister Morgan Johansson.

Såväl i exempelvis *Agenda* under 2020 som vid dagens pressträff tycks det vara lite oklart vad som ska gälla för dem som omfattas av gymnasielagen i vissa fall. Min fråga är därför: Kommer personer som omfattas av gymnasielagen att med ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut kunna prövas mot den nya humanitära skyddsgrund som regeringen föreslår?

Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Frågan ställs mot bakgrund av att vi i dag har presenterat en lagrådsremiss om en ny migrationslagstiftning som ska träda i kraft den 20 juli i sommar, då den tillfälliga lagen löper ut. Det är en lagstiftning som är långsiktigt hållbar och inte avviker från övriga EU utan ligger ungefär på samma nivå som övriga EU-länder. Det innebär att vi fortsätter att behålla den kontroll över migrationspolitiken som vi skaffade oss i och med åtstramningarna 2015–2016.

Den grupp gymnasieungdomar som Arin Karapet lyfter fram är här legalt. Det innebär att de ungdomarna kommer att kunna prövas precis som alla andra enligt den humanitära grunden. Men för att kunna få stanna enligt den grunden måste de också nå upp till tröskeln om särskilt ömmande omständigheter. Kan man visa det får man möjlighet till tillfälligt uppehållstillstånd men inte till permanent uppehållstillstånd, för då måste man i så fall ha etablerat sig på arbetsmarknaden enligt de ordinarie regler som finns.

Utvisning av illegala invandrare

Anf. 97 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Herr talman! I går var det årsdagen av terrordådet på Drottninggatan. Våra tankar går naturligtvis alltid först till offren och deras anhöriga, men som politiker måste vi också kunna lyfta blicken och jobba för att minimera risken att liknande dåd händer igen.

Terroristen Rakhmat Akilov befann sig i Sverige illegalt. Han hade fått avslag enligt konstens alla regler och på ett rättssäkert sätt men valde att stanna kvar. På vänsterspråk var han alltså en papperslös flykting.

I dag lämnade Sverigedemokraterna in en följdmotion till propositionen *Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten*. Där lyfter vi fram att regeringen har valt att helt bortse från flera färdigutredda förslag som skulle ge polisen bättre verktyg för att utvisa fler illegala invandrare.

Jag vill fråga minister Johansson varför regeringen inte tar frågan om att utvisa så kallade papperslösa flyktingar som Akilov på allvar.

Anf. 98 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Det gör vi visst, och det är bland annat mot den bakgrunden vi har lagt fram förslag om ökade möjligheter till fotografering och

fingeravtryck när det gäller dem som anträffas vid en inre utlänningskontroll.

Vi har ju förstärkt både polisverksamheten på den här sidan och lagstiftningen på senare år. Sanningen är att Sverige ur ett EU-perspektiv är ganska effektivt just när det gäller att se till att de som verkligen inte har rätt att stanna här också lämnar Sverige. Mellan 2014 och 2020 är det nästan 90 000 personer som har varit asylsökande som har lämnat Sverige; det är över 1 100 i månaden.

Utreseverksamheten och möjligheten att återvisa människor till Afghanistan, som vi nu har ett avtal med, till Marocko, som vi har ett mycket bättre samarbete med än tidigare, och till ett antal andra länder som vi nu jobbar bilateralt med tar vi på allra största allvar. Den som har fått avslag på sin asylansökan ska lämna Sverige.

Vitnesskydd

Anf. 99 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag vill också ställa min fråga till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

Det svenska rättssystemet bygger på en stark tillit till samhället. Det handlar om att den som är skyldig döms men också om att de som vittnat får samhällets skydd när det behövs.

Det finns en rädsla att träda fram och peka ut skyldiga till allvarliga brott under hot mot ens egen eller familjens säkerhet. Den tystnadskultur som omger de kriminella gängen måste naturligtvis brytas.

Förra året sköts en ung man till döds i Linköping. Det visade sig att en släkting tagit det modiga och viktiga steget att vittna trots hot om represalier. Detta fall berör förstås. Det som skedde var på många sätt tragiskt. När någon trots hot vågar träda fram och vittna måste samhället backa upp personen.

Kan justitieminister Morgan Johansson säga något om det utredningsarbete som pågår när det gäller vittnesskyddet? Och hur ser justitieministern på ansvarsfördelningen mellan kommuner och stat för att fler kommuner ska ta ansvar för att systemet ska fungera?

Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är precis som Eva Lindh säger: Den här typen av brottslighet kan vara systemhotande. Om brottsoffer inte vågar anmäla brott och om vittnen inte vågar vittna hamnar vi i en ond spiral där det blir tystare och tystare och där vi inte kommer åt de kriminella. Detta måste helt enkelt brytas.

Det finns inga genvägar här, utan det handlar om att se till att gripa och lagföra de individer som det handlar om. Nu går vi hårt fram mot de kriminella gängen. Vi har 1 000 fler frihetsberövade nu än vad vi hade för bara ett par år sedan, och vi förstärker polisen även i denna del.

Men vi måste också göra mer åt lagstiftningen. I det utredningsuppdrag som Eva Lindh nämnde – jag tar emot betänkandet om lite drygt en månad – ingår bland annat att utreda en kraftig straffskärpning för övergrepp i rättssak, det vill säga för att hota målsägande och vittnen. Gör man detta attackerar man inte bara målsäganden och vittnena, utan då attackerar man

också rättsväsendet. Detta måste kosta på, och då ska vi ha rejäla straff för det. Jag ser fram emot ett sådant förslag om några månader.

Gränsbevakningen och arbetet mot gängkriminalitet

Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Polisens arbete med att upprätthålla den nu skärpta gränskontrollen innebär en väldigt tung belastning för myndigheten. I min egen valkrets Fyrbodal har vi nu poliser som kontrollerar gränsövergångarna vid Svinesund som annars bekämpar gängkriminella i utsatta områden. Detta får konsekvenser, särskilt mot bakgrund av det faktum att antalet poliser i yttre tjänst i Sverige har minskat de senaste fem åren och är alldeles för litet.

Per Engström, som är polisens kommenderingschef under pandemin, konstaterade i en intervju i DN att ”tryggheten för medborgarna förändras”. Han sa vidare: ”Vi försöker trycka tillbaka gängkriminaliteten och narkotikaförsäljningen men det blir lidande.”

Min fråga till inrikesministern är: Vad gör regeringen för att arbetet mot gängkriminalitet och mot den redan otillräckliga polistätheten och polislösningen, inte minst i min egen valkrets Fyrbodal, inte ska bli ytterligare lidande på grund av gränsbevakningen och det faktum att var tionde polis i yttre tjänst nu används till den arbetsuppgiften?

Anf. 102 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är helt korrekt att gränsbevakningen är en ny tung uppgift för polisen under pandemin. Den utförs ju ytterst därför att Folkhälsomyndigheten gör bedömningen att vi bör kontrollera att de som reser in i Sverige – från alla länder, egentligen – kan uppvisa ett negativt covidtest. Svensk polis är väldigt stolt över att kunna bidra till att minska människors lidande och antalet dödsfall i Sverige på grund av pandemin.

Vi fortsätter naturligtvis att låta Polismyndigheten växa. Jag har också stort förtroende för att polisen prioriterar sina resurser. Man kan jobba på lite olika sätt, och jag har stort förtroende för att polisen gör avvägningar när det gäller var man finns och när man finns längs gränserna. Detta måste Polismyndigheten avgöra.

Det stora är dock naturligtvis polistillväxten. Vi räknar med att ungefär 1 400 nya poliser kommer ut från Polishögskolan i år och kommer att ta anställning runt om i Sverige – även i Fyrbodal.

Jämställdhet och etnisk särbehandling

Anf. 103 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Herr talman! Regeringen har berikats med en jämställdhetsminister som i uttalanden i medier delar upp befolkningens möjligheter i livet beroende på om man är inrikes eller utrikes född och beroende på om man är vit eller färgad. Vi som är vita och födda i vårt eget land, Sverige, nedvärderas och förväntas lämna ifrån oss positioner till utrikes födda. Kvinnor ska, utifrån hudfärg, konkurrera ut kvinnor, oavsett kompetens eller personlig lämplighet. Ja, vad ska man säga? Starkt jobbat, vår så kallade feministiska regering!

Statsrådet Damberg! Hur ska bortvalet av vita svenskar genomföras? Och är det regeringens avsikt att positioner framöver ska fördelas utifrån hudfärg eller födelseland?

Prot. 2020/21:104
8 april

Frågestund

Anf. 104 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag är stolt över att tillhöra en feministisk regering som ser att det finns skillnader i makt, inflytande och resurser mellan till exempel män och kvinnor i vårt samhälle, och vi arbetar aktivt för att bryta detta.

Jag är också plågsamt medveten om att det sker en klassuppdelning i Sverige där människor med låga inkomster och med andra positioner i samhället inte alls har lika stora möjligheter att påverka sitt liv. De drabbas också av diskriminering. Det är ingen hemlighet att människor med utländsk bakgrund oftare än andra blir diskriminerade och hålls tillbaka i det svenska samhället.

Vill man ge alla människor som bor och verkar i vårt land samma makt och samma möjligheter att påverka sitt eget liv måste man jobba mot dessa systematiska problem. Då måste man jobba aktivt med jämställdhet. Detta är någonting som min regering fortsätter att jobba väldigt aktivt med. Jag skulle önska att också Sverigedemokraterna tog frågorna om jämställdhet på lite större allvar.

Pensionsöverenskommelsen och regeringens utredningsförfarande

Anf. 105 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Pensionsgruppens uppgift är att värna överenskommelsen och vårda dess reformer och grundläggande principer. Pensionsgruppen ska samråda i frågor som gäller reformer och ta initiativ till justeringar. Så står det i varje fall på regeringens hemsida.

Men man undrar lite grann, för det börjar bli uppenbart att regeringen faktiskt inte är så intresserad av den här pensionsöverenskommelsen. Socialförsäkringsministern verkar vara mer intresserad av kortsiktiga mediala utspel än av samråd och gemensamma initiativ. Det är ansvarslöst och dåligt för Sveriges pensionärer.

Det kommer dessutom nya uppgifter som handlar om att socialförsäkringsministern har gett en pr-byrå i uppgift att ta fram en utredning om höjd pensionsavgift utan att förankra detta i den aktuella gruppen. Detta tyder på att S egentligen vill lämna pensionsöverenskommelsen. Det väcker också en hel del andra frågor om hur ministern ser på pr-byråns inblandning i grundläggande lagstiftningsfrågor.

Givetvis undrar jag: Vilka risker ser ministern med att lägga ut ett utredningsuppdrag på en pr-byrå? Jag undrar också om regeringen har kontrollerat pr-byrån jämfört med andra kunder som har intressen i de pensionsfrågor som nu har lagts i de här pr-konsulternas händer.

Anf. 106 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Emma Ahlström Köster, för frågan! Jag kan garantera Emma Ahlström Köster att regeringen spenderar varje minut under den här mandatperioden på att ta fram underlag som leder till höjda pensioner. Sveriges pensionärer förtjänar höjda pensioner.

Genomsnittspensionen för kvinnor i vårt land är 11 800 kronor i månaden före skatt. De nivåerna har våra undersköterskor, våra lokalvårdare och våra busschaufförer, och det är regeringens, riksdagens och Pensionsgruppens skyldighet att höja pensionerna.

Den som har kämpat och slitit ett helt yrkesliv förtjänar högre pension. Då ska vi komma ihåg att 11 800 kronor är genomsnittet. Vi har många som har slitit som har lägre pensioner. Låt oss därför samarbeta för att höja pensionerna! Det är vi skyldiga de svenska medborgarna.

Invandringspolitik och organiserad brottslighet

Anf. 107 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Enligt Brottsförebyggande rådet har det dödliga våldet ökat kraftigt de senaste tio åren. Under den rödgröna regeringens tid vid makten har det ökat med över 40 procent, och det är det dödliga våldet med skjutvapen som står för den största ökningen.

Man kan diskutera kriminalpolitik, och där finns mycket övrigt att önska från regeringen. Men det här bottnar i grunden om de senaste decenniernas invandringspolitik, som måste få en upphöjd roll i diskussionen.

När segregation snabbt breder ut sig uppstår utrymme för en snabb expansion av organiserad kriminalitet. Just den snabba tillväxten av organiserad kriminalitet är också själva orsaken till en låg rationalitetsgrad bland gängen, vilket skapar det tilltagande dödliga våldet.

Herr talman! Delar justitie- och migrationsministern Sverigedemokraternas uppfattning att en ytterst begränsad invandringspolitik och en effektiv utvisningspolitik utgör själva grunden för att långsiktigt kunna stabilisera och försvenska områden som i dag befinner sig i en oerhört negativ spiral med en invandringsrelaterad, organiserad kriminalitet?

Anf. 108 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det korta svaret på frågan är nej, och det är mot bakgrund av att jag vet hur det dödliga våldet har sett ut de senaste 30–40 åren.

Faktum är att det dödliga våldet per capita, risken att bli dödad i Sverige, var större för 30 år sedan när jag gick ut skolan, alltså runt 1990, än vad det är i dag. Det hör man inte alltid i debatten, men det är faktiskt så. Och det var innan de stora invandrargrupperna kom till Sverige, alltså de som Adam Marttinen så gärna vill beskylla för alla möjliga sorters problem som finns i vårt samhälle.

Efter 1990 såg vi alltså en minskning. Men sedan har vi sett en utveckling på senare år med framför allt ökat dödligt våld i gängrelaterade miljöer och skjutvapenvåld. Det är precis det här våldet i de miljöerna som vi nu ingriper mot, och vi ser till att de här individerna buras in en efter en. Vi har tusen fler frihetsberövade nu än vad vi hade för ett par år sedan. Och vi kommer att fortsätta sätta åt precis de gäng som det här handlar om med ökad press mot dem, både polisiär och med straffrätten.

Frågestunden var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 15.13 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 7 april

SoU35 Grönbok om åldrande – Främja solidaritet och ansvar mellan generationerna

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU36 Livmoderhalscancer

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU20 Punktskatt

Punkt 3 (Skatt på drivmedel m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (M)

3. res. 8 (SD)

4. res. 10 (KD)

Förberedande votering 1:

9 för res. 8

3 för res. 10

42 avstod

295 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Patrick Reslow (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 2:

11 för res. 7

10 för res. 8

34 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

26 för utskottet

11 för res. 7

18 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 7: 11 M

Avstod: 10 SD, 5 C, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2020/21:104
8 april

Punkt 5 (Vägs katt)

1. utskottet
2. res. 16 (V)

Votering:

41 för utskottet

4 för res. 16

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 16: 4 V

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 10 (Alkohol)

1. utskottet

2. res. 28 (C)

Votering:

29 för utskottet

5 för res. 28

21 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 28: 5 C

Avstod: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU22 Skatteförfarande och folkbokföring

Punkt 1 (Synliga skatter och avgifter)

1. utskottet

2. res. 2 (KD)

Votering:

42 för utskottet

3 för res. 2

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 2: 3 KD

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Skatte- och avgiftskontroll)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

3. res. 8 (L)

Förberedande votering:

4 för res. 6

3 för res. 8

47 avstod

295 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

19 för utskottet

4 för res. 6

32 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 3 MP

För res. 6: 4 V

Avstod: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 17 (Folkbokföring av barn på två adresser)

1. utskottet

2. res. 31 (C)

Votering:

50 för utskottet

5 för res. 31

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 31: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 19 (Folkräkning)

1. utskottet

2. res. 35 (M)

3. res. 36 (SD)

Förberedande votering:

11 för res. 35

10 för res. 36

34 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 35.

Huvudvotering:

31 för utskottet

11 för res. 35

13 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2020/21:104
8 april

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP
För res. 35: 11 M
Avstod: 10 SD, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU10 Övergripande skolfrågor

Punkt 1 (Åtgärder för att höja kunskapsresultaten)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (KD)

Förberedande votering 1:

10 för res. 2
3 för res. 3
42 avstod
294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

11 för res. 1
10 för res. 2
34 avstod
294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

29 för utskottet
11 för res. 1
15 avstod
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 1 L, 3 MP
För res. 1: 11 M
Avstod: 10 SD, 3 KD, 2 L
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet)

1. utskottet
2. res. 5 (V)

Votering:

45 för utskottet
4 för res. 5
6 avstod
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 MP

För res. 5: 4 V

Avstod: 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Fristående skolor)

1. utskottet

2. res. 10 (L)

Votering:

52 för utskottet

3 för res. 10

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 10: 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 6 (It i skolan)

1. utskottet

2. res. 15 (M)

Votering:

40 för utskottet

11 för res. 15

4 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 15: 11 M

Avstod: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 7 (Särskilda undervisningsformer)

1. utskottet

2. res. 18 (C)

Votering:

40 för utskottet

5 för res. 18

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 18: 5 C

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU18 Inkomstskatt

Punkt 1 (Skatteskala, grundavdrag m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (C)

Förberedande votering 1:

10 för res. 2
5 för res. 3
40 avstod
294 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

11 för res. 1
10 för res. 2
34 avstod
294 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

26 för utskottet
11 för res. 1
18 avstod
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 1: 11 M

Avstod: 10 SD, 5 C, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (Personalvårdsförmåner m.m.)

1. utskottet
2. res. 14 (V)

Votering:

25 för utskottet
4 för res. 14
26 avstod
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 14: 4 V

Avstod: 11 M, 10 SD, 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 11 (Gåvor till ideell verksamhet)

1. utskottet

2. res. 27 (KD)

Votering:

47 för utskottet

3 för res. 27

5 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 27: 3 KD

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 13 (Skattereform)

1. utskottet

2. res. 31 (L)

Votering:

37 för utskottet

3 för res. 31

15 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 31: 3 L

Avstod: 10 SD, 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 (forts. från § 7) **Företag, kapital och fastighet** (forts. SkU19)

*Företag, kapital
och fastighet*

Anf. 109 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Det har varit nödvändigt med stora krisåtgärder för att hjälpa krisande företag och rädda jobb, men man ska komma ihåg att Stockholmsbörsens bolag delade ut 1 718 miljarder kronor under de tio åren före krisen. Detta kan såklart betecknas som de goda åren för storägarna, som har kunnat öka kapitalägarnas och ledningarnas privata förmögenheter. Och nu har vi ett och annat storbolag som går vidare med utdelningar trots att de har fått samhällets stöd, vilket skapar ett system som spär på ojämlikheten. Detta är helt orimligt när syftet med krispengarna har varit att rädda jobben.

Vi har återkommande krävt ett mer balanserat svar på den ekonomiska krisen. Om man lyfter blicken är det inte svårt att se att hela krisen handlar om klass. Vi har sett vilka stora klassmarkörer exempelvis utbildning och inkomster är för hälsa, sjuklighet och dödlighet. Då kan man inte upprätthålla klassamhället och de skillnader vi ser. Det finns ingen anledning att

koncentrera pengarna i toppen av inkomstpyramiden och låta människor hamna efter.

Det handlar inte bara om miljardärer och superrika som drar ifrån när de ekonomiska klyftorna ökar, utan det handlar om hur decennier av skattesänkningar och subventioner för de rika har misslyckats och hur ett träsigt ekonomiskt system behöver lagas så att flertalet kan få det bättre. Den fråga vi behöver ställa oss är: När ska de rika betala tillbaka i form av kapital och förmögenheter?

Vid utformningen av politiken efter krisen måste de som gynnats av skattepolitiken vara med och finansiera nödvändiga satsningar på välfärden och på att rusta upp samhället. Sjukvården måste rustas upp, bostäder måste byggas och räls måste läggas. Det behövs kraftfulla offentliga investeringar, och här är skattesystemet avgörande för att vi ska kunna sätta stopp för den ekonomiska ojämlikheten och börja omfördela mer till vårt gemensamma.

Krisen har inte bara synliggjort klassklyftorna och hur livsavgörande klassfrågan är. Den har också visat att nyliberalismen och skattesänkningarna har nått sin ände. I Sverige har den rikaste procentens förmögenheter fördubblats sedan 80-talet, och på den linjen tycks regeringen fortsätta. Det är en välbekant linje som efter decennier av skattesänkningar, privatiseringar och nedskärningar i välfärden gett oss ett samhälle som inte är rustat nog att hantera kriser, samtidigt som de rika drar ifrån och fattiga lämnas efter.

Tidigare var vi världens mest jämlika land. Nu har Sverige blivit det OECD-land där klyftorna ökar mest. Faktum är att inkomstskillnaderna har ökat snabbare i Sverige än i något annat jämförbart land.

Tittar vi på kapitalinkomsterna har de koncentrerats till de allra rikaste. De är också en av de främsta förklaringarna till ökade inkomstskillnader. De sammanlagda kapitalinkomsterna uppgår till närmare 400 miljarder kronor. 90 procent av dem går direkt till den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna.

Tittar vi på den svenska förmögenhetsfördelningen är förmögenheterna ännu mer ojämnt fördelade än inkomsterna. Och de är mer ojämnt fördelade än i länder som USA och Storbritannien. Den tiondel av befolkningen med de största förmögenheterna beräknas äga nästan 78 procent av den sammanlagda privata förmögenheten i Sverige, varav den rikaste procenten äger nästan hälften.

De rikaste har dessutom ofta möjlighet att omvandla arbetsinkomster till lågt beskattade kapitalinkomster. De tjänar helt enkelt pengar på pengar som i stället skulle ha omfördelats för att exempelvis rusta upp vården och den generella välfärden samt se till att undersköterskan får fler kollegor och bättre arbetsvillkor.

Men i stället koncentreras kapital och förmögenheter till dem som redan har mest. Det liknar mer ett fåvälde, där pengarna koncentreras till den rikaste tiondelen och den rikaste procenten i landet. Det sker samtidigt som skolor i landet har besparingskrav, budgetar innehåller nedskärningar i välfärden och samhällsbärande verksamheter är nedläggningshotade.

Det går naturligtvis att bryta denna utveckling. Det handlar om att särskilt beskatta enskilda väldigt rika för att göra det bättre för flertalet. Det finns länder som nu går i bräschen och gör detta och särskilt beskattar förmögenheter och kapital, och med all rimlighet ger de coronanotan till dem

som faktiskt har det bäst ställt. Det är inte så konstigt, eftersom det faktiskt är de som har gynnats av den ekonomiska politiken under decennier.

Skatter på kapitalinkomster och förmögenheter innebär inte bara mer rättvisa och välfungerande samhällen utan också en maktförskjutning bort från ett fåtal kapitalägare.

Jag yrkar bifall till reservation 19.

Anf. 110 HAMPUS HAGMAN (KD):

Herr talman! Sedan mer än ett år tillbaka präglas hela vår värld av kris. Coronapandemin har fört med sig ett enormt lidande för många människor, framför allt för dem som själva har drabbats och för deras anhöriga. Åtgärderna mot pandemin har också lett till att många företagare och anställda har drabbats på ett mycket hårt sätt. Att rikta stöd till företag för att de ska kunna finnas kvar och behålla anställda har därför varit helt rätt strategi, även om det finns mycket berättigad kritik både mot utformningen av olika stöd och mot de många förseningar som präglar utbetalningarna av stöden.

Men det kommer också, förhoppningsvis snart, en tid när vi kan börja återgå till ett mer normalt liv. Om vi då snabbt ska kunna bygga upp välfärd och välfärd igen kommer det att krävas goda villkor för företagen så att de kan utvecklas och anställa. Då behöver skatter och regler utformas så att det är attraktivt och så enkelt som möjligt att starta och driva företag, för utan företag har vi ingen välfärd.

Det finns mycket på området som skulle kunna bli bättre. Men allt är verkligen inte negativt i Sverige i dag. Det finns en lång rad världskända företag som har startats här på senare år: Skype, King, Spotify och Izettle är bara några exempel. De visar att vi faktiskt är ett av världens mest innovativa länder. Det ska vi vara stolta över.

Det finns många skäl till att företag som dessa växer fram här i Sverige. Men ett skäl är att det sedan gåvoskatter, arvsskatter och förmögenhets-skatter har tagits bort finns förutsättningar för att behålla och återinvestera kapital här i Sverige. Det är oerhört värdefullt för det svenska samhället både nu och på sikt. Det är därför oroande när socialdemokrater och vänsterpartister talar om nya eller högre skatter på kapital. Det skulle slå mot investeringar i nya företag. Därmed skulle det också slå mot framtidens jobb och framtidens välfärd.

Kristdemokraternas besked är tvärtom att de skatteregler som har gett förutsättningar för dessa nya företag ska värnas. Ska förändringar göras måste det handla om att Sverige med sitt skattesystem ska bli mer konkurrenskraftigt, mer attraktivt att driva företag i och locka till fler investeringar.

Herr talman! Vi har flera olika förslag i dagens betänkande. Alla är givetvis bra, men jag vill särskilt lyfta fram våra förslag kring förbättringar av investeringssparkontot och tonnageskatten. Investeringssparkontot, eller ISK som det kort och gott brukar kallas, infördes 2012. Sedan dess har det vuxit snabbt och blivit den vanligaste kontotypen för sparande. Syftet med denna sparform var att underlätta för privatpersoner att spara pengar genom att ha en enkel schablonbeskattning som gör det lätt att sälja och köpa och att flytta innehav mellan olika banker.

Men det finns fortfarande saker som behöver förbättras. De senaste åren har det uppmärksammats att lagstiftningen är tvetydig och att banker

tolkar lagen på olika sätt. Det gör att alla sparare inte behandlas på samma sätt. Problemet uppstår när noterade bolag ska göra emission med både nyemitterade och befintliga aktier, eller när bolag ska noteras och både nyemitterade och befintliga aktier är en del av erbjudandet. Eftersom bankerna gör olika tolkningar av lagstiftningen har vissa sparare fått möjlighet att teckna sig för emissionen eller noteringen, medan andra har nekats. Vi kristdemokrater vill att regeringen ska återkomma med ändringar som möjliggör att befintliga aktier i ett erbjudande om emission eller notering hanteras på samma sätt som nyemitterade aktier.

I detta sammanhang vill jag också lyfta fram att vi kristdemokrater har sagt nej till de skattehöjningar som regeringen gjort på ISK och att vi tvärtom har föreslagit att skatten ska sänkas igen. Men det hanteras i samband med höstbudgeten och är inte en del av dagens betänkande.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram Kristdemokraternas förslag om att utveckla tonnagebeskattningen för sjöfarten. Tonnagebeskattningen är en schablonskatt som bidrar till att förenkla förutsättningarna för svensk sjöfart. Sjöfarten är en mycket viktig näring för Sverige, och införandet av ett svenskt tonnageskattesystem har bidragit till att förbättra förutsättningarna för den svenska sjöfarten.

Men nu är det hög tid att börja utveckla vårt tonnageskattesystem, utreda de begränsningar som finns och minimera de osäkerhetsfaktorer som finns för rederierna i det nuvarande systemet. Jag har vid flera tillfällen frågat finansministern om det inte är dags att göra en översyn av tonnageskattesystemet. Det har för övrigt även flera andra ledamöter från andra partier gjort. Standardsvaret från finansministern är att det måste gå några år först för att det ska bli relevant att utvärdera. Men vi är nu inne på det femte året med tonnageskatt. Det har alltså gått några år, och en utvärdering är verkligen på sin plats.

I andra länder skruvar man kontinuerligt på beskattningen för att göra just den egna modellen till den mest attraktiva. Särskilt Danmark är mycket duktiga på detta. Vi måste hänga med i utvecklingen. Vi måste vara offensiva. Vår ambition måste vara att Sverige ska vara det bästa landet att driva sin verksamhet i.

Herr talman! Förbättrad tonnagebeskattning är ett exempel på hur förutsättningarna för svenska arbetstillfällen förbättras, i det här exemplet genom att förbättra förutsättningarna för svensk sjöfart. Samma logik gäller i alla branscher. Om de skattemässiga förutsättningarna är goda genom skatteregler som uppmuntrar till investeringar, skatteregler som är enkla att förstå och skattenivåer som är konkurrenskraftiga förbättras också förutsättningarna för att fler jobb ska växa fram. Och fler jobb ger större skatteintäkter. Det är skatteintäkter som kan användas för att förbättra vården, äldreomsorgen och polisen, bara för att nämna några saker.

Vi kristdemokrater står givetvis bakom alla våra reservationer, men för att spara tid vid voteringen yrkar jag bifall enbart till reservation 5.

Anf. 111 GULAN AVCI (L):

Herr talman! I debatten om detta betänkande tänker jag bara ägna mig åt en specifik fråga, nämligen liberalfeministisk ekonomisk politik – dels för att jag brinner för jämställdhetsfrågor i alla deras former, dels för att vi pratar alldeles för lite om sparande, dels för att kvinnors möjligheter att bygga eget sparkapital är för få.

Jag noterade tidigare under debatten att både ledamoten David Lång och ledamoten Hampus Hagman var inne på sparandefrågorna. Men de glömde kvinnorna. Därför tänkte jag passa på att lyfta fram just kvinno-perspektivet.

När det handlar om sparande och kvinnors möjlighet till sparande vill jag säga att de buffertar som man bygger upp och som i kvinnomun kallas för – förlåt mig, herr talman, för att jag använder ett olämpligt uttryck – fuck-off-kapital är viktiga både för kvinnors ekonomiska självständighet och för att skapa förutsättningar för att bygga sig en framtid som också innebär trygghet. Detta är väldigt viktigt. Vi liberaler uppmuntrar fler svenskar att spara och bygga just eget buffertkapital, för vi vet att vägen till frihet och trygghet går genom egna pengar.

Jag ska erkänna att jag hade förväntat mig mycket mer av den rödgröna regeringen, som suttit vid makten sedan 2014. Den inledde sina regerings-år med att kalla sig en feministisk regering som driver en feministisk politik. Men de konkreta förslagen för att stärka kvinnors ekonomiska frihet har varit få. Därför har vi liberaler väckt en motion om att snabbutreda och förändra regelverket för investeringssparkonton, ISK, för nyemissioner och göra det mer lönsamt för fler att börja spara.

Alldeles för många människor i Sverige, i synnerhet kvinnor, har för små ekonomiska marginaler och saknar den trygghet som ett sparande på banken innebär. Skattesystemet har snarare uppmuntrat till skuldsättning framför sparande. Normen har varit att slösa och inte spara. Självklart är det viktigt med konsumtion. Det ena ska inte behöva utesluta det andra. Vi kommer att behöva konsumera för att få igång de ekonomiska hjulen igen när vi väl tar oss förbi pandemin. Men det är också viktigt att skapa det andra myntet i sparandefrågan. Därför vill vi göra det möjligt att spara upp till 100 000 kronor utan att behöva betala skatt på avkastningen. Detta förslag skulle faktiskt innebära att kvinnor fick möjlighet att på allvar bygga upp de här trygghetsbuffertarna, vilket är väldigt svårt för många att uppnå i dag.

Det är ingen hemlighet att kvinnor har både sämre lön och sämre löne-utveckling än män. Detta förföljer många kvinnor under ett helt yrkesliv. Kvinnor arbetar i större utsträckning deltid än män. Kvinnor tar det största ansvaret för det oavlönade jobbet hemma, med ansvar för både barn och hem. Kvinnor tar ut merparten av föräldraförsäkringen och vabbar i mycket större utsträckning än män under barnens första levnadsår när de går i förskolan.

Detta bidrar till att kvinnor inte bara får sämre pension utan också har sämre – och väldigt dåliga – förutsättningar under sina yrkesliv. Det sker i ett av världens mest jämställda och välutvecklade länder. Det måste jag få säga är ett underbetyg för den politik som har drivits på jämställdhets-området hittills. Börjar vi dessutom skrapa lite på ytan och jämföra inrikes födda och utrikes födda kvinnors situationer med varandra framträder en ännu mörkare bild, eftersom det också finns avgörande klyftor mellan kvinnor beträffande löneinkomster och arbetslöshet.

Herr talman! Jag är med i olika grupper på sociala forum där tjejer och kvinnor ger varandra olika tips om sparande och om aktier och fonder man ska investera i. Jag erkänner att jag blir väldigt positiv varje gång jag träder in i dessa forum. Jag får en positiv rusning i hela kroppen, för det ger mig hopp om en annan framtid, där kvinnor och framför allt unga tjejer kan

flytta fram sina positioner när det gäller makten över den egna ekonomin. Medvetenheten bland unga tjejer om vikten av eget sparande ökar. Den kunskapen och den glöden ska spridas till fler och inte släckas av oss politiker. Fler börjar förstå att en ekonomisk buffert är både en försäkring mot det oförutsedda och biljetten till exempelvis bostadsmarknaden.

Herr talman! Det var alliansregeringen som införde investeringsspar-kontot 2008. Det har kommit att bli en väldigt attraktiv sparform. Både användningen och beskattningen är enkel att förstå, inte minst när det är dags att deklarerar varje år. Men denna sparform har inte direkt vårdats av den här regeringen. Tvärtom tillät man under förra mandatperioden Väns-terpartiet att diktera regeringspolitiken. Därmed höjdes också skatten på investeringsspar-kontot. Detta gjorde givetvis att många småsparare blev besvikna, eftersom de faktiskt hade börjat spara tack vare just den här spar-formen. Inte minst för alla sparare som hade ett långsiktigt sparande var just ISK väldigt bra.

Men under den här mandatperioden är det Liberalerna som har dikterat villkoren för regeringspolitiken. Det är priset som Socialdemokraterna fått betala för att sitta ytterligare fyra år vid regeringsmakten. Vi har genom budgetsamarbete satt stopp för ytterligare skattehöjningar för denna spar-form.

Förutom att möjliggöra för fler att börja spara utan att behöva betala skatt på de första 100 000 kronor som de lyckas få ihop är det också viktigt att ta de varningssignaler som kommit från banker på allvar; de varnar för att ISK missgynnas när företag till exempel børsintroduceras och man inte har möjlighet att teckna upp.

Detta hotar givetvis den demokratisering av sparandet som har varit lagstiftarens ursprungliga avsikt med reformen. En lösning på problemet behöver skyndsamt utredas eftersom den nuvarande situationen skapar orättvisor mellan olika sparformer. En snabbutredning borde fler partier kunna ställa sig bakom, förutom Kristdemokraterna och Sverigedemokra-terna som jag har förstått det i debatten, för att vi ska kunna få till en änd-ring av regelverket för ISK.

Fru talman! I går kunde vi ta del av en jämställdhetsrapport som Krist-demokraterna presenterade. Det var en rad olika förslag med åtgärder för att stärka jämställdheten. Men jag såg inga konkreta förslag för att stärka kvinnors ekonomi.

Det är klart att unga tjejer ska kunna känna sig trygga när de rör sig i det offentliga rummet med bland annat en pepparsprej i handväskan. När jag själv var 19 år och jobbade på helger och på nätter i Stockholms tunnel-banor hade jag också lite sprej i väskan för att känna mig trygg när jag gick hem från jobbet efter en sen arbetsnatt.

Men det är inte pepparsprejen som kommer att skapa den ekonomiska tryggheten för tjejer och kvinnor. Det är något som är en av grundförut-sättningarna, just tillgången till den ekonomiska friheten. Den banar vägen för att kvinnor aldrig ska behöva känna sig beroende av vare sig samhället eller sin partner.

Det är därför det nu är hög tid att vi i jämställdhetsdebatten börjar lyfta fram ekonomiska frågor som är kopplade till kvinnors utsatta situation. Det är via den egna plånboken och den egna bufferten som de kan ha på banken som de också kan skapa sig den optimala friheten i ett av världens mest jämställda länder.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till Liberalernas reservation nummer 6.

Prot. 2020/21:104
8 april

-----
*Företag, kapital
och fastighet*

Anf. 112 PATRIK LUNDQVIST (S):

Fru talman! Det har varit mycket tal om ISK här. Även om jag egentligen inte hade tänkt att tala så mycket om det vill jag börja med att adressera den frågan.

ISK är ett bra system om man vill att vanligt folk lättare ska kunna spara i aktier. Det är mycket riktigt som det har sagts här, att det är otroligt mycket enklare. Man behöver inte hålla reda på hur mycket man köper aktierna för och hur mycket man gör i vinst när man säljer dem och så vidare.

Det är mycket enklare att göra väldigt många transaktioner under den tid man har pengarna i ett ISK än om man skulle göra det på det traditionella viset. Det gör såklart att fler kommer åt aktiemarknaden på ett enklare sätt. Man behöver inte sätta sig in i så mycket. Men det är fortfarande oerhört förmånligt jämfört med att äga aktier på vanligt sätt.

Det låter som att vi har höjt skattesatserna nästan till skyarna under förra mandatperioden. Den här mandatperioden har man hållit det tillbaka för vanligt folks skull. Det man missar, och det framför allt Liberalerna här alldeles nyss missar, är hela den grupp av människor som över huvud taget inte har råd med några besparingar.

Vad hjälper det dem att vi gynnar människor med väldigt mycket pengar med lägre skattesatser på deras aktieäggande? Inte särskilt mycket. Man kan kalla det en jämställdhetsfråga om man absolut vill det. Men det är verkligen inte en jämställdhetsfråga för hela befolkningen.

De som inte har råd att spara är dessutom ofta anställda i offentlig sektor – där vi skulle kunna använda pengarna, i stället för att sänka skatterna på aktieäggande – för att se till att de får lite bättre löner. Det är en jämställdhetsreform jag skulle ställa mig bakom.

Vi hörde tidigare här i dag moderaterna tala om en himla massa olika skatter som behöver sänkas. De påstod till och med här i talarstolen att Sverige är det land i världen som har högst skattetryck. Det är helt enkelt inte sant. Det finns många partier och medlemmar som behöver uppdatera sin kunskap om läget i världen.

Fru talman! Vi debatterar i dag motioner som inkommit under den allmänna motionstiden. Det är ett brett lapptäcke av olika förslag som på ett eller annat sätt adresserar alla dessa skatter på företag, kapital och fastigheter och diverse problem som enskilda ledamöter eller partier ser i skatteinivåerna eller skattesystemen.

Ofta får man höra när man är ute och diskuterar den här formen av skatter eller skatter generellt att det svenska skattesystemet är en schweizerost med en enorm mängd undantag och olika särregleringar för olika saker. Det stämmer naturligtvis. Vi har gjort insatser för att gynna olika sektorer. Men vi har också gjort en hel massa sedan skattereformen på 90-talet för att täppa till håll i lagstiftningen där olika aktörer som vill betala lite mindre har kommit på klipska upplägg.

Det här uppdraget vore oerhört mycket enklare om alla höll sig till intentionerna i lagstiftningen. Då skulle vi också kunna ha ett betydligt rättvisare skattesystem. Det behövs därför, fru talman, en större skattereform som är inriktad mot större rättvisa och bredare skattebaser.

I dag har vi väldigt skilda skattenivåer beroende på om man får sin inkomst från att jobba eller från att äga företag och någon annans arbete. Det systemet fungerar till exempel bra för mig som arbetat och fått i stort sett alla mina inkomster under min livstid utbetalda som lön. Det gäller ändå de flesta av oss här i samhället. Det fungerar också bra för dem som äger aktier och tjänar sina pengar på kapital och inte behöver blanda.

Däremot finns det en väldigt stor grupp däremellan som det fungerar väldigt dåligt för. Det är den grupp som både arbetar och äger sitt företag. Då kommer de så kallade 3:12-reglerna in. Tanken med dem är naturligtvis god. Det handlar om att skilja på de olika inkomstslagen för ägaren så att den inkomst man har för att arbeta beskattas lika som för den anställda i samma firma som gör samma jobb. De inkomster man får för att man äger firman beskattas enligt reglerna för kapitalbeskattning som för alla andra.

Anledningen till att detta behövs är att skatterna i grunden är ojämlika. Det blir en nödvändighet när skattesatsen på kapitalinkomster sänkts så som har gjorts i omgångar sedan skattereformen.

Flertalet motioner som inkommit handlar om att ytterligare sänka kapitalbeskattning eller ge skattelättnader till företag för olika saker. Det kan handla om väldigt bra saker, som utbildning eller att stärka det svenska näringslivet. Men majoriteten handlar om fler undantag och fler möjligheter att minska skatterna för dem som i bred mening har det väldigt gynnsamt redan i dag.

Det är överlag inte rätt väg att gå framåt. Vi måste skapa en större rättvisa, minska skillnaderna mellan beskattning av arbete och kapital och bredda skattebasen. I dag är det mer gynnsamt att hantera pengar än att investera för att producera varor och nyttor för samhället.

Det är en av anledningarna till att vi ser en bankskatt som en bra väg framåt. Det ökar bidraget från den finansiella sektorn. Vi kan på så vis föra över skattebördan från arbete till kapital. Den vägen måste vi fortsätta på eftersom det enda alternativet är att urholka det gemensamma.

Med facit i hand efter det senaste årets pandemi, ökade spänningar i närområdet och alla de brister som vi ser i samhället finns inte det utrymme. Samhället måste stå starkare, både till vardags och inför nästa kris. Det är vi skyldiga nuvarande och kommande generationer.

Fru talman! På senare tid har tidigare bastioner för det konservativa och nyliberala ekonomiska sättet att tänka, såsom IMF och OECD, insett vikten av att ha en jämlik fördelning för att säkra jobb och långsiktigt hållbara ekonomier. Insikten om att en evigt sänkt bolagsskatt inte främjar länderna som deltar eller helheten har till exempel slutligen kommit i kapp stora delar av världen. I både England och USA kommer bolagsskatter att höjas de närmaste åren. I EU diskuteras ett golv, och jakten på skatteparadisen har väl inte undgått någon.

Fru talman! Här ligger den svenska debatten långt efter. Fortfarande drivs borgerligheten och högern av idéer som överges av fler och fler därför att de inte fungerar. Fler måste vara med och bidra mer rättvist. Samhället måste bli mer jämlikt för att vi tillsammans ska kunna stå starkare.

Vi har i januariavtalet kommit överens om en större skattereform tillsammans med Liberalerna, Miljöpartiet och Centerpartiet. Nu kan man ju fundera på hur Liberalerna ska kunna leverera där med tanke på det som har hänt den senaste tiden och hur segt det har varit att komma igång. Det

känns inte direkt som att Liberalerna har haft något intresse av det här tidigare heller.

Men oavsett hur det går med den saken är vi socialdemokrater bestämnda med att vi måste stärka samhället framöver. I det ingår en större skattereform som riktar in sig på ökad rättvisa, stärkt trygghet och en hållbar finansiering för att samhället ska kunna leverera överallt där det behövs – alltifrån en trygg pension och en sjukförsäkring till ett försvar och en infrastruktur att lita på.

Fru talman! Jag yrkar avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 113 GULAN AVCI (L) replik:

Fru talman! Ledamoten Patrik Lundqvist manade mig verkligen att begära replik, för det var väldigt mycket saker som Statsrådet Ardalán Shekarabi (S) på en och samma gång. Låt oss ta dem i tur och ordning.

Vi ledamöter från andra partier uppmanades av Patrik Lundqvist att uppdatera oss på verkligheten. Jag lovar att vi gör det varje dag.

Ledamoten pratar om orättvisor i samhället och menar att det enda sättet att lösa samhällsproblem på är att öka kapitalinkomstbeskattningen. Men ledamoten nämner inte med ett enda ord att Sverige är ett av de länder som har världens högsta marginalskatter på arbetsinkomster. Det slår direkt mot vanligt folk, som Patrik Lundqvist adresserade i sitt anförande.

Om man verkligen ska få bukt med de orättvisor som finns och se till att människor som arbetar, inte minst låg- och medelinkomsttagare, ska kunna få mer pengar i plånboken måste man också titta på den beskattning som sker på arbetsinkomster. Det här är en realitet som även Patrik Lundqvist måste förhålla sig till.

Ledamoten går sedan över till att prata om en ny skattereform. Ursäkta mig, men har ledamoten missat att vi har befunnit oss i den värsta kris som Sverige och världen har upplevt sedan efterkrigstiden? Din finansminister har behövt lägga all sin tid och alla resurser på att se till att det kommer ut krispaket så att vi kan rädda företag från konkurs, Patrik Lundqvist.

Anf. 114 PATRIK LUNDQVIST (S) replik:

Fru talman! Nej, det har jag naturligtvis inte missat. Det var också det jag försökte poängtera. Frågan är hur vi ska lösa det nu. Den pandemi vi har är en av de faktorer som gör att vi inte har lyckats. Men vi har också, vad jag ändå anar, ett visst ointresse från delar av de partier som ingår i överenskommelsen av att genomföra någonting.

Gulan pratar om marginalskatter och samtidigt om låg- och medelinkomsttagare. Det är ett faktum att de flesta låg- och medelinkomsttagare inte betalar marginalskatt. Marginalskatt träffar dem som har de högsta inkomsterna. Det hela mitt anförande gick ut på var faktiskt att föra över statens inkomster från en majoritet där basen är låg- och medelinkomster till kapitalinkomster och andra inkomster som människor som har det sämre ställt inte har.

Min poäng var att den borgerliga högern i Sverige hela tiden pratar om att främja låg- och medelinkomsttagare men i själva verket levererar en majoritet förslag som bara sänker skatter för dem som har väldigt mycket pengar. Det här behöver vi göra någonting åt. Vi måste se till att låg- och medelinkomsttagarna får mer kvar, och det måste kompenseras med

skatter på dem som har höga inkomster, framför allt från finanssektorn och kapitalinkomster.

Anf. 115 GULAN AVCI (L) replik:

Fru talman! Jag är väl medveten om hur skatteskalen ser ut och att man vid olika inkomstnivåer betalar olika typer av skatt.

Vi har gemensamt infört ett tillfälligt jobbskatteavdrag, och det riktar sig framför allt till låg- och medelinkomsttagarna. Är Patrik Lundqvist beredd att se till att det permanentas? Det är min första fråga.

Min andra fråga är hur Patrik Lundqvist ser på specialistsjuksköterskan, läraren eller förskolepedagogen som faktiskt kommer över gränsen för statlig inkomstskatt. Anser Patrik Lundqvist att de personer som har den här typen av yrken – och det är framför allt kvinnor – är höginkomsttagare som ska straffbeskattas för att Patrik Lundqvist och socialdemokratin ska rätta till orättvisor i samhället? Menar Patrik Lundqvist att de som redan får betala alldeles för mycket av sina löner ska behöva betala ännu mer?

Avslutningsvis, fru talman, måste jag ändå säga att det är fascinerande att samarbeta med Socialdemokraterna, som själva är med och genomför olika förändringar för att skapa mer incitament för människor att få behålla mer pengar i plånboken. Värnskatten är en sådan tydlig fråga. Nu tar Patrik Lundqvist helt avstånd från den politik han själv driver. Men det är detta det innebär att få sitta vid makten under de här fyra åren. Man får betala ett högt pris för den politik man inte tror på.

Jag tror på min politik, och jag är väldigt tacksam över att det är just socialdemokratin som nu gör de nödvändiga förändringar som innebär att vi både får en liberaliserad arbetsmarknad och skapar rätt förutsättningar för människor att arbeta och veta att de får behålla lite mer pengar i plånboken. Det tycker jag är rätt prioriterad politik.

Anf. 116 PATRIK LUNDQVIST (S) replik:

Fru talman! Återigen hör vi förslag som egentligen bara är riktade till dem som har de högre inkomsterna och ingenting till dem som är låginkomsttagare.

Värnskatten träffade människor med väldigt höga inkomster, till exempel oss här. Vi fick tillbaka pengar. Behövde vi det? Nej, det skulle jag inte säga. Pengarna hade kunnat användas bra mycket bättre på andra håll.

Men jag vet, precis som vi nyss fick höra, att det här är ett av de pris som vi fick betala för att få igenom den regeringsbildning som nu finns. Det kostade ett antal miljarder, och det är klart att det svider för mig. Det var en av poängerna när vi debatterade det här direkt efter regeringsbildningen och en partikollega stod här och sa: Det bästa med den här regeringsreformen var att få se Socialdemokraterna trycka på ja-knappen för att avskaffa värnskatten.

Jag förstår att man nu inom Liberalerna är i den situation man är. Man gick in i en regeringsöverenskommelse snarare med motivet att skada Socialdemokraterna och göra det kostsamt för oss än med motivet att driva sin egen politik. Vi har också hört partiledaren prata om att det inte finns några liberala reformer. Man har inte gjort några vinster alls i januariöverenskommelsen. Det blir ju så när man inte driver några frågor förutom dem som syftar till att slå på andra.

Anf. 117 REBECCA LE MOINE (MP):

Fru talman! Det har varit en lång dag med intressanta debatter. Det var nu ett tag sedan vi inledde den här debatten. Kjell Jansson från Moderaterna kom då in lite grann på skogspolitik, och då måste jag få bemöta det nu i slutet av det här passet.

Det sas någonting i stil med att det är okej att skydda naturen så länge markägaren är med på det. Drar man detta till sin spets kan man tänka: Då ska vi väl skydda Amazonas så länge de markägarna är okej med det. Då ska vi väl skydda korallhaven så länge de som fiskar där är okej med det. Men vi har faktiskt en miljöbalk i Sverige. Det är inte helt och hållet frivilligt att ta hänsyn till våra medarter i Sverige. Vi har också de 16 miljömål som jag ständigt tjarar om och som den här församlingen har ställt sig bakom.

Så nej, det är inte riktigt så enkelt som att detta kan bygga helt på frivillighet. Vi har också konventioner för biologisk mångfald som Sverige har ställt sig bakom. Vi har sagt att vi har ett ansvar för alla de arter som finns inom nationens gränser. Det måste vi förhålla oss till, både politiskt och ekonomiskt.

På tal om skogen nämnde Helena Vilhelmsson just skogsbruket och vad man kan göra med skatter för att gynna dem som tar hänsyn till naturen. Där har Skogsutredningen kommit med ett intressant förslag om att ge ersättningen skattefritt. Det tycker jag att vi bör titta närmare på.

Jag har också hört mina kollegor Gulan Avci från Liberalerna och Helena Vilhelmsson från Centerpartiet prata mycket om feminism och jämställdhet. Jag uppskattar verkligen att vi får in de perspektiven.

Då vill jag också nämna detta med mångfald. När vi pratar om företag tittar vi ganska blint på just AB, aktiebolag, men det finns ju en mångfald av olika företagsformer, inte minst de kooperativa företagen. De är medarbetarägda och ekonomiskt demokratiska och kan verkligen stötta jämställdheten och bidra till en lokal ekonomi. Där finns det också mycket vi kan göra utifrån våra roller, med skatter, så att vi inte missgynnar eller glömmer bort dessa företagsformer.

Som nämnts i både denna och föregående debatt behöver vi också se hur klassklyftorna ökar i Sverige. Vi behöver koppla detta till annat arbete, inte minst miljöarbetet. Framför allt behöver vi agera utifrån denna kunskap och insikt.

Då kommer vi just till kapitalbeskattning. Att det är någonting som väcker stort engagemang har vi hört här i dag. Som jag nämnt i tidigare debatter – jag kommer säkert att upprepa mig – finns det en inbyggd orättvisa, menar jag, när man beskattas högt av att arbeta men lågt av att äga kapital. Även om det är obekvämt av olika ideologiska övertygelser att adressera och ta i detta är det vår skyldighet, för så länge vi inte gör det kan ingen i den här kammaren påstå sig vara förvånad när klassklyftorna ökar.

Jag tänker avsluta den här debatten och är redan sugen på nästa debatt. Jag avslutar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 14 april.)

Anf. 118 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Det är en lång dag i dag med många debatter.

Vi ska nu diskutera mervärdesskatten. Det är en mycket effektiv skatt, en konsumtionsskatt. Det är väl den skatt som jag som moderat tycker har högst legitimitet. Till skillnad från skatt på arbete, där du tvingas betala upp till 52 procent av din lön, kan du faktiskt delvis välja om du ska betala moms. När du går och handlar i affären eller köper en ny bil vet du att 25 procent av värdet är moms.

Vi ska också veta – jag har ju en bakgrund som företagare – att företagen administrerar moms gratis åt staten. Detta var en fråga som var uppe för debatt tidigare, men jag tror att fördelarna är så pass stora att de överväger.

Fru talman! Moms, eller oms som den tidigare kallades, infördes 1960 som en tillfällig omsättningsskatt på 4,2 procent. I dag är den generella moms 25 procent. Den 29 maj 1968 beslutade riksdagen att döpa om skatten från oms till moms.

Momsen har under åren söndrats. Sedan den förra skattereformen, som var mycket bra, togs fram av Kjell-Olof Feldt med flera har man söndrat momssatserna och förhandlat ned dem av olika skäl. Mycket ofta har det varit politiska initiativ härifrån kammaren att göra undantag i moms. Politiska särintressen har drivit på.

Exempelvis sänktes livsmedelsmomsen 1996 av regeringen Persson med 13 procentenheter till 12 procent. Syftet var gott, nämligen att barnfamiljerna skulle få billigare mat. Det var inte feltänkt i grunden; problemet var att matpriserna inte alls gick ned lika mycket utan bara med 2–3 procent. Sedan har vinsterna gått upp hos dem som säljer mat och dylikt. Det missunnar jag ingen, men det var inte skälet. Riksrevisionen har också kritiserat detta ganska starkt i en rapport som kom förra året.

Ett annat undantag som är obegripligt är äventyrsföretag. Om man exempelvis åker upp till Åre och vill åka skoter eller sloda efter en skoter är det 6 procent moms. Är det någon gång man borde ha råd att betala full moms är det väl när man åker upp till fjällen på semester, kan jag tycka. Det är ju också ett val man gör.

Det är märkligt att sådana här undantag har gått igenom här i kammaren. Jag tycker att de är helt befängda, på ren svenska.

Det skulle behövas en översyn av hela momssystemet – inte minst på fastighetssidan, där det är ett väldigt mischmasch med moms. Vissa får ”momsa”, andra inte. Vi som politiskt parti skulle hyra en lokal här i Stockholm. Vi kunde inte hyra lokalen; fastighetsägaren ville inte hyra ut eftersom vi inte var momsredovisningsskyldiga.

Detta tycker jag att man bör ta i. Det här borde inte vara så känsligt politiskt, kan jag tycka. Det här borde vi faktiskt kunna komma överens om. Det är ett önskemål jag har.

Dessutom bör riksdagen sträva efter en enhetlig moms. Jag säger inte att den måste vara 25 procent. En enhetlig moms kanske kan vara 22 procent, vad vet jag, men man bör titta på detta grundligt om man nu ska ta fram en skattereform. Med de sektorer som i dag omfattas av moms skulle en enhetlig moms på 25 procent ge staten 66 miljarder i budgetförstärkning. Det skulle ge utrymme för andra skattesänkningar som jag har hört att många vill ha kvar, men jag tycker att det är sundare att ta ut skatt på konsumtion än på arbete.

Det finns sedan lång tid tillbaka förslag om att ta tag i detta med hyresmomsen, men ingen vågar ta i det. Det tycker jag är sorgligt. Varför denna fördröjning från regeringens sida när det gäller att ta tag i detta, fru talman? Varför denna saktfärdighet hos regeringen? Det borde finnas en klar majoritet i kammaren för det, kan jag tycka. Är det för att man är rädd att förlora någon väljare här och där, eller är det av taktiska skäl? Jag finner inte svaret.

Regeringen bör ta fram ett förslag och förhandla med oss övriga partier för att få fram detta med likvärdig moms, moms på kommersiella fastigheter och så vidare. Det behöver göras en översyn av det.

Fru talman! Jag tänkte stanna där. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation 1.

Anf. 119 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Sveriges mervärdesskattesystem bygger på en anpassning av lagstiftningen till EU:s mervärdesskattedirektiv. Denna anpassning har föranlett att vi har de olika nivåer av momssatser som i dag är gällande. Det blev verklighet efter Sveriges inträde i Europeiska unionen och skattereformen under 1990-talet. Sedan dess har många mindre, specifika ändringar gjorts, och frågan om en ny skattereform har emellanåt lyfts i debatten. Ju längre tiden går och ju fler mindre, specifika ändringar som görs i ett skattesystem, desto närmare kryper tidpunkten för en ny översyn.

Fru talman! Vi kan nu exempelvis se hur vissa delar av mervärdesskattelagstiftningen leder till praktiska problem. När företag som ska vaccinera personer mot corona under pandemin ska hyra lokaler för sin verksamhet kan inte ingående och utgående momssatser dras av mot varandra eftersom uthyrning inte beläggs med moms. Momsproblem står alltså i vägen och skapar hinder mitt i den kris och pandemi vi genomgår. Därför behöver vi göra en översyn av mervärdesskattningen.

Problem finns också med de skillnader som har gällt i fråga om inhyrd personal i sjukvården och andra förslag om förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkringar. Sjukvården var ansträngd redan innan pandemin, och att strama åt det redan begränsade resursutrymmet genom beskattning vore både högst olyckligt och problematiskt. Vårdmomsen innebär kraftiga fördyringar av verksamheten för vårdgivare som anlitar legitimerad vårdpersonal som är egenföretagare eller konsulter. I ett läge där sjukvården snabbt behöver öka kapaciteten under en period är vårdmomsen ett allvarligt hinder. Låt oss åtgärda detta!

Fru talman! Den statliga utredning som ser över vårdmomsen ska inte vara klar förrän i april nästa år. Med tanke på den stora vårdskulden behöver lagändringar komma på plats snabbare. Sverige tillämpar även nedsättningar av momssatser och fullständiga undantag där moms helt utgår på

varor och tjänster. Det innebär att den investerare som vill kvitta ingående och utgående moms mot varandra inte har möjlighet att göra det.

Detta kan leda till komplikationer då undantag från moms i vissa fall kan innebära att avdragsrätt inte finns för vissa investeringar, varför nya verksamheter kanske inte heller växer fram. Följden kan bli lägre bnp-tillväxt än vad som annars hade kunnat bli fallet, vilket i förlängningen leder till färre arbetstillfällen och sannolikt också sämre internationell konkurrenskraft. Vi ser dock att frågan är relativt komplex och att det fortsättningsvis ändå kan finnas områden med behov av nedsättning av moms, men omfattningen av normalmoms kan behöva utvärderas.

Fru talman! Det har även visat sig att en variation av momssatser i vissa branscher bidrar till olika negativa konsekvenser. Bland annat inom turismnäringen uppstår problem på grund av att man behöver hålla reda på många olika momssatser. Dels skapar det förvirring, dels ökar det risken för skattefel.

Samtidigt medför det en snedvridning av konkurrensen i dessa sektorer. Systemet med differentierade momssatser medför vissa problematiska gränsdragningar och definitionsfrågor som i vissa fall kan upplevas som ologiska eller orättvisa. Ska till exempel en gästhamn klassas som en industrihamn eller som besöksnäring? Ska arrangerade cykelturer i nedförsbakke beläggas med 6 procents moms medan guidade cykelturer i stadsmiljö beläggs med 25 procents moms? Ska det anses som persontransport att åka häst och vagn på marknad, vilket därmed momsbeläggs med 6 procent? Ska ponnyridningen på samma marknad klassas som en upplevelse, vilket därmed beskattas med 25 procent?

Vi vill se en rättvis beskattning och en harmonisering av de momssatser som är kopplade till turism- och besöksnäringen. Vi vill även se en utredning rörande förutsättningarna för att ytterligare harmonisera momssatserna för olika turistattraktioner där likvärdiga verksamheter beskattas mer enhetligt. En ökad grad av harmonisering av momsen inom vissa branscher skulle kunna bidra till att öka den samhällsekonomiska effektiviteten och tillväxten.

Fru talman! Samtidigt finns det vissa specifika sektorer i samhället där momsundantag eller nedsättningar ändå kan vara relevanta och motiverade. Trots att en harmonisering till normal momssats bedöms vara samhällsekonomiskt effektivt på andra områden handlar detta om områden där skatten har viss betydelse för konsumenterna.

Företrädesvis inom kulturområdet finns i dag en kulturmoms, och den bör fortsatt hållas på en sådan nivå att vi kan stimulera till ett högt kulturellt deltagande i Sverige. Ur Sverigedemokraternas kulturelitaristiska perspektiv menar vi att kulturen har stor betydelse för hela samhället och att det finns ett värde i detta. Det värdet bör hedras genom en lägre momssats, för ett samlat, ökat kulturellt deltagande.

Fru talman! Ett annat område att se över är momsen på dansbandsmusik. Den som besöker en tillställning där det spelas dansbandsmusik får betala högre moms på sin entrébiljett än den som besöker en konsert, eftersom dansband belastas med 25 procents moms medan konserten har en 6-procentig momssats. Samma låga momssats gäller vid idrottsarrangemang, där momssatsen alltså är 6 procent. Detta förhållande anser jag vara både obegripligt och orättvist.

För digitala spel i Sverige är momsen satt till 25 procent. Vissa försäljare försöker emellertid klassa spel som böcker och därmed kringgå lagstiftningen för att få ned momsen till enbart 6 procent.

Det är orimligt att musik och rörelse ska ha högre momssats än idrottsarrangemang och konserter. Därför behöver det skapas rättvisa villkor inom kultur och idrott. I syfte att momsen ska bli likvärdig den vid övriga dans-, idrotts- och kulturupplevelser menar vi att man snarast bör utreda möjligheten att sänka dansbandsmomsen från 25 till 6 procent.

Samtidigt behöver Sverige se över moms­lagstiftningen så att den förbättrar förutsättningarna att hantera vaccineringen under pandemin. Vi behöver förstärka vården, effektivisera närings­livets villkor och se till att kulturen får en given och tillgänglig plats i samhället.

Avslutningsvis står vi bakom samtliga reservationer i betänkandet, men för tids vinning yrkar jag bifall enbart till reservation nummer 1.

Anf. 120 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman och ärade kollegor som är kvar i kammaren denna sena timme! Inkomstskatten som vi betalar en gång i månaden är den skatt som, gissar jag, får mest utrymme i debatten. Momsen å sin sida är en skatt som vi betalar nästan varje dag när vi handlar, men den har inte särskilt stort utrymme i den offentliga debatten. Momsen är dock ingen skatt på marginalen. Den står för en stor del av statens intäkter. År 2020 beräknades den dra in drygt 450 miljarder till staten. Det är en femtedel av de totala skatteintäkterna.

Momsen är till skillnad från inkomstskatter och företagsskatter en relativt lättbegriplig skatt om man är konsument. Det är ett påslag på din vara eller tjänst som inte är beroende av din inkomst utan av varans pris, och naturligtvis vad det är för vara. Det finns ingen progressivitet, och undantagen är relativt få.

I dag när vardagsköp pågår för fullt i mobiler och vid datorskärmar blir det dock tydligt att det formella mervärdesskattesystemet har hamnat i otakt med den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Ökad användning av teknik och globala tjänster driver fram behov av att förenkla för både konsumenter och näringsidkare. Vi måste följa med i det digitala samhället. Lagstiftningen och tillämpningen måste följa med i verkligheten.

I alla undersökningar hamnar tyvärr momsen högt upp på företagens lista när de ska rangordna administrativa problem eller bördor, inte minst beroende på de många gånger obegripliga skillnader i momssatser som vi har hört flera talare ta upp. Vi vet ju att fler jobb kan skapas om företagens vardag förenklas. I förlängningen stärker det välfärden. Det går att förenkla mycket inom området för mervärdesskatt.

Alliansregeringens reform med kvartalsredovisning av moms i stället för månadsredovisning minskade på den tiden företagens kostnader med över 300 miljoner kronor. För Centerpartiet är det viktigt att fortsätta detta förenklingsarbete. Men även om redovisningen av moms blev enklare under alliansregeringen återstår en del gamla synder i logiken och begripligheten när det gäller momssatserna för främst företag och ideella föreningar.

Det är svårt att förstå varför olika nivåer tillämpas. Det bästa exemplet här är nog den gamla godingen momsen på musik och dans. Det är svårt att se logiken i att kultur som utövas i form av musik och dans ska beskattas

med 25 procent medan kultur i form av enbart musik är belagd med väsentligt lägre moms. Momsnivån för musikverksamhet bör rimligen vara densamma vare sig åhörarna eller publiken dansar till musiken eller inte.

Det har aviserats att resultatet av en utredning som blev klar i juni 2020, *En ny mervärdesskattelag*, ska komma. Vi får se vad den innehåller. Vi får bevaka och trycka på.

Fru talman! Samtidigt som min bild av att momsen ur den enskildes perspektiv nog inte ställer till något större huvudbry är det annorlunda för företag och den ideella sektorn. Jag tänker ägna mina avslutande ord åt det.

Ett område där systemet rymmer både lagstiftning och praxis och där konsekvenserna har fått effekter som ingen lagstiftare kan ha haft som intention är området momspliktig verksamhet vid fastighetsuthyrning. Det började redan 2015 när Centerpartiet pekade på de problem som uppstod när Friskis & Svettis momsredovisning underkändes. Där ändrades praxis, och problemen för till exempel idrottsföreningar tog fart. På grund av regelverket kan fastighetsägare ibland inte hyra ut till idrottsföreningar eftersom de är momsbefriade.

Momsregler gör att idrottsföreningar på många håll får det svårt, för att inte säga omöjligt, att hyra idrottslokaler av privata fastighetsägare. Redan före Skatteverkets nya ställningstagande var det svårt att hitta lokaler för den ideella sektorn. Detta får en absurd konsekvens. Av rent företagsekonomiska skäl kan det vara ett enklare val för fastighetsägare att låta deras lokaler stå tomma än att hyra ut lokalerna till momsundantagna verksamheter. Det är inte bara idrottsverksamhet som drabbats. Även friskolor vittnar om liknande problematik.

Fru talman! Med det nuvarande momsregelverket finns det en risk att idrottsföreningar antingen upphör att vara ideella eftersom det försvårar deras verksamhet, eller tvingas höja avgifter, om de alls har möjlighet att driva verksamheten vidare. Centerpartiet menar förstås att föreningslivet och den ideella sektorn måste värnas. När vi ser att problem i lagstiftningen riskerar att tvinga fram en bolagisering av ideella föreningar måste vi agera. I reservation 7 beskriver vi problemet, och jag yrkar bifall till den.

Anf. 121 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! I den föregående debatten lyfte jag fram att vårt skattesystem måste vara företagsvänliga och att skatter och regler måste utformas så att det är enkelt att driva företag. Momssystemet är känt för att vara allt annat än enkelt. Enligt Näringslivets Regelnämnd är skatteregler den vanligaste källan till det regelkrångel som många företagare vittnar om, och allt som oftast är det momsen som ställer till problem. Men det är viktigt att påpeka att krångliga momsregler inte bara drabbar våra företag. De drabbar i stor utsträckning även föreningslivet. Indirekt drabbas också slutkonsumenter av problem i momssystemet.

De olika momssatserna 6, 12 och 25 procent för med sig en lång rad gränsdragningsproblem. Ett vanligt exempel som lyfts fram i momsdebatterna, både i dag och tidigare, är de olika momssatserna på kulturarrangemang som beror på om publiken sitter ned eller står upp. Om publiken sitter ned är skattesatsen 6 procent. Om publiken dansar mer än fyrdubblas skatten till 25 procent. Man undrar ju vad som händer vid en konsert om

någon eller några väljer att dansa spontant. Frågeställningen ter sig komisk för utomstående, men för dem som berörs är det här tragiskt och orimligt.

Detta är tyvärr långt ifrån det enda som är krångligt med momslagen. En lista på krångliga momsregler skulle förmodligen kunna bli hur lång som helst. De olika skattesatserna, de många undantagen och undantagen från undantagen är en ständig källa till huvudvärk för många företagare och organisationer.

Fru talman! Vi är nu inne på den sista av fem skattedebatter som i går och i dag har hållits här i riksdagen. I flera av dessa debatter har jag lyft fram skatteregler eller skattesatser som behöver ändras för att förutsättningarna för föreningslivet ska bli bättre. Eftersom föreningslivet är en omistlig del av vårt samhälle kommer jag att uppehålla mig vid det även nu.

Momsregelverket är i flera delar illa anpassat för det ideella föreningslivet. Detta försvårar vardagen för ett stort antal föreningar, men i vissa fall riskerar verksamheten att helt upphöra av skäl som kan härledas till momsregelverket.

Ett problem som många föreningar stött på är moms på interna tjänster inom föreningen, så kallad internmoms. Dagens lagstiftning innebär att staten belastar lokala föreningar som är del i en större helhet med moms när de använder stöd som har tagits fram inom och för den egna organisationen. Det handlar till exempel om tjänster som medlemsadministration, juridiskt stöd eller it-stöd som den nationella organisationen har tagit fram till stöd för lokala föreningsgrenar. Tjänsterna tillhandahålls enbart inom den egna organisationen och är skräddarsydda för de behov som finns inom organisationen. Syftet är att de som är verksamma inom organisationen på det lokala planet ska kunna lägga tid och energi på föreningens huvudsyfte snarare än på administration. Men på grund av statens regler blir det snarare tvärtom när man plötsligt måste betala och administrera moms.

Fru talman! Som jag nämnde i min inledning gäller i dag olika moms-satser beroende på om en konsertpublik står upp eller sitter ned. Liknande fenomen finns på fler områden.

Besöksnäringen är förmodligen en av de branscher som är hårdast drabbade av momsregler som ter sig inkonsekventa. Till exempel har guidade turer olika momssatser beroende på var de utförs och även beroende på vilket fordon som används. Sover man över i en båt i en gästhamn gäller 25 procents moms. Sover man över på en camping gäller 12 procents moms. Den som läser igenom de olika motionerna i betänkandet hittar snabbt många fler exempel.

Fru talman! Kristdemokraterna vill ha en momsöversyn. Syftet ska vara att förenkla och harmonisera momsen. Enkelhet för dem som berörs, till exempel de ideella föreningarna, måste vara ledstjärnan i det arbetet.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 122 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Då är vi inne på den sista debatten för oss i dag. Den handlar om mervärdesskatten, momsen. Även den finns det olika åsikter om och synpunkter på hur man kan använda och reformera.

Moderaterna menade i sitt anförande att undantagen gör det krångligt och svårt och att det kanske vore bättre med en enhetlig moms. Det låter väl lockande att kunna få ett enkelt system och dessutom 66 miljarder kronor in till statsfinanserna. Det skulle eventuellt kunna delfinansiera en basinkomst. Där kanske vi kan hitta någon typ av samsyn. Jag tror dock inte att det är möjligt just nu.

Fru talman! Jag ser ändå att momsen kan användas för att styra betenden och konsumtion.

I mina ställningstaganden, i mitt engagemang och i mitt politiska arbete sätter jag alltid miljön i första rummet eftersom det är både miljökris och klimatkris. Det är det som styr och ramar in i princip alla mina ställningstaganden. Hade det inte varit för de faktorerna hade jag kanske landat i andra ställningstaganden och kunnat tänka att det är en bra princip att det är enhetligt med mera. Men nu tycker jag att vi ska använda alla styrmedel och alla politiska verktyg vi har för att styra bort från det som är sämst för miljön och styra mot det som är så bra som möjligt för miljön.

Ett förslag som Miljöpartiet driver är att ha full moms för flyget. Där är momssatsen i dag bara 6 procent. Det är ingen hemlighet att flyget står för stora delar av våra utsläpp. Det är heller ingen hemlighet att vi i Miljöpartiet kämpar hårt för en flygskatt. Motståndet är stort, men ett annat sätt är ju faktiskt att höja momsen på flyget från nuvarande 6 procent.

Man kan också sänka eller ta bort momsen på sådant som finns på secondhandmarknaden, sådant som moms redan betalats på. I dag kan till exempel klädesplagg betalas moms på i princip hur många gånger som helst. För att gynna secondhandmarknaden kan man fundera på olika verktyg, också momssatserna.

Jag har väckt en motion som går in lite grann på jämställdhetsfrågor, som vi också är många som brinner för i den här församlingen. Den handlar specifikt om mensskydd.

Sverige sticker faktiskt ut i ett europeiskt perspektiv. Sverige och Danmark har bland de högsta momssatserna. I Skottland har man gjort mensskydd gratis. Kanada, Storbritannien och Irland har ingen moms, och i Frankrike har man sänkt den till 6 procent. Även i Indien och USA har man vidtagit åtgärder för detta.

Det här kan tyckas vara en liten detalj, men vi lever fortfarande i ett ojämnt samhälle. Och att ha mens är inget man väljer, utan det är biologiskt. En kvinna som är 40 år gammal har i genomsnitt lagt 48 000 kronor på mensskydd. Frågan är varför vi ska ha en av Europas högsta momssatser på just mensskydd, något som kvinnor inte kan välja bort.

De här verktygen ser jag, och jag tycker att vi bör använda dem för att rätta till både miljöproblem och jämställdhetsproblem. Jag vill hellre att vi använder mervärdesskatten och justerar de momssatser som finns.

Därmed vill jag tacka för dagens debatter. Jag avslutar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 123 PATRIK LUNDQVIST (S):

Fru talman! Det låter på alla som talar här som att momsen är något vi skulle ha relativt lätt att komma överens om.

De flesta här har talat sig mer eller mindre varma för enhetlig moms och den enkelhet det skulle innebära. Personligen skulle också jag föredra att vi hade ett enkelt system där den gränsdragningsproblematik som vi hört om här inte förekom. Det vore bra för väldigt många.

Däri ligger dock inte problemet. Problemet kommer sedan, när man ska försöka skapa en budget i balans för svenska staten. Det är otroligt lätt att prata om att sänka skatter och skapa olika lösningar som går ut över statens ekonomi. Men det är väldigt få som är intresserade av att prata om hur man kompenserar för det, antingen genom att dra ned på de offentliga åtagandena eller genom att öka andra intäktskällor. Därför tror jag att det kanske inte kommer att vara så lätt som det först kan verka när man lyssnar på den här debatten.

Vi förstår nog alla att det behövs en större skattereform som tar ett helhetsgrepp om de offentliga inkomsterna och ser till att vi kan åtgärda de problem som finns här. Gör man det med ingången att man ska lösa styrningen av olika sektorer i ekonomin på andra sätt kommer man nog att kunna få med föregående talare – även om momsens som styrmedel lät intressant för henne.

Jag yrkar avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag, fru talman.

Anf. 124 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Det var ett intressant anförande som Patrik Lundqvist delgav oss här i kammaren. Att en enhetlig moms införs tror jag inte behöver leda till att skatteintäkterna minskar. Man skulle absolut kunna genomföra en neutraliserad reform men göra så att beskattningen när det gäller moms blir mycket enklare och begripligare för individer och företag, mer rättvis och samhällsekonomiskt genomförbar.

Jag skulle vilja höra om Patrik Lundqvist och hans parti, som faktiskt är ett regeringsparti, kan tänka sig att titta på frågan om att genomföra en reform för enhetlig moms. Och om han är beredd att göra det, kan han också tänka sig att behålla en sänkt momssats för de kulturella värdena?

Jag vill också passa på att yrka bifall till SD:s reservation nummer 2 i betänkandet.

Anf. 125 PATRIK LUNDQVIST (S) replik:

Fru talman! Jag måste instämna med dem som har pratat här tidigare och sagt att det faktiskt också skulle kunna innebära ökade intäkter för staten. Jag lägger inte några begränsningar för hur man skulle kunna genomföra detta. Men jag är övertygad om att man inte kan begränsa sig till att enbart reformera momsens. Jag tror att vi också samtidigt behöver titta på det övriga skattesystemet. Detta är en så pass stor del av det offentliga totala intäktsystemet att jag tror att man behöver ta ett helhetsgrepp om alltihop.

Jag tänker heller inte säga bu eller bä när det gäller exakt vilka avsteg man ska inleda med eller inte i en sådan översyn. Jag tänker, precis som finansministern har gjort tidigare, hålla alla dörrar öppna tills vi sitter vid förhandlingsbordet och har ett arbete på gång där vi faktiskt ser ut att kunna komma i mål med en skattereform.

Anf. 126 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det är bra att det finns en öppenhet från regeringens sida för att titta även på momsområdet och kanske jobba mot en mer enhetlig moms­lagstiftning. Man stänger i alla fall inte dörren utan håller den öppen, som jag tolkar det. Det är positivt i så fall. Man kanske inte behöver göra det så krångligt och göra en totalförändring på skatteområdet för att titta på momsområdet, kan jag tycka, men okej.

En annan frågeställning som jag tycker att det är viktigt att ta upp här och nu, mitt under brinnande pandemi, är översynen av vårdmomsen. Varför måste genomförandet av den dröja ända till nästa år? Då är pandemin förhoppningsvis utagerad, men man vet ju aldrig vad som händer. Virus­et kan mutera, och vi kan få fler vågor av coronaepidemin som kan fortsätta att ställa vården på kant, så att säga. Vi behöver lägga fokus på vårdmot­tagandet men också på personalen inom vården. De drar ett väldigt stort lass. Detta arbete skulle kunna genomföras snabbare än vad som sker. Varför gör man inte det?

Anf. 127 PATRIK LUNDQVIST (S) replik:

Fru talman! Det är såklart en intressant fråga, men jag är inte man att svara på den. Jag sitter inte med och gör prioriteringarna för vad det behö­ver jobbas med och när. Jag kan däremot försöka mig på en kvalificerad killgissning, nämligen att vi faktiskt har en pandemi nu som skjuter upp väldigt mycket arbete som vore bra att göra. Vi har hela tiden ett arbete med att parera olika problem och titta på stödsystem, ändringsbudgetar och sådana saker. Jag skulle gissa att det är därför som just denna fråga också får skjutas lite framåt. Statens resurser är tyvärr inte oändliga, ändå.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 14 april.)

Lärare och elever

§ 13 Lärare och elever

Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:Ubu11

Lärare och elever
föredrogs.

Anf. 128 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! I går talade jag här i kammaren om problemen i svensk skola och om de 600 skolklasser som lämnar grundskolan varje år utan behörighet till gymnasiet. Jag talade också om att mer än var fjärde elev i årskurs 6 hade icke godkänt i något eller några ämnen vid den senaste be­tygsättningen. Detta är en förfärande utveckling som måste brytas. Alla barn ska klara skolan och nå sin fulla potential.

Allt står och faller med en engagerad och duktig rektor. I Sverige har vi 3 900 rektorer i grundskolan och 1 200 i gymnasieskolan. Skolverkets granskning visar tyvärr att bland dem som var rektorer läsåret 2014/15 är det endast 40 procent som är kvar på samma skola efter tre år. Efter fem år är det bara 20 procent av dem som var rektorer 2014/15 som är kvar på

samma skola. Av alla dem som har slutat har 57 procent till och med lämnat yrket och skolans värld.

Vi moderater är övertygade om att ledarskapet i skolan är otroligt viktigt. Vi skrev därför en separat motion om just rektorer och skolledning. Vi borde tala mycket mer om våra rektorer, rektorsutbildningen, behovet av kompetensutveckling och rektorernas arbetsituation. Det är förödande att bara en femtedel av rektorerna är kvar på samma skola efter fem år. Vi behöver stärka våra rektorer och ge dem mandat att leda och leda ordentligt.

När den internationella undersökningen Timss, som egentligen mäter kunskaper i matematik och naturvetenskap bland elever i OECD, presenterades i höstas fanns även avsnitt med om skolledningen i respektive land. Där finns både intressanta och oroande uppgifter om skolledningen i Sverige jämfört med i andra länder.

Andelen rektorer med det som Timss kallar för den högsta utbildningsnivån är lägre i Sverige än genomsnittet i OECD och EU. I årskurs 4, till exempel, har fyra av tio elever i Sverige en rektor med den utbildning som Timss rankar som den högsta. Snittet i OECD är sex av tio elever. I Finland, där hela utskottet var och tittade på skolor, möter 98 procent av barnen i årskurs 4 en rektor med den högsta utbildningen.

Går man sedan till årskurs 8 är siffrorna ungefär desamma i Sverige: Fyra av tio elever möter en rektor med den högsta utbildningen. Snittet i OECD och EU är högre för den högre årskursen; där har 65 procent av eleverna en rektor med den högsta utbildningen. I skolorna i Finland har 99 procent av eleverna i årskurs 8 en rektor med den högsta utbildningen, jämfört med fyra av tio elever i Sverige.

Kanske, fru talman, borde uppgifterna i Timss få alla partier att vilja diskutera värdet av våra rektorer, rektorsutbildningen, kompetensbehovet och arbetsituationen. Om vi ska åstadkomma en bättre skola, där alla barn kan nå sin högsta potential och lämna skolan med fullständiga betyg, är rektorn nämligen en av de absolut viktigaste nycklarna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation nummer 6.

Anf. 129 PATRICK RESLOW (SD):

Fru talman! Låt mig först yrka bifall till reservation 23.

I ett betänkande med rubriken *Lärare och elever* är det såklart helt omöjligt att åtminstone inte i korta ordalag beröra den situation som har rått i skolan sedan drygt ett år tillbaka. Coronaepidemin har fått stora konsekvenser för både lärare och elever. Undervisningen har för de äldre eleverna fått styras om till digitala miljöer. Det är en omställning som inte bara är ny för många. Den har också ställt helt andra krav på studiedisciplin och anpassningsförmåga jämfört med reguljär undervisning. Många har lyckats med detta men långt ifrån alla.

Vi sverigedemokrater kan beklaga att det inte alltid funnits någon riktig stringens i de beslut som tagits när det gäller undervisningssituationen från regeringens och myndigheternas sida. Men vi är samtidigt glada för att lärarna trots allt har lyckats upprätthålla en hög kvalitet på undervisningen.

Att alla skolor är bra och ges de bästa förutsättningarna för lärande och kunskap är A och O för ett litet land med höga krav på välfärd och ekonomisk tillväxt. Med detta sagt hade man kunnat tänka sig att svensk skolpolitik skulle vara något alldeles enastående och att skolresultaten skulle

ligga klart över förväntan. Så är, som vi alla vet, inte fallet. Decennier av socialdemokratisk skolpolitik har förvandlat den skola som en gång var både välfungerande och av hög internationell klass till något helt annat.

Jag tror till exempel att vi i snart sagt varje debatt på något vis kommer in på frågan om trygghet och studiero. Trots detta verkar regeringen helt oförmögen att åstadkomma förändringar som gör att elever känner sig trygga på sin skola och som innebär att de kan bedriva studier i lugn och ro i klassrummen.

För ett antal år sedan genomförde Skolinspektionen en undersökning om hur just studiero bäst kunde uppnås. Det var ganska tydliga resultat. I skolor där det fanns tydliga regler och där dessa regler till fullo upprätthölls rådde god studiero. I grund och botten är detta ett ansvar som vilar på rektorn. Ett starkt och tydligt ledarskap innebär en god studiemiljö.

Undersökningen visade också att det inte är elevgruppens sammansättning som är avgörande utan framför allt hur undervisningen bedrivs och i vilken utsträckning elever får extra stöd eller extra utmaningar. Kort sagt: Tråkig och enahanda undervisning stimulerar inte intresse. Och det leder till stök.

Det poängterades också att det är viktigt att lärarna är konsekventa med att upprätthålla ordningsreglerna på skolan. Samtidigt vet vi av andra undersökningar att lärarkåren efterlyser tydligare direktiv om vad de får och inte får göra för att upprätthålla ordningen. Ett typiskt exempel är frågan om huruvida man kan lyfta ut en elev ur klassrummet. Vem har i sådana fall tillsynsansvaret? Detta har vållat stora problem, och sådana problem borde inte finnas. Här måste skrivningarna i skollagen bli mycket skarpare och ge stöd åt lärarnas auktoritet i klassrummet. Sverigedemokraterna menar att elever som utgör hot för andra elever eller som stör ordningen ska kunna tas ut ur klassrummet och placeras i särskilda jourklasser.

Tillgång till utbildade lärare är också en viktig förutsättning för läran- det. Sverige har ett stort behov de närmaste åren. Det behövs – det har vi hört många gånger – cirka 45 000 lärare till år 2033. Det är ett mastodont- uppdrag att klara av detta.

Dagligen kan vi läsa i medier om att många lärare ute på skolorna är obehöriga. Ibland kan skälen vara ekonomiska. Ibland kan det vara ren bekvämlighet som styr detta. Inget av detta är såklart bra. Men samtidigt måste debatten nyanseras. Det är bra att Sverige har en uttalad ambition att öka andelen behöriga lärare och att den som anställs som lärare i första hand ska vara behörig. Det ska vi inte ge avkall på. Men vi vet också att det på många håll i landet är svårt att rekrytera just behöriga lärare. Det kan handla om mindre kommuner eller glesbygdskommuner, där ett oflex- ibelt förhållningssätt skulle få oerhörda konsekvenser för barnens skola.

Det kan också handla om lämplighet. I en intervju i tidningen Skolvärlden för en månad sedan säger några rektorer rakt ut att det ibland är lämp- ligheten som avgör valet mellan en behörig och en obehörig kandidat. Här måste såklart lärarutbildningarna ta sitt ansvar. De måste vässas till. Det är inte acceptabelt att utexaminera lärare som sedan bedöms inte vara lämpliga som just lärare.

Det finns många obehöriga lärare som har de formella ämneskunskap- erna – det glömmar vi många gånger bort – men som saknar den pedago- giska delen. Sverigedemokraterna tycker att det vore bra om det fanns

större möjligheter för obehöriga lärare att komplettera sin utbildning med en pedagogisk utbildning på kortare tid. Vi ser även gärna att detta kan göras under anställningen. I stället för att kritisera obehöriga lärare borde vi göra allt för att få dem att bli behöriga. Det behövs om vi ska klara av att vaska fram 45 000 nya lärare på bara ett drygt decennium.

För en tid sedan kom det alarmerande rapporter om svenska elevers läromedel. Läromedelsförfattarna har, i brist på officiell statistik, undersökt hur det ser ut med läromedel i skolan. Hela 86 procent av de tillfrågade lärarna i undersökningen menar att det inte kan köpa in de läromedel som de behöver i undervisningen. Läromedelsinköpen varierar från – hör och häpna – 0 till mer än 1 500 kronor per elev och läsår. Snittet är 600 kronor, men mer än var femte skola köper in för ungefär 400 kronor per elev och läsår. Det är inte mycket böcker.

Enligt undersökningen finns det en strukturell ojämlikhet i läromedels-tillgången. Elever i familjer med sämre ekonomi har sämre tillgång till läromedel. För den elev som inte har böcker tillgängliga i hemmet blir problemen större. Det är allvarliga signaler. Vi sverigedemokrater tycker att det vore bättre att ta tag i detta än att diskutera systemfrågor och annat. Det här är saker som rör elever väldigt mycket och som präglar deras förmåga att ta till sig kunskap.

Fru talman! Få frågor, skulle jag vilja säga, engagerar elever så mycket som skolmaten. Så har det varit i alla tider. Jag tror att vi alla har minnen av skolmaten – goda eller dåliga. Antingen älskar man den eller så gör man det inte.

Sverige är ett av tre länder i världen som erbjuder gratis skolmat för alla – det är ett dukat bord. Dessutom är det flera individuella alternativ. Det är extremt kostsamt för kommunerna, för kommunerna får inga extra pengar för all den individanpassade mat som serveras. Ju mer specialrätter, desto mindre pengar blir det till övrig mat. Det tycker vi är ohållbart. Det är viktigt att barnen får mat i skolan, men det är inte bra att detta spräcker budgeten. Vi efterlyser därför nationella riktlinjer om att det dagligen ska serveras en kötträtt, en vegetarisk rätt och specialkost endast för dem som behöver det av medicinska skäl och som kan styrka det med läkarintyg.

Maten ska vara näringsrik. Den ska vara av god kvalitet. Den ska vara välsmakande, och den ska vara vällagad. All mat ska i möjligaste mån vara härproducerad. Allt kött ska vara producerat i enlighet med svensk djur-lagstiftning, och all mat ska serveras enligt tallriksmodellen. Vi anser inte att det ska erbjudas specialkost av religiösa eller kulturella skäl. Där finns det vegetariska alternativet att tillgå.

Med detta sagt, fru talman, förutsätter vi sverigedemokrater att den skolpolitiska debatten nu börjar fokusera på frågor som är viktiga för just elever och lärare och inget annat.

Anf. 130 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Det är sällan jag får chansen att prata skolpolitik. I veckan när jag satt och skrev ett anförande fick jag därför feeling. Då blev utkastet på ungefär 28 sidor, men jag ska verkligen försöka behärska mig och hålla tiden.

Jag vill börja med att yrka bifall till Centerpartiets reservation nummer 16 i betänkandet.

Att prata om skolan är först och främst att prata om det som dagens debatt egentligen handlar om, nämligen eleverna, lärarna, rektorerna och personalen i elevhälsan. Det är dessa människor som skapar skolan. Vi kan som politiker i bästa fall skapa förutsättningarna, men det är dessa människor som skapar förändringarna i klassrummen i vardagen.

Det är uppenbart att svensk skola har en del problem. Förändringar har skett över tid, och fler förändringar måste ske. I dag lämnar alldeles för många barn skolan utan de förutsättningar som krävs för att de ska kunna skapa sig en egen bild av sin framtid. Det måste vi få slut på. Sedan kom det en pandemi i vägen som har skapat nya problem som måste adresseras väldigt snabbt så att vi inte förstärker de utmaningar som redan finns.

Fru talman! Vi lever i ett land med stora möjligheter. Sverige är, corona till trots, ett av världens rikaste och mest jämställda länder. Samtidigt står Sverige inför stora utmaningar och präglas sedan länge av en allvarlig social klyvning, en klyvning som riskerar att fördjupas ytterligare i spåren av pandemin.

Var i Sverige man föds, vart man kommer och var man växer upp, bor och rotar sig påverkar människors ekonomiska förutsättningar och livschanser. Det vet vi. Vissa platser, både i städer och på landsbygden, hamnar efter medan andra blir attraktiva och spännande.

I grund och botten måste alla vuxna ha chansen till jobb och försörjning och varje barn chans till en bra skolgång. Att arbetsmarknaden och utbildningsområdet fyller så mycket i det januariavtal som ramat in mandatperiodens riksdagsarbete är därför ingen slump. Att bygga en möjligheternas ekonomi som främjar den enskildes frihet och bryter klyvningen mellan människor och platser, är förutom klimatkampen, det stora och avgörande projekt som Sverige står inför nu.

Jag vill därför fokusera på de utanförskapsområden som vi i dag inte lyckas få med på resan – inte för att lärare, skollära och elever inte gör storverk överallt i Sverige eller inte behöver bättre förutsättningar överallt i Sverige men för att det är i dessa områden som problemen är som störst.

För att bryta negativa spiraler och för att vända utanförskapsområden krävs samverkande insatser som gör området tryggt och attraktivt. Politiken måste vara konsekvent över tid och vara tuff mot både dagens brottslighet och gängkriminalitet men först och främst mot de sociala drivkrafterna bakom brottsligheten så att den utrotas från grunden. För detta finns ingen plats som är så avgörande som skolan.

Skolorna och barnens sociala situation är ofta inte starka nog för att ge en realistisk, meritokratisk dröm för varje barn om att hårt arbete i skolan, med engagerade och kunniga lärare, kan lyfta individer till en god framtid. Därför är det helt avgörande att utsatta skolor kan vändas och göras till ljuspunkter för området som gör att familjer vill stanna. Skolor som misslyckas måste därför inte bara få stärkta resurser; vid behov behöver de snabbt kunna tas över av en annan ledning eller huvudman. Varje månad och termin som unga människor tappar kursen mot att kunna läsa, skriva och räkna och mot att kunna få bra jobb i en modern ekonomi är extremt kostsamma för samhället.

Centerpartiet har därför drivit på för fler karriärtjänster i utanförskapsområden för att de mest erfarna lärarna ska finnas på de skolor där behoven är som störst. Genom att satsa på högre löner kan staten bidra till att vi får fler förstelärare i våra utanförskapsområden. Men vi behöver naturligtvis göra mer.

Skolor i och nära utanförskapsområden har haft mycket olika utveckling. Några har tack vare en kraftfull ledning trotsat svåra sociala förutsättningar för eleverna och nått utmärkta resultat. Många fler skolor har i stället fått mycket dåliga resultat, lärare med låg erfarenhet samt ordningsproblem som ytterligare försämrat framtidsutsikterna för de boende.

Tiden börjar rinna ut, och ett sista område som jag vill nämna är det svenska språket. Vi behöver stärka nyanlända barns utbildning genom intensivare och mer systematiskt utarbetad språkutbildning.

Språkintruktionsprogrammet ska rikta sig till de elever som nyligen kommit till Sverige. Elever ska parallellt med deltagande i språkintruktionsprogrammet slussas in i den ordinarie verksamheten.

Nyanlända elever ska även framöver kunna beredas möjlighet att läsa in kärnämnen i skolan på sitt modersmål för att säkerställa att de inte hamnar efter kunskapsmässigt. Även nationella prov på andra språk bör utredas. För att stärka barnens språkutveckling bör en utredning tillsättas om införandet av språkfritis i områden med stor andel utrikesfödda barn eller barn till utrikesfödda.

För att vända utanförskapsområden måste man börja med att vända ut-satta skolor och göra dem till ljuspunkter för området. Så skapar vi en bättre integration och framtidstro. Skolan är och kommer även i fortsättningen att vara motorn i det långsiktiga integrationsarbetet.

Anf. 131 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 19.

Det råder stor brist på lärare och pedagoger i svensk förskola, skola och fritidshem. Bristen på behörig personal gör att det i praktiken är möjligt att som obehörig få arbeta flera år i sträck på samma skola eller förskola.

Vänsterpartiet är övertygat om att den som väljer att fortsätta arbeta som lärarvikarie under flera år också har kapaciteten att klara av att ta en lärarexamen. Detsamma gäller även pedagoger inom förskola och fritidshem. I dag saknas dock tillräckliga incitament för många huvudmän att stötta sina vikarier och obehörig personal att läsa sig till behörighet. Det går även att konstatera faktum att många fristående skolor har färre behöriga lärare, eftersom det är billigare att ha obehöriga lärarvikarier. På så sätt kan de vinstdrivande koncernerna utöka sina vinstmarginaler.

Vänsterpartiet vill underlätta personalförsörjningen inom välfärdens olika bristyrken, såsom lärare och förskollärare, genom att införa den så kallade Dalamodellen nationellt. Modellen innebär en ny utbildningsform där studenterna får anställning med lön samtidigt som de studerar.

Vänsterpartiet vill ställa högre krav på att huvudmännen ska möjliggöra fortbildning och vidareutbildning av obehörig personal inom förskolan och skolan.

Även inom fritidshemmen är situationen vad gäller personalförsörjning bekymmersam. Fritidshemmens verksamhet ska hålla hög pedago-

gisk kvalitet, och för Vänsterpartiet är det en självklarhet att andelen personal med fritidspedagogexamen och fritidslärarexamen behöver öka. De som redan är anställda på fritidshemmen men saknar relevant utbildning, som pedagogisk högskoleexamen, bör självklart vara en målgrupp att rikta särskilda insatser till genom vidareutbildning och validering.

Regeringen bör därför utreda möjligheten att ställa krav på huvudmännen att möjliggöra fortbildning av obehörig personal inom förskola, förskoleklass och skola.

Men, fru talman, om vi ska kunna lösa problematiken med personalbristen måste vi också ta tag i systemfelen. Vi måste ta tag i och avskaffa marknadsskolan. Vi måste avskaffa segregering av skolvalssystem. Vi måste avskaffa finansieringsmodeller som leder till den ojämlikhet som växer alltmer i den svenska skolan. Vi måste ge mer makt till skolans personal och profession, och vi måste se över den sistelärarreform som majoriteten av riksdagens partier tyvärr införde.

Fru talman! Vänsterpartiets ideal kring demokrati bygger på upplysta samhällsmedborgare. Det kräver både ett sammanhållet utbildningssystem och en hög nivå av kunskap hos hela befolkningen. Vi vill skapa en jämlik och sammanhållen skola. Förskolan och skolan ska lägga grunden för ett liv med möjligheter, inte bidra till att förstärka och utöka klassamhället.

I en demokratisk skola möts alla elever av positiva förväntningar, inte minst eftersom det finns stark evidens för att det är så det bästa lärandet sker. I en demokratisk skola arbetar man också utifrån premissen att det är skolans och undervisningens kvalitet som avgör hur det går för eleverna och eftersträvar aktivt att motverka de skillnader i förutsättningar som följer med elevernas bakgrund. Det innebär att skolan måste bli mycket bättre på att erbjuda elever särskilda stödinsatser.

Fru talman! Det är när samhället möts av kriser som skolan blir extra viktig. Det har vi bevittnat inte minst under det senaste året. För många barn är skolan den enda trygga punkten i vardagen. För Vänsterpartiet har skolan alltid varit det band som håller samhället samman. Det är bland annat därför vi länge har krävt en mer sammanhållen skola där barn från olika bakgrunder möts.

Under våren har vi sett lärare och elever kämpa för att få skolan att fungera trots den pågående pandemin. I skolmatsalar har all personal fått rycka ut för att få serveringen att fungera. Lärare och förskollärare har fått ägna raster åt att tvätta och desinficera dörrhandtag, bänkar och bord.

För Vänsterpartiet är erfarenheten av coronapandemin att vårt arbete för mer pengar till välfärden är viktigare än någonsin. Skolan är en av de viktigaste delarna för att hela samhället ska fungera.

Fru talman! Rätt till utbildning för papperslösa är ännu ett ämne som Vänsterpartiet har tagit upp i dagens betänkande, och jag tänkte avsluta mitt anförande med detta ämne.

I juli 2013 genomfördes en lagändring som ger papperslösa barn rätt att gå i skolan. Det innebär att alla papperslösa barn mellan 6 och 18 års ålder har laglig rätt till skolgång, men de omfattas inte av skolplikten. En person som är papperslös och börjar gymnasiet innan hen har fyllt 18 år har rätt att avsluta utbildningen även efter det att hen har fyllt 18. Ett papperslöst barn har även rätt till anpassad utbildning i särskolan och skol-skjuts på samma sätt som alla andra barn.

Det är svårt att veta hur många papperslösa barn som använder sin rätt till skolgång, men när Stockholms Stadsmission gjorde en rundringning till 51 kommuner i Sverige kunde man visa att hälften av kommunerna uppgav att de har, eller har haft, papperslösa elever i åtminstone grundskolan. Samma undersökning visade även att det finns stora brister i hur kommunerna har förberett sig för att säkerställa de papperslösa barnens rätt till skolgång och att skolgången ska bli så trygg som möjligt. Bristerna gäller bland annat rätten till individuell prövning av utbildningsbehov och studie-stöd för papperslösa barn. Papperslösa barn får inte alltid ut sina skolbetyg.

Utbildning, fru talman, är en central del i det långsiktiga arbetet med att bryta den fattigdom och utsatthet som papperslösa barn lever i. Det är därför viktigt att säkerställa att lagändringen från 2013 får önskad effekt. Vänsterpartiet menar att reformen nu behöver utvärderas i syfte att säkerställa alla barns rätt till utbildning.

Regeringen ska utvärdera, menar vi, i vilken mån reformen från 2013 har lett till att rätten till utbildning värnas, och regeringen ska återkomma med förslag om hur vi kan stärka papperslösa barns rätt till utbildning.

Fru talman! Lagen från 2013 ger, som sagt, papperslösa barn rätt att gå i skolan, men den inkluderar inte deltagande i förskoleverksamhet. I förarbetena till lagändringen fanns förslag om att ge alla barn rätt till förskoleverksamhet utifrån argumentationen att barn i förskoleåldern riskerar att bli ännu mer isolerade på grund av ett större beroende av föräldrarna för att röra sig utanför hemmet. Därmed såg man en ökad risk för att små barn som lever som papperslösa skulle osynliggöras än mer om de inte gavs möjlighet att gå i förskolan. Trots detta gavs inte papperslösa barn lagstadgad rätt att gå i förskolan. Det är något som Vänsterpartiet vänder sig mot. Vi menar helt enkelt att det behövs en utvärdering av frågan om att införa en rätt för papperslösa barn att gå i förskolan.

Anf. 132 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Daniel Riazat för hans debattinlägg.

Jag hade egentligen inte tänkt att begära replik på Daniel Riazats inlägg, men jag reagerade ändå på hans ordval för att beskriva hur svensk skola är och de utmaningar som vi i vissa avseenden kan vara ense om.

Vi har exemplet marknadsskolan. Jag vill påminna Daniel Riazat om att knappt 80 000 av 442 256 anställda i svensk skola jobbar för fristående huvudmän. En av fyra skolor har fristående huvudmän, och 95 procent av dem har en eller två enheter. Det är betydligt högre lärartäthet i fristående verksamheter. Fler barn med utrikes bakgrund går i fristående verksamheter, och nöjdheten bland både elever och föräldrar är signifikant högre hos fristående huvudmän.

Jag undrar varför Daniel Riazat ger denna verklighetsbeskrivning av skolverksamheten.

Anf. 133 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Välkommen, Alireza, till utbildningsutskottets debatter!

Jag vet inte hur jag ska besvara frågan utan att låta otrevlig. Trots alla fakta som Alireza presenterade här, som han menar är fakta, är det så mycket som inte stämmer.

Den här interpellationen borde Centerpartiet ställa till alla forskare som har kommit fram till alla slutsatser som jag redogjorde för i mitt anförande,

till lärarfacken som håller med om exakt de slutsatser som jag föredrog i talarstolen, eller till dem som tar fram Pisaundersökningarna, till OECD och alla andra organ som har konstaterat att svensk skola blir mer ojämlig. Det är på grund av att systemet är uppbyggt på ett marknadstänk och att vi separerar elever.

De decennier som experimentet i svensk skola har fått fortgå har lett till större segregation, till sämre villkor för personalen och till att barn med olika bakgrunder inte längre möts. Jag menar inte enbart nationell eller etnisk bakgrund utan också utifrån klasstillhörighet. När Alireza Akhondi pratar om fler elever med utländsk bakgrund på skolorna, säger det inte så mycket om den situation vi står inför. Där har eleverna också olika klassbakgrunder.

Till sist måste jag också bemöta det som presenterades som fakta angående personalen inom friskolor. Vänsterpartiet har många medlemmar som jobbar på friskolor. Det är inte dem vi vänder oss emot, utan det är systemet, marknadslogiken, som dessutom har försämrat för den kommunala skolan. Det är vad vi vänder oss emot.

Anf. 134 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för Daniel Riazats svar, även om jag uppfattade att svaret som ledamoten gav var obegripligt på flera plan.

Jag vill påminna Daniel Riazat om hur verkligheten såg ut tidigare. Många föräldrar flyttade för att barnen skulle få möjlighet att gå i en bättre skola. I dag är det möjligt för barn i socioekonomiskt utsatta områden att själva välja skola.

Dessa fakta som jag redogjorde för är inget som jag har hittat på, utan det är statistik som finns att tillgå i offentliga databaser. Jag rekommenderar Daniel Riazat att titta på nöjdheten bland elever, föräldrar och personal. Det går inte att komma ifrån.

Vi har problem med likvärdigheten i svensk skola. Men de beror inte på de parametrar som Daniel Riazat lyfter fram. Skolpengssystemet behöver ses över. Men bristerna beror i viss utsträckning på att kommunerna inte räknar skolpengen på ett adekvat sätt. Det säger jag som tidigare förvaltningschef i kommunal verksamhet.

Det finns också problem kring transparensen och hur man kan välja skola. Det finns vissa som redan på BB ställer sina barn i kö till vissa utvalda skolor. Men detta adresserar man inte med Vänsterpartiets politik. Den retorik som Daniel Riazat står för är direkt kontraproduktiv.

Anf. 135 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Om jag hade tillhört ett parti som sprang ärenden åt Svenskt Näringsliv och Friskolornas riksförbund hade jag förmodligen sagt precis samma saker som Alireza Akhondi just sa från talarstolen.

Det här med statistiken är ganska lustigt, eftersom Centerpartiet har röstat emot att vi ens ska ha offentlig statistik om skolor. Senast i november, när jag lade fram ett förslag i utbildningsutskottet, var Centerpartiet ett av de partier – tillsammans med resten av de borgerliga partierna och det högerextrema partiet – som röstade ned att vi skulle ha offentlig statistik. Den statistik som Alireza Akhondi hänvisar till kommer från Friskolornas riksförbund, som i sin tur är en lobbyorganisation vilken framhäver olika slags siffror som på något sätt ska stå emot den forskning och all den

evidens som nu finns om hur misslyckat marknadsexperimentet har varit för svensk skola.

Fru talman! Den här debatten tydliggör på ett väldigt bra sätt skillnaden mellan höger och vänster när det kommer till skolan. Alireza Akhondi sa att man tidigare, när vi hade ett annat skolsystem, inte kunde få sina barn till en bättre skola om man inte flyttade. Det är det här som är grundskillnaden mellan våra synsätt. Jag vill att alla skolor i vårt land ska vara bra. Man ska inte behöva resa 50 minuter eller en timme för att komma till en så kallad bra skola, utan vi ska ha en likvärdig skola och ett sammanhållet skolsystem, där det inte är föräldrarnas plånbok som avgör vilken utbildning man får. Det är detta som är följderna av att vi har segregering av skolvalssystem, en orättvis finansieringsmodell och en marknadslogik som råder i skolan.

Anf. 136 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas reservation 13.

En bra rektor, med ett tydligt skolledarskap som genomsyrar hela skolan, och riktigt bra lärare är de viktigaste framgångsfaktorerna för en skola. Kristdemokraterna har därför flera förslag för att säkerställa att vi har skickliga rektorer och lärare med de bästa förutsättningarna att förmedla den kunskap som krävs för att våra elever ska kunna ta makten över sitt liv och forma sin framtid. Rektorsutbildningen bör exempelvis öppnas för dem som vill bli rektorer och inte bara finnas för dem redan är utsedda rektorer – lite som det fungerar i Finland. Alla rektorer bör också återkommande erbjudas fortbildning och handledning för att utveckla sitt skolledarskap.

Fru talman! I gårdagens debatt förklarade jag att Kristdemokraterna vill se en mer kunskapsbunden skola, med mer undervisningstid och tidiga kunskapskontroller, så att stödinsatserna ska kunna sättas in tidigt. Men allt börjar förstås med riktigt bra lärare som tack vare sin ämneskunskap inspirerar eleverna till kunskap, leder klassen framåt och håller ordning i klassrummet.

Vi behöver höja behörighetskraven till lärarutbildningen och behöver även fortsatta satsningar på karriärtjänster i form av exempelvis förstelärare och lektorer, detta för att möjliggöra fler karriärvägar och ett lönelöft för landets lärare. Karriärtjänsterna behövs inte minst i våra utanförskapsområden. Men det behövs också satsningar på vidareutbildningar för alla lärare. Lärarna måste kontinuerligt få del av forskning och utveckling. Vi skulle exempelvis vilja se mer av utbildning i ledarskap och konflikthantering, både inom ramen för lärarutbildningen och som vidareutbildning i kommunerna.

Fru talman! Det gäller också att de bästa lärarna väljer att stanna inom yrket. Att en gång för alla göra upp med ordningsproblemen och stöket i skolan är en viktig sak för att förbättra lärarnas arbetsmiljö, men lärarna behöver också få fokusera mer på undervisningen. Det handlar om att se över dokumentationskrav och att rensa i arbetsuppgifter, vilket är möjligt med fler vuxna i skolan.

Ett sätt att avlasta är att ha särskilda mentorer, så att de undervisande lärarna kan fokusera på just själva undervisningen, men man kan också exempelvis dra nytta av en ideellt engagerad klassmorfar. En sak är i alla

fall säker, och det är att mer tid till lärarledd undervisning är det bästa sättet att förbättra skolresultaten.

Fru talman! Alltför många elever lämnas dessvärre efter i Socialdemokraternas Sverige. Eleverna kommer inte alltid till sin rätt, och stöket och trakasserier gör att många barn mår dåligt eller hamnar efter i skolan. I värsta fall slutar de till och med att komma. Skolfrånvaron är ett enormt problem.

Skolans syfte ska ju vara att varje enskild elev ska få skaffa sig så mycket kunskap och bildning som möjligt för att utvecklas som person och kunna förverkliga sin potential. Det kräver att vi på ett bättre sätt anpassar skolans undervisning till de enskilda elevernas förutsättningar och behov.

Den inkluderingsstanke som innebär att alla elever helst ska undervisas på samma sätt i samma klass har gått för långt och gör att många enskilda elever far illa. I stället behöver vi nu satsa på fler speciallärare och specialpedagoger. Vi behöver också ge våra skolledning större frihet att bygga ut och utforma särskilda undervisningsgrupper. Regeringen måste dessutom omedelbart agera för att förbättra förutsättningarna för att bedriva resursskolor i Sverige. De elever som har de största stödbehoven måste också få det stöd de behöver.

Fru talman! Hur eleverna mår påverkar naturligtvis också hur det går i skolan. Vi skulle därför behöva en elevhälsogaranti som innebär att varje elev kan komma i kontakt med elevhälsan varje dag. Tillgängligheten behöver också förbättras på våra vårdcentraler och i barn- och ungdomspsykiatri.

Kristdemokraterna vill därför ge regionerna det samlade ansvaret för den medicinska och psykosociala elevhälsan, samtidigt som skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och skolpsykologer ska finnas kvar i skolverksamheterna. Detta skulle skapa bättre förutsättningar att tidigt fånga upp både de elever som mår dåligt och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Fram tills ansvaret flyttas bör alla skolhuvudmän naturligtvis ha samverkansavtal med regionerna för att säkerställa att inte elever faller mellan stolarna. Alla barn behöver erbjudas rutinmässiga samtal med skolans kurator. Att stärka elevhälsan är helt avgörande om vi ska lyckas skapa en skola där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Anf. 137 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! I det här betänkandet har Liberalerna lyft fram krav på flera förändringar. Det gäller inte minst vår prioriterade fråga om att upprätthålla och förstärka studieron i klassrummet och lärarnas befogenheter.

Vi har nu jobbat gentemot regeringen under flera år för att ändra i skollagen och öka och förtydliga lärarnas befogenheter att ingripa mot stökiga elever. Vi vet att en av fyra lärare har utsatts för hot eller våld. Vi vet att sex av tio lärare avstår från att ingripa mot stökiga elever. Det är på grund av otydliga befogenheter men också av rädsla för att bli anmälda till Barn- och elevombudet och Statens skolinspektion.

Vi behöver också förstärka den disciplinära verktygslådan. Om man hotar eller våldför sig på andra elever, eller för den delen på skolans personal, ska man som elev lättare kunna stängas av eller omplaceras till en annan skolenhet. De förslag som nu är färdigutredda hoppas jag att det

levereras konkreta propositioner och förslag om till Sveriges riksdag som jag hoppas att vi kan fatta beslut om inom kort, fru talman.

Jag vill särskilt lyfta upp våra förslag om resursskolor och särskild undervisningsgrupp som vi på flera områden har motionerat om både i partimotion och i kommittémotion och som behandlas i betänkandet. Därför vill jag särskilt, fru talman, följa upp och yrka bifall till vår reservation 9 om särskilda undervisningsgrupper och resursskolorna.

Liberalerna har fått in ett krav som vi har jobbat för under många år. Vi har kritiserat den så kallade inkluderingstanken under decennier. Jag minns när jag själv var kommunalråd för tio år sedan. Det var en oerhört känslig och spänstig debatt där vi hade helt olika ideologiska ingångar. Problemet i dag är kanske inte så mycket ideologi utan ekonomi.

Vi ser i dag att vi har tusentals hemmasittare. Vi har tusentals elever som slås ut från den ordinarie skolan, oavsett huvudman. Vi har problem med att vi inte vet hur närvaron ser ut. Därför var det bra att utbildningsutskottet strax före jul gjorde ett tillkännagivande till regeringen om att ta fram en nationell frånvarostatistik för att bättre följa upp den generella närvaron och frånvaron men i synnerhet försöka identifiera elever med långvarig frånvaro från skolan.

Det gäller de elever med problematisk långvarig frånvaro, i debatten kallade hemmasittare. Många av de eleverna har olika typer av funktionsnedsättningar. De har inte fått det rätta och tidiga stödet i klassrummet, vilket har lett till utanförskap och utslagning från deras skolgång.

Vi vill betona de krav som vi också har fått igenom i den utredning som precis presenterades till regeringen om att i skollagen skriva in att det får finnas resursskolor och får bedrivas kommunala resursskolor. Den ändringen måste snart komma på plats. I den delen är jag inte orolig.

Jag är mer orolig för delen med särskild undervisningsgrupp. Vi kommer att fortsätta att aktivt slåss för att det ska bli lättare för alla elever som har särskilda behov att få en plats i särskild undervisningsgrupp.

Det är flera organisationer som har yttrat sig i den frågan till regeringen och instämt i att det i dag finns möjligheter. Men de säger också att tillämpningen, hur det fungerar i verkligheten, skiljer sig.

Det är korrekt. Bedömningarna av vilka elever som får stödet, vad som anses som särskilt stöd och om man ska få plats i den särskilda undervisningsgruppen skiljer sig dramatiskt mellan olika kommuner och mellan olika huvudmän i Sverige. Det är inte likvärdig bedömning och inte likvärdiga villkor.

Utredaren säger också att i den delen behövs det inga lagändringar för att regelverket redan finns på plats. Liberalerna delar inte den slutsatsen och den analysen. Därför är vårt budskap till regeringen och till dem som arbetar med den här produkten vidare innan den kommer till riksdagen att det måste innebära att det blir lättare nere på klassrumsnivå för dessa elever som skulle behöva en plats i särskild undervisningsgrupp.

Fru talman! Vi ser i stället besparingar, neddragningar på kringresurser, att det brister i det anpassade stödet och att det brister i det särskilda stödet. Vi ser att inte bara de formella kraven i skollagen utan också kraven i dag är för höga innan man som elev med särskilda behov kan komma i fråga för en plats i särskild undervisningsgrupp.

Som specialpedagog, ska skolmyndigheten också ha uttryckt det tidigare i utbildningsutskottet, talar man mer om placering än inkludering i

svensk skola. Det smärtar en skolpolitiker att höra det om det som egentligen var tänkt som att eleven ska gå i en vanlig klass. Men det kräver rätt stöd, rätt kompetens och rätt närvaro av personer som kan de här eleverna och funktionshindren. Då kan det fungera för vissa elever. Men för andra elever gör det inte det.

Därför behöver vi både stöd i den ordinarie klassen och stöd i den särskilda undervisningsgruppen. De som har långvariga och extra omfattande stödbehov kan skrivas in i resursskolor. Jag är väldigt glad att Liberalerna jobbar parallellt på olika fronter för att se till att alla elever får reell chans att klara sin utbildning i framtiden.

Anf. 138 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag ska inleda med att citera en gammal rektorskollega till mig. Han sa ibland: "Vi har en kärleksfull skollagstiftning." Han syftade såklart på den bestämmelse som innebär att varje elev ska ha det stöd, den ledning och den stimulans som hon behöver för att nå så långt som möjligt enligt sina förutsättningar och utbildningens mål.

Det är en bestämmelse som har både kollektiva bevekelsegrunder, det vill säga att det är bra för samhället som helhet att varje medlem har möjlighet att utvecklas så långt som möjligt, och individuella bevekelsegrunder, det vill säga att varje individ ska få känna växandets glädje och den tillfredsställelse det innebär att göra framsteg och övervinna svårigheter. På totalen är det en bra grundförutsättning för ett skolväsen som ska vara bra både för samhället och för varje individ.

Vad behövs då för att det ska kunna realiseras? I dag debatterar vi ett par hundra förslag från allmänna motionstiden som handlar om att göra förändringar som berör lärare och elever. *Lärare och elever* är också namnet på betänkandet.

Rektor i samråd med lärare, elevhälsa och vårdnadshavare har redan långtgående befogenheter att vidta de stödåtgärder som krävs för att utbildningen ska vara så bra som möjligt för varenda unge. Behövs särskilda undervisningsgrupper, anpassad studiegång, enskild undervisning eller andra anpassningar eller resurser kan sådana sättas in inom ramen för den redan befintliga, kärleksfulla lagstiftningen.

Fru talman! I den svenska skolan ska ingen lämnas efter och ingen hållas tillbaka. Därför arbetar regeringen och samarbetspartierna med flera förslag för att ge bättre möjligheter till individuell anpassning så att skolan bättre ger den ledning och stimulans som behövs för att en elev ska nå så långt som möjligt.

Det betyder både att vi arbetar med att permanenta spetsutbildningar på högstadiet och gymnasiet och möjligheten för elever att gå snabbare fram. Men det betyder också att vi arbetar med förslag för att ytterligare stärka elevhälsan både genom tydligare reglering av uppdraget och av en acceptabel lägstanivå.

Det betyder att vi arbetar med förslag för att få på plats bättre bestämmelser om resursskolor, att vi har förslag framme för att stärka särskolan och att vi arbetar med analyser av hur problematisk skolfrånvaro och individuella tilläggsbelopp ser ut för att skolan bättre ska möta enskilda individers behov.

Vi arbetar med en nationell plan för trygghet och studiero. Vi har fått förslag på hur anmälningsförfarandet till Skolinspektionen kan förändras för att bli mer ändamålsenligt.

Vi har redan på plats statsbidrag för stärkt bemanning i elevhälsan, garanti för tidiga stödinsatser i lågstadiet och nya regler för undervisning i förberedelseklass, nya regler för att följa och vidta åtgärder med anledning av elevfrånvaro, utökad timplan i idrott och hälsa och samling för daglig rörelse. Detta är några exempel på viktiga reformer för att komplettera en redan kärleksfull skollagstiftning.

Fru talman! Jag noterar dock mina utskottskollegors övertro på exkluderande lösningar. Att sortera elever baserat på diagnoser eller stödbehov är ett verktyg som jag anser bör användas med försiktighet.

Varje elev ska ha det stöd som hon har rätt till, men jag är inte lika övertygad som många andra företrädare i den här kammaren om att allt löser sig om bara skolan får möjlighet att sortera in elever i olika fack och ordna utbildning på vissa vis för vissa barn.

Det är inte så många decennier sedan som vi – med anledning av forskningsresultat – lämnade resterna av systemet med olika typer av hjälpklasser och började använda en begreppsapparat som innebär att elever betraktas ”vara i behov av stöd” i stället för det mer permanenta ”ha behov av stöd”. Vi har gått från elevvård till elevhälsa.

Självklart ska professionen ha mandat att använda den kärleksfulla skollagstiftningen för varje elevs bästa, det vill säga ha mandat att vidta de åtgärder som de bedömer krävs för att anpassa utbildningen på bästa sätt efter elevens behov. Men ordningen där vi sorterade elever baserat på funktionssätt och delade in dem i grupper efter det får inte idylliseras. Stödet till eleverna var, i detta avseende, inte bättre för.

Fru talman! När det gäller lärares arbetsmiljö, löner och status har den sittande regeringen redan vidtagit flera åtgärder för att läraryrkets attraktivitet ska öka. Vi har under förra mandatperioden gjort stora satsningar på fortbildning för lärare, på lärarlöner och på mer personal i skolan.

Vi har sett över lärares administrativa börda och satsat på lärarassistenter och annan personal i skolan. Vi har förstärkt styrkedjan genom att reglera skolchefens roll i skollagen och gjort förskolechefer till rektorer med motsvarande rätt till utbildning. Och vi fortsätter att arbeta med skolprofessionernas villkor och status tillsammans med våra samarbetspartier. Vi ska få ett professionsprogram på plats. Vi har justerat i lärarutbildningarnas innehåll och fortsätter att satsa på lärares kompetens.

Men, fru talman, den som menar allvar med att vilja höja läraryrkets status kan inte runda frågan om mandatet eller makten som varje lärare har. Det marknadssystem som skolan har blivit har skiftat makten i klassrummet från läraren som myndighetsföreträdare och eleven som utsatt för myndighetsutövning till eleven och hennes föräldrar som kunder och läraren som leverantör.

Utbildning är dock inte en vara som vilken som helst. I skolan ska elever självklart ha både inflytande över och ansvar för sitt lärande. Men i skolan har kunden inte alltid rätt. Ändå har elever och vårdnadshavare som är missnöjda stora möjligheter att vända sig till skolvärldens reklamationsnämnd, det vill säga Skolinspektionen, vilket också blir allt vanligare som maktmedel.

Skulle det ändå inte räcka för att få leverantören att göra som kunden begär finns alltid, i det nuvarande systemet, möjligheten att byta leverantör, det vill säga att ta sin skolpeng med sig och gå till en annan skola – när som helst och hur ofta som helst.

Detta påverkar inte bara systemet på så sätt som framgick av gårdagens debatt om övergripande skolfrågor; det påverkar också hur makt och mandat fördelar sig i klassrummet. Det är värt att komma ihåg när vi diskuterar läraryrkets status och viktigt att fundera över för dem som vill värna det nuvarande marknadssystemet i skolan.

Med detta yrkar jag bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkande UbU11 och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 139 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag hade gråtit i två timmar i högstadieskolans spiraltrappa. Nu stod jag där, och i darrande händer höll jag mitt manus. Jag hade fått välja ämne själv. Men samhällskunskapsläraren gav inga fler dispenser – nu skulle talet hållas, och i publiken satt tio klasskompisar.

Jag hade ont i magen. Minuten innan det var min tur tänkte jag: Om inte jag berättar för de här tio klasskompisarna om det ämne som jag har valt – hur kvinnor och flickor som blir utsatta för våldtäkt får stå med skulden och skammen – på ett bra sätt kanske de aldrig får höra det här från någon! De kanske aldrig kommer att förstå problemet.

Det var mitt första tal. Nervositeten släppte när jag insåg att mina ord hade makt och betydelse – en större betydelse än vad folk tyckte att jag hade. Om jag inte där och då hade hållit det där talet hade jag inte heller stått i den här kammaren i dag.

Det är mycket tack vare min lärare i samhällskunskap i högstadiet som jag gick från en blyg elev som brydde sig mer om vad andra tänkte om mig än om det som var viktigt att förändra i samhället till en elev och till en människa som står upp för att förändra världen. Den fråga som var viktig för mig då är viktig också här i dag. Och den finns med i det betänkande om lärare och elever som vi i dag debatterar.

Min motion om att modernisera sex- och samlevnadsundervisningen för att ha fokus på samtycke har blivit verklighet. I dag kan vi avslå den med motiveringen att regeringen i Sverige nu har ändrat läroplanen så att det som förr var sex och samlevnad nu blir sexualitet, samtycke och relationer. Alla barn ska få lära sig att skammen vid ett sexuellt övergrepp hör hemma hos förövaren och att ansvaret för att vara säker på att den man har sex med deltar frivilligt ligger hos var och en. Det är ett gemensamt ansvar hos oss alla. Det här är ett led i en större förändring i samhället som började med samtyckeslagen.

Nästa steg, fru talman, är att se till att alla lärare som nu ska undervisa i det här ämnet får den här kunskapen med sig. Vi har sett till att detta nu blir obligatoriskt på lärarutbildningen. Men något som vi som jobbar med utbildningspolitik är väl medvetna om är att det tar ett tag innan skolan är full av lärare som nu börjar lärarutbildningen. Vi måste också se till att alla lärare som redan arbetar i skolan får denna uppdaterade kunskap. Det handlar en att-sats i betänkandet om.

Fru talman! Området sexualitet, samtycke och relationer är bara ett exempel på förändring i samhället. Det är ny kunskap som kräver att även

lärare och rektorer uppdaterar sin kunskap. Är det egentligen inte lite märkligt att vi fortfarande inte har ett nationellt system för att erbjuda kompetensutveckling till alla lärare och alla rektorer?

Faktum är att insikten att det i dag inte finns ett fungerande kompetensutvecklingssystem för dem som ska förmedla kunskap baserat på aktuell forskning är ganska svindlande. Men det var faktiskt en av de saker som föll bort i en radda reformer som har gjorts under årens lopp.

Nu är vi på väg att rätta till det. Vi ska införa ett professionsprogram för lärare och rektorer med möjligheter för alla till kontinuerlig kompetensutveckling genom hela yrkeslivet. Det är jätteviktigt för att eleverna när de möter sina lärare ska få tillgång till den forskningsbaserade senaste kunskapen, oavsett ämne. Men det är också viktigt när det kommer till ledarskapet i klassrummet och inte minst hos våra pedagogiska ledare, Sveriges viktigaste chefer, rektorerna.

Vi håller just på att ta fram detta professionsprogram tillsammans i regeringen och med samarbetspartierna. Det här är en av flera frågor som vi i Miljöpartiet har drivit på och gått till val på för att vi vill se till att vi stärker läraryrkets och rektorsyrkets attraktivitet.

Det är också ett sätt att se till att professionerna får en större makt och ett ägande över sin egen utveckling och i förlängningen över skolan. Jag tror att det är jätteviktigt att vi ger lärare och rektorer makt och visar dem tillit, för det är de som har kunskapen att utforma undervisningen i skolan på det sätt som är bäst för eleverna utifrån tillgänglig kunskap och forskning.

Fru talman! Det är många viktiga saker i dagens betänkande. Jag hinner inte gå in på alla, men avslutningsvis vill jag säga några ord om ett mycket aktuellt ämne.

I dag är det många föräldrar och elever som har en klump i magen av oro för att deras så kallade resursskolor hotas av nedläggning. Resursskolorna är skolor som är specialiserade på elever med stora individuella behov av stöd i skolan. Dessa elever har många gånger varit hemmasittare under en längre tid eller åtminstone haft stor problematisk skolfrånvaro och svårigheter att hänga med i den vanliga undervisningen.

Vi kan länge diskutera vikten av att utforma undervisningen så att den passar alla elever i ett och samma klassrum. Det ligger mycket klokt i det. Men när vi har hamnat i ett läge där många elever som varit hemmasittare har hittat tillbaka till skolan i den här skolformen måste vi politiker, både på nationell nivå och på kommunal nivå, ta ansvar för att de får slutföra sin skolgång. De har hittat något som fungerar, och kostnaden för att ett barn inte klarar skolan är enormt stor för hela samhället.

Vi i Miljöpartiet har på nationell nivå sett till att Skolverket har fått ett uppdrag att se över de tilläggsbelopp som i dag är kärnan i att resursskolorna kan bedriva sin särskilda undervisning. Det är *ett* led, men mer kommer att behöva göras.

Med de orden, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet *Lärare och elever*.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 14 april.)

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2020/21:167 Riksrevisionens granskning av miljöskatter på lång sikt

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:122 Bättre studiestöd högre upp i åldrarna
2020/21:3890 av Patrick Reslow m.fl. (SD)
2020/21:3907 av Daniel Riazat m.fl. (V)
2020/21:3920 av Kristina Axén Olin m.fl. (M)

med anledning av prop. 2020/21:131 Privat initiativrätt – planintressentens
medverkan vid detaljplaneläggning
2020/21:3946 av Roger Hedlund m.fl. (SD)
2020/21:3957 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)

med anledning av prop. 2020/21:135 Reduktionsplikt för flygfotoget
2020/21:3931 av Elin Segerlind m.fl. (V)
2020/21:3949 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD)
2020/21:3962 av Martin Kinnunen m.fl. (SD)
2020/21:3972 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M)

med anledning av prop. 2020/21:139 Ett modernt regelverk för Allmänna
arvsfonden
2020/21:3935 av Per Ramhorn m.fl. (SD)
2020/21:3939 av Lina Nordquist m.fl. (L)

med anledning av prop. 2020/21:141 Tidsbegränsad lösning för att säker-
ställa tillgång till skolinformation
2020/21:3933 av Patrick Reslow m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2020/21:144 Klimatdeklaration för byggnader
2020/21:3956 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)
2020/21:3963 av Roger Hedlund m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2020/21:148 En effektivare konkurshantering
2020/21:3926 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)

med anledning av prop. 2020/21:152 Vissa insatser för ökad lärarkompe-
tens
2020/21:3896 av Patrick Reslow m.fl. (SD)
2020/21:3945 av Roger Haddad m.fl. (L)
2020/21:3967 av Christian Carlsson m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2020/21:154 Miljöstyrande start- och landnings-
avgifter
2020/21:3893 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD)
2020/21:3927 av Maria Stockhaus m.fl. (M)
2020/21:3966 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2020/21:155 Ändringar i regelverket om hantering
av finansiella företag i kris
2020/21:3964 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

Prot. 2020/21:104
8 april
-----

med anledning av prop. 2020/21:156 Justerad beräkning av bilförmån
2020/21:3965 av Niklas Wykman m.fl. (M)
2020/21:3968 av Eric Westroth m.fl. (SD)
2020/21:3970 av Hampus Hagman m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2020/21:157 Material och produkter avsedda att
komma i kontakt med livsmedel
2020/21:3973 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M)

med anledning av skr. 2020/21:90 Nordiskt samarbete 2020
2020/21:3947 av Aron Emilsson m.fl. (SD)
2020/21:3954 av Hans Wallmark m.fl. (M)
2020/21:3959 av Linda Modig och Magnus Ek (båda C)

med anledning av skr. 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor
2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD)

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 7 april

2020/21:624 Bredbandsutbyggnaden

av *Maria Stockhaus* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:625 Stärkta kontroller av den yrkesmässiga trafiken

av *Thomas Morell* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:626 Kompetensen inom Åklagarmyndigheten

av *Thomas Morell* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:627 Samband mellan invandring och hedersförtryck

av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet *Märta Stenevi* (MP)

2020/21:628 Positiv särbehandling av utlandsfödda kvinnor

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet *Märta Stenevi* (MP)

2020/21:629 Kritiken mot islamofobi som begrepp

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:630 Brister i det nya omställningsstödet

av *Alexander Christiansson* (SD)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2020/21:631 Ett samband mellan invandring och hedersförtryck
av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:632 Särbehandling av personer med viss hudfärg
av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 7 april

2020/21:2432 Politiska initiativ för fred och folkrätt i Etiopien
av *Thomas Hammarberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2433 Turkiets hot att förbjuda det oppositionella partiet HDP
av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2434 Övergrepp mot kristna i Sichuanprovinsen i Kina
av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2435 Respekten för mänskliga rättigheter i Iran
av *Alexandra Anstrell* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2436 Målsägandebitråde till barn
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2437 Styrmodellen för samhällets krisberedskap
av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2438 Användningen av projektbidrag i krisberedskapen
av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2439 Fängslade demokratiaktivister i Kina
av *David Josefsson* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2440 Marknadshandlarnas situation och pandemilagstiftningen

av *Eric Palmqvist* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2441 Globalt immunitetspassprogram
av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2442 Mutationsfrekvens och bortskänkning av vaccin
av *Staffan Eklöf* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2443 Avstående från vaccin till förmån för andra länder

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2444 Regeringens åtgärder mot covid-19

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2445 Bortskänkning av vaccindoser till andra länder

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:2446 Tortyren av politiska fångar i Belarus

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2447 Symmetriskapande åtgärder efter bröstcancer

av *Mats Sander* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2448 En fast vårdkontakt

av *Mats Sander* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2449 En välfungerande folkhälsomyndighet

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2450 Viltförvaltningsdelegationernas inflytande

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2451 Åtgärder mot bidragsfusk inom studieförbunden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2452 Ökad kontroll för att motverka bidragsfusk inom studieförbunden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2453 Ett samkörningssystem inom studieförbunden för att motverka fusk

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2454 Kommuner som utförare av arbetsmarknadstjänster

av *Magnus Persson* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2455 Långa väntetider i vården

av *Mats Sander* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2456 Osteoporosvården

av *Mats Sander* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2457 Rapporten från Klimatpolitiska rådet

av *Magnus Stuart* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2458 Situationen i Tigray

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2020/21:104
8 april

2020/21:2459 Diplomaters rätt till covidtester

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2460 Regionala flygplatsers överlevnad

av *Katarina Brännström* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2461 Särbehandling av elever i vissa skolor

av *Katarina Brännström* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2462 Tillgången till läromedel

av *Patrick Reslow* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2463 Behovet av en ny äganderättsutredning

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2464 Skogsvårdslagen

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2465 Arbetsmiljön på Samhall under pandemin

av *Magnus Persson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2466 Transportbidraget

av *Mats Sander* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2467 Uppsägning av skatteavtalet mellan Sverige och Portugal

av *Kjell Jansson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:2468 Projektbidrag från anslaget 2:4 Krisberedskap

av *Lars Andersson* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2469 En utredning om olaga intrång hos lantbrukare

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2470 Återkrav av bidrag med anledning av skenskilmässor

av *Katarina Brännström* (M)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 7 april

2020/21:2273 Nya svenska medborgare

av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2286 Svenskars användning av kinesisk teknik

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2355 Kinas inflytande över företag verksamma i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2326 Frigivning av armeniska krigsfångar

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2338 Fotbolls-VM i Qatar

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2327 Ansvarsutkrävande för arbetsförhållandena i Qatar

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2315 Handlingsutrymmet för extremistiska rörelser

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2337 En konsekvensanalys av vargföryngring i renkötselområdet

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2339 Vargföryngring i renkötselområdet

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2336 Klimatomställningen och human rights due diligence

av *Mattias Vepsä* (S)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2343 Fängslandet av kurdiska ledare i Turkiet

av *Sara Gille* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2345 Beviskraven kring utreseförbud

av *Sara Gille* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2328 Uteblivna svar från Pensionsmyndigheten

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2359 Värnandet av de småskaliga vattenkraftverken

av *Sten Bergheden* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2335 Demokrati och jämställdhet inom religiösa samfund i Sverige

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2332 Förstärkta vård- och stödinsatser för utsatta barn under pandemin

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2334 Förstärkta vård- och stödsatser för utsatta barn under pandemin

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2354 Antalet besökare vid religiösa sammankomster

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2347 En återstart av möjligheten till träning för unga vuxna

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2344 Övergången till standardtid

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2349 Ett förbud mot omvändelseterapi

av *Arman Teimouri* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2348 Försäljningen av Metria

av *Lars Beckman* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2353 Åtgärder mot återfallsförbrytare

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2357 Det globala arbetet med vacciner

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:2351 Stärkta rättigheter för barn vid nationella adoptioner

av *Arman Teimouri* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2342 Bedömningen av symtombaserade diagnoser

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2350 Arbetsmiljöansvar vid hemarbete

av *Malin Danielsson* (L)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2358 Import av varor som producerats genom slavarbete

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2356 Niqab-, burka- och slöjförbud i förskola, grundskola och gymnasieskola

av *Sara Gille* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2340 Analys av antalet sjukskrivningar

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2341 Ökad otrygghet bland kvinnor

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2346 Temaparker och begränsningsförordningen

av *Guðrun Brunegård* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2329 Varor från Xinjiang

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2331 EU:s investeringsavtal med Folkrepubliken Kina

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2352 Kinas bojkott av svenska företag

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2370 Neutralitet och opartiskhet hos public service

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2408 Postservicen på landsbygden

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2407 Möjlighet till förlängd markering i belastningsregistret för sexualbrottslingar

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2381 Aktiv dödshjälp

av *Helena Antoni* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2360 Tillgången till ryskt och kinesiskt vaccin mot covid-19

av *Mats Nordberg* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2397 Ansvar för utbyggnad av elektrifiering

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2401 Tillgången på elkraft vid framtida elektrifiering av transporter

av *Pål Jonson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2386 Attacker mot kristna

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2364 Småskalig vattenkraft

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2385 En kommission om Sveriges agerande gentemot kommunistdiktaturerna

av *Boriana Åberg* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2020/21:2399 Utökat kontaktförbud för dömda brottslingar som förgripit sig på barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2409 Anställning av dömda sexualbrottslingar inom yrken som innefattar barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2382 Ökad samhällskunskapsutbildning om partihistoria
av *Björn Söder* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2387 Markering mot kvinnofientliga regimer
av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2379 Kommissionens förslag om lönetransparens
av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2368 Hemlig dataavläsning
av *Johan Pehrson* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2402 Förslag om undersökningsplikt
av *Sofia Westergren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2392 Förutsättningar för att fullfölja framtidsfullmakt
av *Hans Hoff* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2383 Beskrivningen av kommunismen
av *Niklas Wykman* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2363 Lägesrapport om de samiska språken
av *Cassandra Sundin* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:2366 Regeringens tidsplan för vaccinering
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2362 Fast läkarkontakt
av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2404 Stöd till svensk plastindustri
av *Markus Wiechel* (SD)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2410 Ändringar rörande platspåskatten
av *Mats Nordberg* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:2367 Förutsättningarna för friluftsliv under pandemin
av *Jessica Rosencrantz* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2369 Turkiets utträde ur Istanbulkonventionen
av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2372 Turkiets tillbakadragande från Istanbulkonventionen
av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

**2020/21:2361 Officiell ursäkt till dem som drabbades vid Vipeholms-
anstalten**

av *Bengt Eliasson* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.48,
av talmannen därefter till och med § 11 anf. 111 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 4 Anmälan om avskrivning av proposition	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Inkomstskatt	2
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU18	2
Anf. 1 KJELL JANSSON (M)	2
Anf. 2 ANNE OSKARSSON (SD)	4
Anf. 3 ALIREZA AKHONDI (C).....	5
Anf. 4 KJELL JANSSON (M) replik	7
Anf. 5 TONY HADDOU (V).....	7
Anf. 6 ALIREZA AKHONDI (C) replik	9
Anf. 7 TONY HADDOU (V) replik	9
Anf. 8 FÖRSTE VICE TALMANNEN	10
Anf. 9 ALIREZA AKHONDI (C) replik	10
Anf. 10 TONY HADDOU (V) replik	10
Anf. 11 HAMPUS HAGMAN (KD).....	10
Anf. 12 GULAN AVCI (L).....	12
Anf. 13 SULTAN KAYHAN (S).....	14
Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP).....	16
Anf. 15 ALIREZA AKHONDI (C) replik	18
Anf. 16 REBECKA LE MOINE (MP) replik	18
Anf. 17 ALIREZA AKHONDI (C) replik	19
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP) replik	19
Anf. 19 KJELL JANSSON (M)	20
(Beslut fattades under § 10.)	20
§ 7 Företag, kapital och fastighet	20
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU19	20
Anf. 20 KJELL JANSSON (M)	20
Anf. 21 DAVID LÅNG (SD).....	22
Anf. 22 HELENA VILHELMSSON (C)	24
(forts. § 11).....	26
Ajournering.....	26
Återupptaget sammanträde.....	26
§ 8 Frågestund	26
Anf. 23 TALMANNEN	26
<i>En ny migrationslagstiftning .....</i>	<i>27</i>
Anf. 24 MARIA MALMER STENERGÅRD (M)	27
Anf. 25 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
Anf. 26 MARIA MALMER STENERGÅRD (M)	27
Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	28
<i>Utvisning av islamister.....</i>	<i>28</i>
Anf. 28 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	28
Anf. 29 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	28

Anf. 30 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	29
Anf. 31 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	29
<i>Stölder från lantbrukare .....</i>	<i>29</i>
Anf. 32 KRISTINA YNGWE (C).....	29
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
Anf. 34 KRISTINA YNGWE (C).....	30
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
<i>Kommuners och regioners krisberedskap.....</i>	<i>30</i>
Anf. 36 HANNA GUNNARSSON (V).....	30
Anf. 37 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	30
Anf. 38 HANNA GUNNARSSON (V).....	31
Anf. 39 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	31
<i>Jämställda pensioner.....</i>	<i>31</i>
Anf. 40 HANS EKLIND (KD).....	31
Anf. 41 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	31
Anf. 42 HANS EKLIND (KD).....	32
Anf. 43 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	32
<i>Försäkringskassans regel tillämpning.....</i>	<i>32</i>
Anf. 44 BENGT ELIASSON (L).....	32
Anf. 45 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	33
Anf. 46 BENGT ELIASSON (L).....	33
Anf. 47 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	33
<i>Försäkringskassans utredningsskyldighet.....</i>	<i>33</i>
Anf. 48 SULTAN KAYHAN (S).....	33
Anf. 49 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	34
Anf. 50 SULTAN KAYHAN (S).....	34
Anf. 51 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	34
<i>Troféjakt på utrotningshotade arter .....</i>	<i>34</i>
Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP).....	34
Anf. 53 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	35
Anf. 54 REBECKA LE MOINE (MP).....	35
<i>Antalet poliser på landsbygden.....</i>	<i>35</i>
Anf. 55 JOHN WIDEGREN (M).....	35
Anf. 56 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	35
Anf. 57 JOHN WIDEGREN (M).....	36
Anf. 58 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	36
<i>Vaccindoser till länder utanför EU.....</i>	<i>36</i>
Anf. 59 CLARA ARANDA (SD).....	36
Anf. 60 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	36
Anf. 61 CLARA ARANDA (SD).....	37
Anf. 62 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37
<i>Tillgången till snabbt bredband i Gnesta .....</i>	<i>37</i>
Anf. 63 MARTINA JOHANSSON (C).....	37
Anf. 64 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	37
Anf. 65 MARTINA JOHANSSON (C).....	38
Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	38
<i>Molntjänster och husrannsakan på distans .....</i>	<i>38</i>
Anf. 67 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	38

Anf. 68 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	38
Anf. 69 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	39
Anf. 70 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	39
<i>Stopp för erkännande av månggiften.....</i>	<i>39</i>
Anf. 71 ROBERT HANNAH (L).....	39
Anf. 72 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40
Anf. 73 ROBERT HANNAH (L).....	40
Anf. 74 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40
<i>Regeringens energistrategi.....</i>	<i>40</i>
Anf. 75 LINUS SKÖLD (S).....	40
Anf. 76 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
Anf. 77 LINUS SKÖLD (S).....	41
Anf. 78 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
<i>Tilläggsdirektiv om avlyssning av gängkriminella .....</i>	<i>41</i>
Anf. 79 ELLEN JUNTTI (M)	41
Anf. 80 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	42
Anf. 81 ELLEN JUNTTI (M)	42
Anf. 82 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	42
<i>Regeringens ansvar för utförsäkringarna .....</i>	<i>42</i>
Anf. 83 JULIA KRONLID (SD).....	42
Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	43
Anf. 85 JULIA KRONLID (SD).....	43
Anf. 86 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	43
<i>Vattenmyndighetens plan för den småskaliga vattenkraften .....</i>	<i>44</i>
Anf. 87 HELENA VILHELMSSON (C)	44
Anf. 88 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
Anf. 89 HELENA VILHELMSSON (C)	44
Anf. 90 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
<i>Användningen av tidiga förhör i brottmål.....</i>	<i>45</i>
Anf. 91 CARINA ÖDEBRINK (S).....	45
Anf. 92 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	45
Anf. 93 CARINA ÖDEBRINK (S).....	45
Anf. 94 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	45
<i>Gymnasielagen och den nya humanitära skyddsgrunden.....</i>	<i>46</i>
Anf. 95 ARIN KARAPET (M)	46
Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46
<i>Utvisning av illegala invandrare.....</i>	<i>46</i>
Anf. 97 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD).....	46
Anf. 98 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46
<i>Vitnnesskydd.....</i>	<i>47</i>
Anf. 99 EVA LINDH (S)	47
Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	47
<i>Gränsbevakningen och arbetet mot gängkriminalitet .....</i>	<i>48</i>
Anf. 101 JOHAN HULTBERG (M)	48
Anf. 102 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	48

<i>Jämställdhet och etnisk särbehandling</i>	48	Prot. 2020/21:104
Anf. 103 ANN-CHRISTINE FROM		8 april
UTTERSTEDT (SD).....	48	-----
Anf. 104 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	49	
<i>Pensionsöverenskommelsen och regeringens</i>		
<i>utredningsförfarande</i>	49	
Anf. 105 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	49	
Anf. 106 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	49	
<i>Invandringsspolitik och organiserad brottslighet</i>	50	
Anf. 107 ADAM MARTTINEN (SD).....	50	
Anf. 108 Justitie- och migrationsminister MORGAN		
JOHANSSON (S).....	50	
Ajournering	51	
Återupptaget sammanträde	51	
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 7 april	51	
SoU35 Grönbok om åldrande – Främja solidaritet och		
ansvar mellan generationerna.....	51	
SoU36 Livmoderhalscancer.....	51	
SkU20 Punktskatt.....	51	
SkU22 Skatteförfarande och folkbokföring.....	52	
UbU10 Övergripande skolfrågor.....	54	
§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens		
sammanträde	56	
SkU18 Inkomstskatt.....	56	
§ 11 (forts. från § 7) Företag, kapital och fastighet (forts.		
SkU19).....	57	
Anf. 109 TONY HADDOU (V).....	57	
Anf. 110 HAMPUS HAGMAN (KD).....	59	
Anf. 111 GULAN AVCI (L).....	60	
Anf. 112 PATRIK LUNDQVIST (S).....	63	
Anf. 113 GULAN AVCI (L) replik.....	65	
Anf. 114 PATRIK LUNDQVIST (S) replik.....	65	
Anf. 115 GULAN AVCI (L) replik.....	66	
Anf. 116 PATRIK LUNDQVIST (S) replik.....	66	
Anf. 117 REBECKA LE MOINE (MP).....	67	
(Beslut skulle fattas den 14 april.).....	67	
§ 12 Mervärdesskatt	68	
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU21.....	68	
Anf. 118 KJELL JANSSON (M).....	68	
Anf. 119 JOHNNY SKALIN (SD).....	69	
Anf. 120 HELENA VILHELMSSON (C).....	71	
Anf. 121 HAMPUS HAGMAN (KD).....	72	
Anf. 122 REBECKA LE MOINE (MP).....	73	
Anf. 123 PATRIK LUNDQVIST (S).....	74	
Anf. 124 JOHNNY SKALIN (SD) replik.....	75	
Anf. 125 PATRIK LUNDQVIST (S) replik.....	75	
Anf. 126 JOHNNY SKALIN (SD) replik.....	76	
Anf. 127 PATRIK LUNDQVIST (S) replik.....	76	
(Beslut skulle fattas den 14 april.).....	76	
§ 13 Lärare och elever	76	

Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU11	76
Anf. 128 KRISTINA AXÉN OLIN (M)	76
Anf. 129 PATRICK RESLOW (SD)	77
Anf. 130 ALIREZA AKHONDI (C).....	79
Anf. 131 DANIEL RIAZAT (V).....	81
Anf. 132 ALIREZA AKHONDI (C) replik	83
Anf. 133 DANIEL RIAZAT (V) replik	83
Anf. 134 ALIREZA AKHONDI (C) replik	84
Anf. 135 DANIEL RIAZAT (V) replik	84
Anf. 136 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	85
Anf. 137 ROGER HADDAD (L).....	86
Anf. 138 LINUS SKÖLD (S).....	88
Anf. 139 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	90
(Beslut skulle fattas den 14 april.).....	91
§ 14 Bordläggning.....	92
§ 15 Anmälan om interpellationer	93
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	94
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor	96
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 18.12.	101